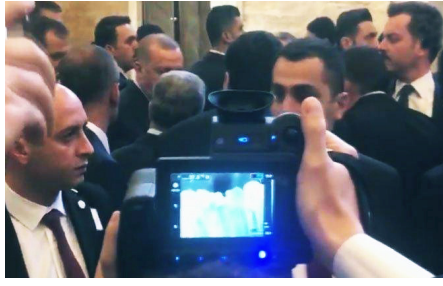

Anarşistlerin Ekonomi Tartışmaları (33)
Ekonomiyi Yenmek

Politikasızlığın
Politikası

s 28

Korona ve İşçiler:
Genç İşçilerin
Koronayla Mücadelesi

s 3

Korona ve İtalya:
İtalya Anarşist Federasyonu
Değerlendirmesi

s 14

meydan

2 TL

www.meydan.org

"İnsan ancak kendi
kadar özgür insanların
arasında özgürdür"

AYLIK
ANARŞİST
GAZETE
SAYI: 52
MART
2020

**KORONA KRİZİNE DİKKAT!
PAYLAŞMA DAYANIŞMAYLA
BERABERCE**

Korona Krizine Dikkat! Paylaşma ve Dayanışmayla Beraberce

Bir krizle daha karşı karşıyayız. Krizin adı Korona. Korona salgını bölge bölge, gün gün ilerliyor. Virüs elden ele, nefesten nefese buluyor; camda, kumaşta, metalde, plastikte yaşıyor.

Virüsün belirtileri belli. Kuluçka süresini, hastalığın nasıl başladığını ve nasıl sonlandığını her gün dinliyor ve izliyoruz. Virüsü tanıyoruz, o da bizi tanıyor; yani yeni yeni tanışıyoruz. Yarın ne yapıp ne yapmayacağını bilmiyoruz. Değişecek mi? Değişmiş halleriyle insanlığı yenecek mi? Ya da insanlık virüsü durduracak mı? Virüsü yenecek mi? Bunlar şimdilik bilinmezler.

Aşı, Covid-19, hastalık, pandemik, salgın, tedavi gibi sağlıksal tanımları içeren bir terminoloji bir anda katıldı günlük konuşmalarımıza ve gündelik yaşantımıza. Bu sağlıksal sorun yavaş yavaş aştı kendisini ve yaşamsal bir krize dönüştü. Ekonomik ve sosyal tüm yaşamımız alt üst oldu.

Virüsü durdurmak için geçici uygulamalarla, genelgelerle tüm dünyada yeni bir yaşam yaratılıyor. Bencilliğin, rekabetin ve ihtirasın yani iktidarın dünyası perçinleniyor. Yal-

nızlık artıyor. Toplumsal dayanışma, bu yalnızlık yüzünden mahallelerde komşudan komşuya yapılamıyor. Toplumda yalnızlaşan birey, devletin-hükümetin kurumlarının ve kapitalizmin şirketlerinin adaletine kalıyor. Yani adaletsizliğe!

Korona artık bir kriz. Bir virüs salgını olarak başlayan bu sağlıksal gündem, ekonomik ve sosyal bir adalet gündemine dönüşmüştür. Tarih, yüzlerce salgının kendini krize dönüştürmesini yazar. Her salgın, ilahi ve ilahi olmayan iktidarı kuvvetlendirir; bireyi hiçleştirir, hasta sayısı ya da yaşamını yitirmiş ölü sayısı olarak istatistiksel bir sayıya indirir. Hiçleşen birey hiçleşen toplum demektir. Başta şaşırın ve saçmalayan iktidar da bir iktidarsızlık süreci yaşar. Önce ortadan kaybolurlar çünkü korkarlar. Yavaş yavaş bu süreç atlatılır ve sonra her şey kontrollerindeymiş gibi davranarak iktidarlarını perçinlemek isterler. Şimdi Korona krizinin hangi evresindeyiz bu bilinmez ama hükümet standart salgın sürecindeki iktidar davranışlarını yapıyor.

Korona tehlikeli mi? Tabii ki tehlikeli ve biz kazandığıyla yaşayan, katı yatı olmayanlar için daha da tehlikeli. Çünkü bizim için kriz arttı-

ça ekonomide olumsuz etkileşimler de artacak. Gündelik yaşamı idame ettirmeye çalışırken ihtiyaçlar karşılanamayacak. Sosyal yalnızlaşma, kaygı ve korkuyla artacak. Paranoyaklık ve umursamazlık paralel bir yükselişteyken toplumsal iletişim azalacak. Bunlar, salgın süreçlerinde örgütsüz toplumların yaşadığı gerçekler. Salgın süreçlerinde her şeyden daha çok ihtiyacımız olan şey örgütlülüktür.

Korona krizine örgütlü bir şekilde karşı koymalıyız. Adaletine inanmadığımız devletin ve kapitalist şirketlerin şefkatinde değil toplumsal paylaşma, dayanışma ilişkilerini kuvvetlendirerek yaşamımızı kazanabiliriz.

Öncelikle ödemediğimiz-ödeyemediğimiz için faturalarımız kesilmeden tüm arkadaş dostları aramak ve hal hatır sormakla başlayabiliriz. Buna ihtiyacımız yok mu? Var. Sonrasında tanıdığımız tanımadığımız tüm komşularımıza selamımızı vermeliyiz. Dikkatli davranarak belli mesafeleri koruyarak komşularımıza bir ihtiyaçlarının olup olmadığını sormalıyız. Sorunlara beraber cevaplar aramalıyız. Bireysel ekonomimize ve enerjimize paralel paylaşma dayanışma iletişimimizi planlamalıyız.

Planlarımıza çevremizdeki arkadaş ve dostlarımızı çağırmalıyız. Korona krizi bilgilerini verileştirerek bireysel yorumlarımızı kuvvetlendirmeliyiz. Paranoyaklık ve umursamazlık hastalıklarına kapılmamalı, çevremizde kapılanları da uyarmalıyız. Bu iki hastalığın, salgını arttıran iki unsur olduğunu unutmamalıyız. Ekonomik sorunları çözemeyeceğimizi düşünmeden, kişiler arası ekonomik olandan olmayana köprüler kurmaya çalışmalıyız. Faturalardan dolayı elektrik, gaz, su gibi ihtiyaçların kapatılmasını veya kesilmesini beraberce engellemeliyiz (Şimdilik Ankara, İstanbul gibi birkaç belediye gaz ve suyun kesilmeyeceğini açıkladı).

Bu özörgütlenme çabalarımız çalışmalarımız sonrasında toplumsal muhalefetin örgütlü topluluklarıyla ilişkilenebiliriz. Biz Devrimci Anarşist Faaliyet olarak bu paylaşma dayanışma sürecinin örgütlenmesinin bir kuvveti olarak davranacağız. Biz birbirimize lazımsız.

**Kurtuluş yok tek başına!
Ya hep beraber ya hiç birimiz!**

**Paylaşma Dayanışma için:
05531340334**

DEVRİMCİ ANARŞİST FAALİYET

Genç İşçi Derneği:

"Hem Korona virüsüyle hem kriziyle mücadeledeyiz. Yaşamımız için mücadele!"

Yaşadığımız coğrafya dâhil olmak üzere tüm dünyada bugünlerde en çok konuşulan gündem koronavirüs haline geldi. Tüm dünyayı etkileyen bir pandemi olarak da kabul edilen bu hastalık bugüne kadar 120'dan fazla devlette, yaklaşık 130 bini bulan vaka sayısı ve yaşamını yitiren binlerce kişi ile tüm insanlığı tehdit ediyor.

İnsanlar bu yeni nesil virüsü birbirine kolayca geçirebiliyor ve üstelik enfekte olan kişilerin hastalığı ağır geçirmese de kuluçkada olduğu süreç içerisinde başkasına farketmeden bulaştırma riski bulunuyor.

Karantinaya alınan bölgeler, kapatılan ticaret sahaları, uçuş yasakları, iptal edilen kapalı alan etkinlikleri ve kalabalık açık alan etkinlikleri, iptal edilen ya da seyircisiz oynanan spor etkinlikleri, tatil edilen okullar idari organlar dâhil olmak üzere çeşitli yapıların en çok uyguladığı tedbir önlemlerinden.

Toplum yaşamı önemli ölçüde etkileyen önlemlerin alınmaya çalışıldığı yaşadığımız coğrafyada, alınan önlemlerin işçilere yönelik olmadığını, hizmet sektörü başta olmak üzere

işçilerin hem hastalığı kapma hem de hastalığı bulaştırma riskinin göz önüne alınmadığını belirtmek gerekiyor.

Kapitalizm En Tehlikeli Virüştür

Kolonya gibi temizlik malzemesinin, maskenin ve temel gıda maddelerinin hızlıca satın alınması ve pek çok ürünün karaborsaya düşerek fiyatlarının artması "fırsatçılar ortaya çıktı" şeklinde lanse ediliyor. Fakat kâr odaklı işleyen, her krizi kendi lehine çevirmeye çalışan kapitalist sistemin kendisinin fırsatçılığa doğrudan zemin yarattığını görmek ve meseleyi sadece kişilere indirgememek gerekiyor.

Aynı bakış açısıyla binlerce insanla doğrudan iletişim kuran kafe, restoran, bar, mağaza işçilerinin, temizlik işçilerinin, kargo işçilerinin ve kuryelerin birbirlerine ve diğer insanlara bulaştırma riski düşünülüyor.

Yukarıda sayılan önlemlerle toplumsal çapta teyakkuza geçtiğini ilan eden devlet yetkililerinin, kapitalist sistemin işlemesiyle ilişkili olan bir başka toplumsal alana dair herhangi bir önlem almadığı görülüyor. AVM'lere giden insan sayısının

azaltılması gerektiğine dair öneriler ortaya atılırken işçilerin koşulları hakkında düzenlemeye gidilmiyor. Fabrikalarda ve pek çok üretim alanlarında ve iş yerlerinde işçiler için dezenfektan hijyen malzemeleri bulunmuyor.

Ortaya çıkan ücret izin talebi göz ardı ediliyor. Ayrıca patronların ücretli izin vermek zorunda kaldığı alanlarda kullanılan izinlerin ya da yurtdışından gelen çalışanların kullandığı izinlerin yıllık izinlerden kesildiği anlaşılıyor. Üst üste 2 gün işe gelmediğinde kıdem tazminatı dâhil olmak üzere hiçbir tazminatı verilmeyen işçiler neredeyse virüs kapmaya zorlanıyor. Toplu taşıma ücretlerine özellikle ekonomik kriz bahanesiyle yapılan zamlarla işçilere nefes alabilecekleri hiçbir alan bırakılmazken televizyonların karşısına geçen devlet yetkilileri dalga geçer gibi toplu taşıma kullanmamamız gerektiğini tavsiye ediyorlar.

Ekonomik krizi de düşündüğümüzde kendi kârlarından hiçbir koşulda ödün vermek istemeyen patronların, işçilerin yaşamlarını önemsemeyerek onları tehlikeye atmaya devam edeceği görülüyor. Patronlar iyiden

iyiye korunaklı dünyalarına sığınırken işçilerin iş yükünü arttırıyorlar. Ne de olsa biliyorlar ki işsiz bırakılan milyonlarca insan iş arıyor.

Virüsün bu nedenli yayılmasının ve pek çok coğrafyada halkın sağlığına dair gerekli önlemlerin çok geç alınmasının nedeninin kapitalist sistemle ve devletlerle ilişkili olduğunu görmek, bu sistemle şimdi de gerçek bir biyolojik virüsle yaşamı tehlikeye attığını anlamak gerekiyor.

Mücadelenin gerekliliği her alandan yükseliyor. Bu hastalığa dair farkındalığı büyütme, bu farkındalığın içerisinde patronların ve devlet yetkililerinin görmezden geldiği işçilerin de yaşamını düşünmeyi gerektiriyor. Biliyoruz ki tehlike virüsün de ötesinde, yeni virüslere kapısı her daim açık olan, yaşamlarımızı çalmaktan hiçbir zaman geri durmayan mevcut sistemin kendisidir. Zaman, hakkımız olanı geri alma zamanı. Zaman, işçilerin yaşamını bulduğu her fırsatta çalan, kendileri birer virüs olan devletlere ve patronlara karşı dayanışmanın ve yaşamımızı savunmanın zamanı.

Genç İşçi Derneği

Korona Krizinde İşçi Hakları

Gökhan Soysal
gsoysal@meydan.org

Koronavirüs Krizi yaşamlarımızı zın her alanını oldukça etkiliyor. Sürekli çeşitli önlemlerin alındığı açıklanıyor. Bu önlemler arasında tiyatro, sinema, gösteri merkezi, konser salonu, nişan/düğün salonu, çalgılı/müzikli lokanta/kafe, gazino, birahane, taverna, kahvehane, kiraathane, kafeterya, kır bahçesi, nargile salonu, nargile kafe, internet salonu, internet kafe, her türlü oyun salonları, her türlü kapalı çocuk oyun alanları (AVM ve lokanta içindekiler dâhil), çay bahçesi, dernek lokalleri, lunapark, yüzme havuzu, hamam, sauna, kaplıca, masaj salonu, SPA ve spor merkezlerinin faaliyetleri geçici bir süreliğine durdurulmasına dair bir karar da bulunuyor. Bu kapsamda 150 bin işyerinin -geçici olarak- kapatıldığı ayrıca açıklandı.

Alındığı söylenen bu önlemler yonunluklu olarak genç işçilerin çalıştığı hizmet sektörünü etkiliyor ancak genç işçiler için bir tek önlem dahi açıklanmıyor. Genç işçiler şu aşamada patronlar tarafından ya her türlü virüs riski altında önlem alınmadan çalıştırılıyor ya da ücretsiz izin kullanmak zorunda bırakılıyor. Bazı patronların, bu durumu yıllık izin kullandırma bahanesi adı altında iyiden iyeye sömürmeye çalıştığına da şahit oluyoruz. Peki bu koşullar altında, güncel yasal duruma göre, işçiler neler yapabilir?

Öncelikle belirtmek gerekir ki iş sözleşmesinin süresi belirli olsun veya olmasın işçi, sağlığını tehdit eden herhangi bir tehlikeyle karşı karşıya kalırsa iş sözleşmesini herhangi bir tazminat ödemedi kendisi feshedebilir. İş Kanunu, ilgili 24. maddede bulaşıcı hastalık konusunda her ne kadar işçinin sürekli olarak yakından ve doğrudan buluşup görüştüğü işveren yahut başka bir işçinin bulaşıcı hastalık taşımasını aradıysa da işin niteliğinden doğan bir sebeple işçinin sağlığı veya yaşayışı için tehlikeli olursa da işçi iş sözleşmesini feshedebilir. Örneğin salgınla birlikte bir kasiyerin işini yapması durumunda sağlığının tehlikede olduğu açıktır. Bu nedenle iş sözleşmesini feshetmesinin önünde herhangi bir engel yoktur.

İşçinin çalıştığı işyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektirecek zorlayıcı sebepler ortaya çıkarsa da işçi, iş sözleşmesini feshedebilir. İşçiye bu sürede ücretinin yarısının

ödenmesi gerekir. Bu durumlar haklı sebeple fesihtir, kıdem tazminatı ve işsizlik maaşı gibi diğer alacaklar bu fesihten etkilenmez. Diyelim ki işçiyi işyerinde bir haftadan fazla süre ile çalışmaktan alıkoyan -örneğin koronavirüse yakalanmak ve karantina altına alınmak gibi- bir durum yaşanır da işçiye ücretinin yarısının ödenmesi gereklidir. Bu durumda şuna dikkat etmek gerekir ki patron, işçiyi kıdem tazminatını ödemedi işten çıkarabilir. İşçi koronavirüse yakalanırsa patronların bunu kötüye kullanacağı açıktır. Böyle bir sürecin mahkemeye taşınması durumunda mahkemenin kimin lehine karar vereceği tahmin edilebilir.

Ücretsiz izin konusunda ise İş Kanunu'nda herhangi bir madde düzenlenmemiştir. Uygulamada bu durum patronla işçi arasında olduğu varsayılan bir sözleşmeye, daha doğrusu karşılıklı anlaşmaya dayanıyor. Bir düzenleme olmadığı için işçi, bu dayatmayı kabul etmek zorunda değildir. Ancak içinden geçtiğimiz süreçte ücretsiz iznin işçiye patron tarafından dayatıldığı aşikâr ve işçiye, işini koruyarak karşı çıkma şansı tanınmamış. İşçilerin, kendilerine yönelik ciddi ve yakın bir tehlike doğduğunda patrone dan önlem alınmasını isteyebilecekleri ve bu süreçte çalışmayabilecekleri düzenlenmişken önleme ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Sadece işçilerin önlem alınmazsa sözleşmelerini feshedebileceği düzenlenmiştir. Belirtmek gerekir ki işyeri koşullarına da uyması durumunda işçi, yıllık ücretli izin hakkını kullanabilir.

Patronların başvurabileceği bir yol olan kısa çalışma ödeneğinde sigortalı işçilere gelir desteği sağlanmaktadır. Ancak bunun için de işçinin kısa çalışmanın başladığı tarihte, çalışma süreleri ve işsizlik sigortası primi ödeme gün sayısı bakımından işsizlik ödeneğine hak kazanmış olması şartı aranmaktadır. Hizmet sektöründe çalışan genç işçileri düşündüğümüzde birçok işçinin bu uygulamadan faydalanabileceğini düşünmek pek gerçekçi değil. Şimdiye kadar uygulamaya sokulduğu söylenen önlemler arasında müteahhitler bile düşünülüşken genç işçilere dair herhangi bir önlem elbette bulunmamaktadır.

Devletten Tacizciye Tecavüzcüye Korona Affı

Abdülmelik Yalçın

Koronavirüs Krizi kısa süre içinde yaşadığımız coğrafyanın ve dünyanın gündeminde ilk sıraya yerleşirken, virüsün insandan insana yayılma özelliği göz önüne alındığında gözler hapisanelere çevrildi. TC tarihinin "doluluk rekorunun" kırıldığı hapisaneler bu şartlarda, tehdidin kendisini en ciddi hissettirdiği mekanlar. Aslında devlet, halihazırda hak gasplarının ve ihlallerinin yaşandığı hapisanelerde bu koşulları tutsakların aleyhine fırsata dönüştürmekte gecikmemiştir. 11 Mart'ta Türkiye'de ilk vakaların açıklandığı günlerde, tutsakların kapalı ve açık görüşleri süresiz kısıtlandı. Buna karşın telefon görüşmelerinde süre artışı talebi, insan hakları örgütleri ve tutsak avukatlarının ısrarları sonucu yerine getirilerek 10 dakikadan 20 dakikaya çıkarıldı.

Devlet iktidarının, Koronavirüs Krizi öncesi gündeminde olan "İnfaz Yasası" adı altındaki paket, salgın nedeniyle raftan indirilerek gündeme taşındı. Ancak söz konusu yasa tasarısının güncellenmiş halinde tecavüz ve uyuşturucu suçlarından hapiste olanların da içlerinde bulunduğu yaklaşık 100 bin kişinin saliverilecek olması dikkat ve tepki çekti. Yasa tasarısında ayrıca, beklendiği gibi, politik tutsaklar kapsam dışı bırakıldı. Paketin önceki halinde yer almayan tecavüz ve uyuşturucu suçları eklenerek, bu suçlardan hapiste olanlarla politik tutsaklar arasında apaçık bir adaletsizliğe gidildi.

Yasa tasarısı bu haliyle devletin yargı kurumlarınca, Koronavirüs Krizi'ni politik tutsaklar ve tecavüz edilen kadınlar aleyhine bir fırsata çeviriyor. Tecavüz suçuyla hapiste olanlar için koşullu tahliye süresi üçte ikiden yarı yarıya (%50) oranına çekilirken politik tutsaklar için dörtte üç şeklinde olan oran değişmedi. Aynı şekilde tasarıda, hapisanede 0-6 yaş arası çocuğu olan kadınlar, 70 yaşını aşmış yaşlı ve hasta politik tutsaklar söz konusu olduğunda da benzer bir adaletsizlik mekanizması işletildi.

Tasarının bu hafta içinde parlamentoda görüşülmesi ve önümüzdeki hafta da yasalaşması bekleniyor. Bu paralelde "adımlarını hızlandıran" iktidar partisi, muhalefet partileri ile tasarı üzerinde uzlaşma görüşmeleri gerçekleştirdi. Muhalefet partilerinden CHP ve İYİ Parti uyuşturucu ve tecavüz suçlarına dair indirimin tasarıdan çıkarılmasını öne çıkardı. CHP buna ek olarak kadına şiddet suçlarının kapsam dışı bırakılmasını ve tutsak gazeteciler ile soruşturma açılan akademisyenlere yönelik düzenleme önerisi getirdi.

Uzun zamandır "terör bağlantısı" söylemiyle kriminalize edilerek siyasi muhatap olmaktan çıkarılmaya çalışılan HDP'nin de tasarı üzerine ikna turlarına dahil edilmesi ise dikkat çekici bir nokta olarak not edilmeli. Bununla birlikte HDP de söz konusu tasarıda diğer muhalefet partilerinin talep ve kaygılarını paylaştı. Kadına ve çocuğa yönelik cinsel saldırı ve uyuşturucu suçlarının yanı sıra HDP, politik tutsakların kapsama alınması talebinin altını çizdi.

Peki kısa süre içinde yasalaşması beklenen tasarinin son hali nasıl olacak? Muhalefetin önerileri ne kadar dikkate alınacak? Bu anlamda, elimizde kulis bilgisi benzeri bir veri yok. Ancak bu paralelde iktidar paydaşlarının tecavüz, kadına ve çocuğa şiddet ile uyuşturucu suçlarından hapiste olanlara ve bu suçlara ne oranda "suç olarak" baktıklarına dair somut pratikler hafızalarda canlılığını koruyor. Özellikle kadınlara ve çocuklara yönelik fiziksel ve cinsel şiddete karşı son yıllarda sistematik bir cezasızlık normu geliştiren iktidarın, söz konusu yasa tasarısına son halini verirken bu pratiklerine paralel refleksler geliştirmesi bekleniyor.

Politikasızlığın Politikası

Emrah Tekin
etekin@meydan.org

Yaşadığımız coğrafyanın günlük siyaset dilinin en çok kullanılan kalıplarından biridir: "bu konuda siyaset yapmayın". Söz konusu kalıp, bahse konu meselenin "siyasete alet edilmemesi" hassasiyeti temelinde gelişir ve politika yapmanın sınırları bu "hassasiyet" çerçevesinde şekillenir. Geçmişte bu kalıp "din" öznesi merkezinde çokça kullanıldı. Dönemin, "merkezdeki" muktedirlerinin, "çevreden" iktidar hamleleri yapan muhafazakarlarını, bu hamlelerini boşa çıkarmaya dönük bir karşı hamleyle kullandıkları bir argümandı: "Dini siyasete alet etmeyin". Böylelikle dönemin iktidar sahipleri, rakiplerinin altını "politikasızlık" hamlesiyle boşaltırken kendilerine de bu politikasızlık durumundan politika yapma alanı açıyordu.

Bugüne gelindiğinde, politik sahnedeki öznelerin yer değiştirdiğini ve bu sahnenin öznelerinin de çeşitlendiğini görüyoruz. Geçmişin iktidar sahiplerinin ve bu gücü eline geçiren her muktedir için kullanışlılık arz eden "politikasızlık politikasının" da argümanları zenginleştirilerek el değiştirdiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Üstelik bugün iktidarı domine etmiş görünen AKP, politikasızlık politikası sopasını sadece eski ikti-

dar sahibi "hasımlarına" karşı kullanmıyor. Bu sopa, parlamentodaki ana muhalefet partisinden kadın hareketine, ekonomik kriz nedeniyle intiharlara karşı söz söyleyen üniversitelilerden devletin savaş politikalarına itiraz edenlere kadar geniş bir skalayı hedef alıyor.

Geçtiğimiz yılın sonlarında İstanbul Fatih'te dört kardeşin yaşamını sonlandırmasıyla gündem olan intiharlar, hemen her gün yenileri eklenerek sürüyor. Söz konusu intiharların, devlet iktidarının ekonomik-siyasi icraatlarının apaçık bir sonucu olduğu konusunda hemen herkes hemfikir. İktidarı elinde bulunduranlar hariç! Ocak ayında, üniversite öğrencisi Sibel Ünlü'nün geçim sıkıntısı nedeniyle yaşamını sonlandırmasının ardından bunu açıkça yaşadık. Sibel Ünlü'nün intiharı sonrası sokağa çıkarak eylem yapan arkadaşları, iktidarın sosyal medya aparatları tarafından hedef alındı. "Üniversite öğrencisinin ölümünü bile siyasete alet ettiler!" söylemiyle intiharların politik olduğu gerçeği gizlenmek istendi.

Yine geçtiğimiz Ocak ayında meydana gelen Elazığ Depremi ve Sabiha Gökçen Havalimanı'ndaki pist "kaza-

si", politikasızlık politikasının -deprem ve "kazanın" siyasete alet edilmemesi gerektiği sözleriyle-devreye sokulduğu başka örneklerdi. Oysa herhangi bir şiddetli depremde ilk yıkılacakların ezilenlerin yaşadıkları binalar olması, iktidarın rant dayalı ekonomisi, Elazığ Depremi sonrası ortaya çıkan Kızılay yolsuzluğu gibi başlıklar bile meselenin, tam da politikanın orta yerinde durduğunu gösteriyor. Tıpkı Sabiha Gökçen'de yaşanan "kazanın" iktidarla kazan-kazan ilişkisi içindeki şirketlere rant sağlama amacıyla yapılmış 3. Havalimanı ile bağlantısındaki politik nedensellik gibi...

Devlet iktidarının politikasızlık politikasını kullandığı başlıklardan biri de savaş. Son üç yıldır "hikayesini" savaş politikaları üzerinden anlatmaya çalışan iktidar, bu süre zarfında sınır ötesi operasyonlar gerçekleştirdi. Politikasızlık politikası sopasının daha bir sert sallandığı savaş başlığında, "muhalefetin" de iktidarı yalnız bırakmadığını gördük. Afrin ve Rojava'ya yönelik operasyonlarda "milli bir duruş" sergileyerek hiza-yaya gelen CHP ve türevi "muhalifler" böylece sınırlarını iktidarın belirlediği alanda, bile isteye politika yapma hakkından feragat etti. Bu feragat

aynı zamanda neyin politik, neyin politika-üstü olacağı konusunda inisiyatifi iktidara verme, dolayısıyla kategorik olarak pozisyonundan da vazgeçme anlamı taşıyor.

İktidar sahiplerinin elindeki politikasızlık politikası sopasının boşa düşürülmesi ise tam da bu "feragat etme" durumunun anti-tezi ile mümkün olabilir. Devletin savaş politikaları nedeniyle bugün Suriye'yi köy isimlerine varana dek biliyorsak bu tamamen politik bir durumun sonucudur. Ranta ve yolsuzluğa dayalı ekonomi icraatları sonrası yaşanan ekonomik krizde gözler, dövizdeki hareketlenmeye çevriliyorsa bu, "ekonomiyi çökertmek isteyen dış güçlere" karşı politikayı bir kenara bırakma değil, politika üretme alanı yaratmak demektir. Depremden intihara, savaştan ekonomiye dek her şeyin, "siyaset-üstü" değil, politik anlamda söyleme ve eyleme potansiyelini fazlasıyla barındırdığının altı çizilmeli. Aksi halde, şu sıralar gündemin ilk konusu olan koronavirüs salgınında olduğu gibi iktidar, virüse "hızlı müdahalenin" başkanlık sistemi sayesinde gerçekleştiğini söyleyerek "politikasızlık politikası"nın kendi çizdiği sınırlarını, yine kendi lehine genişletecektir.

SAVAŞ STRATEJİLERİ

Masada Hüsrana, Sahada Yenilgi, Sınırdaki Şantaj

Emrah Tekin
etekin@meydan.org

Sadece yaşadığımız topraklarda değil dünyada gündem olan virüs salgını nedeniyle Suriye'deki savaş gündeminden düşmüş gibi duruyor. Ancak TSK'ye bağlı birliklerin Suriye'de hava saldırısına uğraması sonucu 34 askerin ölmesinden önce de Suriye'deki savaşın pek gündemde olduğundan bahsedemeyiz. Yani Suriye'deki savaş her an gündemdeki yerini tekrar alabilir. Çünkü yıllardan beri belirli olaylar yaşandıkça gündeme gelen ama hep süren savaş, yeni görünümüyle de olsa devam ediyor.

Şu an inisiyatif Suriye -daha doğrusu- Rusya'da. Suriye'de iktidarı almaya çalışan cihatçılar TC sınırları yakınındaki İdlib'e sıkışmış durumda. Suriye'nin birçok bölgesinden kaçmak zorunda kalan cihatçılar Suriye'nin de yönlendirmesiyle İdlib'e gitmişti. İdlib'e savaşın ilk yıllarından beri cihatçıların rahat ettiği bölgelerin başında geliyor. Suriye merkezli olarak yaşanan en önemli son gelişme, TC'nin İdlib'teki cihatçıları temsilen, Rusya'nın da TC'yi temsilen yer aldıkları masada varılan anlaşma. İktidarın kaynak sağladığı, artık anaakım haline gelmiş olan medya her ne kadar bu anlaşmayı bir ateşkes olarak değerlendirmiş olsa da Suriye'de silahların susturulduğundan bahsedemeyiz. 5 Mart 2020'de imzalanan bu anlaşmaya giden süreçte Şubat'ın sonlarında başladı.

Şubat'ın 27'sini 28'ine başlayan gece -TC'nin Suriye Ordusu'na İdlib'te aldığı yerlerden çekilmesi konusunda verdiği "ültime" dolmasına az bir süre kala- TSK'ye bağlı birliklerin

hava saldırısına uğraması sonucu resmi rakamlara göre 34 asker ölmüştü. Saldırı, TC kaynaklarına göre Suriye tarafından gerçekleştirildi. Ancak durduğumuz yerden anlaşılana, TSK'ye bağlı birliklerin olmaması gereken yerde yani cihatçıların bulunduğu bölgede olmasıydı. Rusya Savunma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada Ankara'ya verilen ince mesajda, TSK unsurlarının Soçi Mutabakatı uyarınca oluşturulmuş gözlem noktalarından çıkmamaları gerektiği belirtiliyordu. Rusya'nın bunun böyle olmadığını bildiğini ve İdlib'te inisiyatif ele almaya çalışan TC'yi sıkıştırmak için hava saldırısı gerçekleştirilmesine vesile olduğunu anlamak zor değil.

Rusya ısrarla vurguladığı bu açıklamalarıyla aslında TC'nin, tüm dünyanın terör örgütü olarak kabul ettiği El Kaide türevi HTŞ ile sahadaki ortaklığına vurgu yapıyordu. Çünkü TC, ya Rusya'ya verdiği bilgide TSK'ye bağlı birliklerin olmaması gereken yerde olduğunu söyleyecek ya da Rusya'nın kendi askerlerini öldürmeyeceğine güvenerek hareket edecekti. TC, Rusya'nın kendi askerlerini öldürmeyeceğine güvendi ama Rusya -daha doğrusu Putin- pek de öyle hareket etmedi. TC bu güvenin bedelini de kendi açıkladığı sayıya göre 34 askeriyle ödedi. Ve TC, resmi olarak açıklamadığı ama içinde yer aldığı savaşta iyiden iyiye kendini belli etmenin eşiğine geldi. Sonuçta diplomatik aşığılanmalar eşliğinde 5 Mart'ta istemeye istemeye imzalanan anlaşma oldu. Bu aşığılanmayı katmerleyen bir diğer gelişme de 5 Mart öncesi beliren Rusya tehdidine karşı NATO-ABD ipine sarılıp

askeri değil, belli belirsiz bir diplomatik destek sözü alabilmek oldu.

Dış politikada aşığılan iktidar, bunu iç politikada bir zafer olarak sunma "başarı"sını gösterebildi ve savaş fırsatçılığı yaparak bu durumdan ekonomiden göçmenlere kadar birçok konuda faydalanmaya çalıştı.

Devletin Savaş Fırsatçılığı

Halklar açısından bu kadar büyük yıkımlara yol açan Suriye Savaşı'nın, diğer taraftan TC başta olmak üzere bölgesel ve küresel devletler açısından "kullanışlılığı" son derece aşık. TC, Suriye'deki savaşı iç politikada milliyetçiliğin yükseltilmesi; OHAL ve benzeri baskı uygulamalarıyla sokak muhalefetinin bastırılması için araçsallaştırdı. Muhalefeti bastırma konusunda "Savaşa Hayır" içerikli eylemlere izin verilmeyeceğini açıklayacak kadar ileri gitti. Muhalefeti ezerken benzer şekilde Afrin, Fırat Kalkanı ve Bahar Kalkanı gibi bölgelerdeki askeri ve idari varlığıyla iktidar, milliyetçi-muhafazakar tabanına yönelik "Neo Osmanlı" vaatlerinin altını fiilen doldurdu.

Biliyoruz ki savaşlar, devletler için sınırları dahilindeki muhalefeti bastırmanın, iktidara yönelik sesleri susturmanın, eylemleri durdurmanın, toplumu "olağanüstü hal" uygulamalarına alıştırmaların süreçleridir. Savaş süreciyle beraber devletin "demokratik" uygulamaları rafa kaldırılır. Toplumsal baskı ve pasifizasyon artar.

Savaş karşıtı eylemlerin yasaklama-

siyla net olarak gördük ki savaş vesilesiyle mevcut işleyişe yönelik aykırı söz ve eylem cezalandırılacak, devlet şiddeti en belirgin haline bürünecektir. Devlet bir yandan bu süreçleri istediği gibi şekillendirirken diğer yandan savaşı, bir örneğini Batı'ya salladığı göçmen sopası politikasında gördüğümüz üzere, ekonomik amaçları için kullanacaktır.

Ekonomik Krize Çözüm Olarak Savaş

Ekonomik kriz ezilenlerin yaşamlarını yok ediyor; ekonomik kriz, savaşla hasır altı ediliyor!

Aralık ayında asgari ücret açıklanmıştı: 2.324 TL! Sendikaların açıklamalarına göre dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı (açlık sınırı) 2 bin 219,45 TL. İşçiye aylık sınırından sadece 105 tl fazlası reva görülmüş. Üstelik Türkiye'de çalışan işçilerin %43'ü asgari ücretle çalışıyor. Aynı yıl TC devletin TSK için harcadığı bütçe ise 19 milyar dolar.

"Fırat Kalkanı Operasyonu" ile gerçekleştirilen işgal hareketinde kullanılan altı adet İHA(İnsansız Hava Aracı) Bayraktar ailesine ait Bayrak Makina adlı şirketten alınmıştı. Bayrak Makina'nın başında ise Erdoğan'ın diğer damadı Selçuk Bayraktar bulunuyor. Meclis'e verilen soru önergesi ile dönemin Milli Savunma Bakanı Fikri Işık'ın açıklamasına göre altı İHA'ya ödenen para 36 milyon dolar olmuş.

Üstelik Baykar Makina bu ihalede verdiden de muaf tutulmuş. Hatırlayacaksanız 2018 Ağustos aylarında yaşanan dolar artışı krizi sırasında Erdoğan doların artışını durdurmak için halka dolar bozdurma çağrılarını yapmıştı. Ama damadı görmezden gelmiş ki ihale dolar üzerinden gerçekleştirilmiş!

2019 verilerine göre Türkiye'deki 25 milyarder patronun serveti 43,1 milyar dolar ediyor. Son altı yılda geçinemediği için intihar eden işçi sayısı ise 351!

Patronlar servetlerine servet katarken meclis önünde "Geçinemiyorum!" diyerek kendini yakan inşaat işçisi, oğluna pantolon alamadığı için intihar eden torna işçisi, iş bulamadığı için belediye başkanının önünde kendisini yakan genç işçi, aldığı maaşla ay sonunu getiremediği için sonunda kendisini 1600 derecelik demir eritme kazanına atan sanayi işçisi...

Kimi çalışıyor, elde avuçta olan geçinmesine yetmiyordu; kimi iş arıyor, bulamıyor, bir lokma yemeğe muhtaç bırakılıyordu. Ekonomik kriz ezilenleri yaşamdan koparacak noktaya getirirken zenginler servetlerinden bir şey kaybetmek bir yana dursun krizi fırsata dönüştürüp yeni savaşlar yaratarak paralarına para katıyordu. Yeni savaşlar yeni ihaleler demektir onlar için. Televizyonlarda savaş çığırkanlığı yapma ve süsleyip püsleyip "şehit asker" haberleri verirken sorgulanamayan ihalelerle pastadan paylarını büyütme dönemleriydi. Suriye Savaşı'nın içeriye ekonomik faturası "şehitler tepesi" gibi süslü sözlerle gizlenmeye çalışılsun, TC -bir benzerini Rusya'nın başarıyla uyguladığı- savaşı "yerli ve milli" silahlarını pazarlayacağı bir "showroom" olarak araçsallaştırmanın da peşinde. Ancak TC, her açıdan bir Rusya olmadığı için, bu stratejinin tutup tutmayacağı ise koca bir soru işareti.

Savaşın Teferruatları: Göçmenler

Suriye'nin İdlib bölgesinde TSK'ye yapılan hava saldırısı sonrasında, devletin göçmenlerin kara ya da deniz yoluyla Avrupa'ya geçişlerini engellememe kararı aldığı bildirilmişti. AKP Sözcüsü Ömer Çelik "Mülteci politikamız ayırdır ama ortada bir durum var, artık mültecileri tutabilecek durumda değiliz." dedi. İzmir, Çanakkale ve İstanbul'daki birçok göçmen, sahillere ve Trakya'ya yönlendirildi. Uzun zamandır Avrupa, İdlib'deki durumun kötüleşmesi halinde Türkiye'deki göçmenlerin Batı'ya hareketinin hızlanmasıyla tehdit ediliyordu. Suriye sahasında alınan yara sonrası önce NATO devreye sokulmaya çalışıldı. Ancak NATO, TC'nin arkasında olduklarını açıklasa ve Rusya'yı kınasa da bundan öteye gitmedi. TC'nin İdlib'te eksikliğini en çok hissettiği nokta hava sahası konusu. Hava sahasını kullanamayan TC, kendisine yönelik gerçekleştirilecek olan hava saldırılarını da durduramıyor. TC buna karşı son çare olarak da Rusya'dan geçtiğimiz aylarda S-400 almak uğruna kendisinden vazgeçtiği Patriot sistemini görüyor. Ancak köprünün altından çok sular aktı ve TC umduğunu bulamadı. Askeri anlamda aradığını NATO'dan ve ABD'den bulamayan TC, Avrupa'yı zorlamaya ve buradan kendisine bir yarar sağlama yoluna gitti.

Bunun için de göçmenleri her fırsat-

ta bir koz olarak kullanan devlet, 27 Şubat sonrasında bu kozuna hevesle sarıldı. AB'ye ve Batı'ya vermek istediği mesajı açık olarak veremeyenler, insan yaşamları üzerinden tehditlerle Suriye'de kendisine destekçi aradı. Bu hareket Avrupa tarafından pek hoş karşılanmasa da onlar bu tehdit sonrasında TC ile anlaşma yoluna gittiler. TC ile Yunanistan sınırı arasında sıkıştırılan göçmenlere yaşatılan her şey gözlerimizin önünde gerçekleşti. İçişleri Bakanı açıklamalarıyla onbinlerce kişi sınırı geçmiş gibi lanse edildi. Yaşadığımız topraklardaki faşistler de Suriye'deki savaştan kaçıp bu topraklara sığınmış göçmenlere mahallelerde saldırdı. Faşist saldırılarla birlikte göçmenler, evlerini ve dükkanlarını terk ederek Avrupa'ya gitmeleri için tehdit edildi. AB ile yapılan anlaşmadan sonrası her şey "normale" döndürüldü.

Göçmenleri kendi stratejik pozisyonu için kullanmaktan çekinmeyen ve bunu medyası aracılığıyla dünyaya servis eden devlet, kendisine alan açmaya ve "üzerinde oyunlar oynanan" devlet değil "oynayan" devlet olmaya çalışmaktadır. Bu uğurda seçimlerde propaganda unsuruna dönüştürülen ne ensarlık kaldı ne de muhacirlik.

Devletlerarası Stratejik Pozisyon

Devletin tezkere sonrası aleni hale gelen savaş stratejisi, sadece mevcut bölgedeki siyasi ve ekonomik kazanıma odaklı değildir. Hedeflenen, aynı zamanda devletlerarası siyasi arena da "sözün geçen devletler"den biri olmaktır. Libya'dan Kıbrıs'a, Mısır'dan Suriye'ye sürmekte olan savaşlarda taraf olmak, taraflardan birini desteklemek, doğrudan savaşa müdahil olmak gibi eylemlerle bu arenada pozisyon almayı hedefleyen devlet, iç politikadaki "başına buyrukluğu" sınırları dışında da işletmeye çalışıyor. Bu başına buyrukluk, "fetihi politikalarına" evriltirerek sınırlar dahilindeki milliyetçi muhafazakar zihniyetten her koşulda destek sağlanıyor. Dış politikada sözün geçen devlet imajı çizilerek, saldırgan politikalarla statü elde etmeye uğraşarak meşruluk sağlanmaya çalışılıyor.

Destansı söylemlerle uzun vadeli hedeflerini (2023, 2027 gibi) her fırsatta dile getirenler için ne 27 Şubat'ta yaşananların ne de başka zaman yaşanacak can kayıplarının önemi vardır. Devletçi söylemlere uygun şekilde yörgülen her megaloman proje, ırkçı niyetler ve kutsallıkla pazarlanırken savaşta kaybedilen canların hesabı sorulamamakta ve devletin şehitlik muğlaklığında eriyip gitmektedir. Devletlerin çıkarları uğruna birer "teferruat" olarak görülenler bir sonraki hafta, ay ya da yıl hatırlanmayacaktır.

İktidarlar, kendi çıkarları uğruna milyonlarca insanın yaşamlarını talan etmekten çekinmemekte ve her savaşta olduğu gibi bu savaşta da ezilenleri daha fazla ezmeye çalışmaktadır. Mevcut iktidar ise "sahada ve masadaki" bozgununu, içeride de ekonomik ve siyasi krizini savaşa gizlemenin peşindedir. Ezilenler olarak yapmamız gereken iktidarların savaşında birer piyon olmak değildir. Bizim yapmamız gereken talan edilmeye çalışılan yaşamlarımızı savunmak, bütün savaş propagandalarına karşı mücadelemizi sürdürmek ve özgür bir dünyayı inşa etmektir.

Savaş, Faşizme Milliyetçilik ve Irkçılığa Karşı Göçmenlerle Dayanışma

Savaş ve faşizm, sistemin kendi temel ilkesinden -bir insanın başka birisi tarafından ezilmesi ve sömürülmesi- doğan çelişkilerinin sonucunda ortaya çıkan derin ve topyekün krizine karşı ve rebileceği tek "tepki"dir.

Siyasi ve ekonomik iktidarlar kapitalizmin kuyusunda köşesinde kalmış halklara karşı; savaş, askeri operasyonlar, rejimlerin yıkılıp yerine yenilerinin dayatılması yöntemlerini kullanarak ve tüm alanları, zenginlik kaynaklarını, hatta tüm toplulukları kontrol etmek amacıyla koşulsuz şartsız bir saldırıya yelteniyorlar. Bu; zenginliğin küresel finansal elitlerin elinde fazladan toplanması ayrıca küresel, bölgesel ve yerel güçler arasında uluslararası rekabet bağlamındaki jeopolitik güç dengesinin yeniden ayarlanması için milyonlarca insanı yoksulluğa, hastalığa ve zorunlu göçmenliğe mahkum eden bir durumdur.

Son birkaç günde savaştan, sefaletten kaçma ve daha iyi bir yaşam umuduyla Yunanistan-Türkiye sınırlarına gelen binlerce göçmen, AB ve Yunanistan Devleti'nin katil ve ırkçı politikalarıyla karşı karşıya geliyor. Asker, polis ve parastatal (hükümete ait olan ve genellikle politik güçleri de olan yapılar) gruplar yolları kapattılar. Avrupa Kale'sine giriş yollarını engellemek için silah kullanmaktan çekinmiyorlar.

Sınır koruması görevini üstlenmek ve kendi sınırları dahilindeki binlerce göçmen ile toplama kamplarındaki göçmenler arasında modern bir ırk ayrımını empoze etmek; Yunanistan Devleti için Avrupa Birliği'nin politikalarına ve aktif olarak askeri güç, savaş gemileri, füze sistemleri gönderdiği NATO'nun savaş makinesine bağlılığını göstermenin başka bir ifadesidir.

Kürt halkının yok edilmesi amacıyla sürekli savaş operasyonları yürüten ve İslamcı grupların desteğiyle Kuzey Suriye'ye karşı işgal ve askeri müdahaleyi tırmandıran T.C için ise; kendi bölgesindeki milyonlarca göçmenin -T.C-Avrupa Birliği anlaşmasının bir sonucu olarak- tuzağa düşürülmesi ve Evros sınırlarındaki binlercesinin de şovunun yapılması durumu, Orta Doğu'nun daha geniş bir bölgesindeki siyasi amaçlarına hizmet etmesi için kullandığı başka bir araçtır.

Hem Yunanistan hem de Türkiye devletleri, artan rekabet bağlamında milliyetçiliği, hoşgörüsüzlüğü ve nefret söylemini destekliyorlar. Amaçları korkuyu toplumda yaymak ayrıca devlet ve patronlar tarafından acımasızca sömürülen ve yağmalanan toplumsal çoğunluğu kendi çıkarlarının siyasi, ekonomik iktidarlarla ortaklaştığına ikna etmektir.

Yunanistan'da faşistler, adalara ulaşmayı başaran göçmenlerin adalara ayak basmalarını engelleyerek, göçmenlerin Ege Denizi'nde katledilmesine sebep oluyor, sınır hattında Meriç Nehri boyunca yunan askerleri ile beraber nehri aşan göçmenlere işkence ederek Türkiye tarafına gönderiyorlar. Aynı şekilde Türkiye'deki faşistler de Suriye'den Türkiye'ye sığınmış göçmenlere mahallelerde saldırıyor, işkence ediyorlar; evlerini ve dükkanlarını yıkarak göçmenlerin Avrupa'ya gitmesi için tehdit ediyorlar.

Ege Denizi'nin iki tarafındaki anarşistler olarak inanıyoruz ki savaş toplumlarının, yoksulluk ve fakirleşmenin yükselmesinin; milliyetçiliğin ve toplumsal faşistleşme sürecinin yeniden canlanmasının insanlık için yıkıcı sonuçları olacaktır. Halklar arasındaki sınıfsal ve sınır tanımayan dayanışmanın, sömürülenlerin örgütlü mücadelesinin; sömürsüz, savaşı bir yaşamı, eşitliği ve barışı kurmak için gerekli ortamı evrensel düzeyde sağlayacak olan, devletlerin ve kapitalizmin dünyasının yıkılmasını sağlayacağına inanıyoruz.

GÖÇMENLER İÇİN HAREKET SERBESTLİĞİ VE DÜZGÜN YAŞAM KOŞULLARI!

HALKLARA KARŞI SAVAŞAN DEVLETLER KAYBEDECEK!

DEVLET SINIRLARINA KARŞI DAYANIŞMA!

Devrimci Anarşist Faaliyet (DAF) - Türkiye

Anarşist Politik Örgütlenme - Yunanistan

8 Mart'ta ve Her Gün Kadınlara Özgürlük

Şeyma Çopur

scopur@meydan.org

Bir 8 Mart'ı daha ardımızda bıraktık. Ardımızda bıraktığımız yalnızca bir gün oldu. O gün tanıdığımız ya da hiç tanımadığımız yüzlerce, binlerce kadınla bir arada olmanın yarattığı güç, attığımız sloganların sokaklarda yankılanmasıyla hissettiğimiz özgüven ve örgütlü mücadelemize duyduğumuz inanç gibi pek çok şey ardımızda kalmadı. "Dünya yerinden oynar" diyoruz ya en coşkulu halimizle, işte o gün eyleme katılan her birimiz o sözü kazandı; söyleyebilme hatta düşünebilme cesaretinide.

Bizler de Anarşist Kadınlar olarak karamor bayraklarımızla, dövizlerimizle, sloganlarımızla sokaklardaydık. Ankara'da geçtiğimiz seneden bu yana kadınları "El ele özgürlüğe" çağıran her bir kadının ilmek ilmek ördüğü örgütlü mücadelemizle ve İstanbul'da 2010'dan bu yana büyüttüğümüz isyanla sokaklara taşttık. Taşmak iyi geldi hepimize. Evlerden, işyerlerinden, okullardan, kapatıldığımız neresi varsa oradan... Kimliklerden, bedenlerden, kıyafetlerden taşttık. Herkes olmak istediği yerde, olmak istediği haldeydi. İşte bu, umut verdi hepimize.

Umutsuzluğa Kapılırsan Bu Kalabalığı Hatırla

İstanbul'da gerçekleşen 18. Gece Yürüyüşü'nde herkes kendi sözünü yazdığı bir dövizle buluşma noktasındaydı. O sözlerden biri ise içinde bulunduğumuz süreçte hepimizin ihtiyacı olanı tek cümleyle dışa vurmuş gibiydi: "Umutsuzluğa Kapılırsan Bu Kalabalığı Hatırla".

Kadınların yaşamını hedef alan şiddet sarmalı gün geçtikçe büyüyorken birbirimizle kurduğumuz kadın dayanışmasına, bizi harekete geçiren umuda daha çok ihtiyacımız var. Öyle bir sarmalın içindeyiz ki kadın katliamlarının arttığını biliyoruz, şiddetin -boyutu ve niteliği değişkenlik gösterse de- her bir kadını hedef aldığını biliyoruz. Biliyoruz ama bunca yıldır bize sorunlarla karşılaştığımızda başvurmamız gereken yetkili merci olarak gösterilen hiçbir devlet mekanizması yaşadığımız şiddetin önüne geçmiyorken bir çoğumuz ne yapacağımızı bilmiyoruz.

Kadınlar şiddete uğruyorken şiddetin faili olan erkekler tam da o mekanizmalar tarafından korunup kol-

lanıyor, ödüllendiriliyor hatta. Nadira Kadirova'yı katleden erkeğin AKP milletvekili olduğu apaçık ortadayken davanın üzeri kapatılmaya çalışılıyor, Gülistan Doku 70 günü aşkın süredir bulunamadığı halde, şüpheli erkek hakkında hiçbir soruşturma yürütülmüyor. Nadira ve Gülistan gibi sayısız örnek de versek yetmiyor şiddetin boyutunu anlatmaya. Günbegün dünyayı bize dar edenlerin sarmalının içine çekiliyoruz. Bu sarmalın içindeyken her geçen gün erkeklerin tepemizde devlet kadar devletleştiğini, devletin tepemizde erkekler kadar erkekleştiğini görüyoruz. Çare ne birine katlanmak ne ötekine sığınmak, biliyoruz.

Bir Arada, Beraber Peki Ama Nasıl?

Yaşananlar karşısında umudumuz, bugüne kadar büyüyen kadın mücadelesiyle kendini var ediyor. Bugüne kadar başkalarının belirlediği yaşamlarımızı kendi ellerimize almak istediğimizde, bunun için tüm farklılıklarımıza rağmen, kadın olduğumuz için birlikte mücadele ettiğimizde hiçbir şeyin şimdiyle aynı

olmayacağını, özgürlüğümüzü engelleyemeyeceklerini biliyoruz. Geçtiğimiz 8 Mart, bu umudu bir kez daha perçinlememizi sağladı.

Çünkü bu 8 Mart'ta devletin bütün bir toplumu, özellikle biz kadınları sıkıya almaya çalıştığı çıkmazlardan sıyrılmanın türlü yollarını kadın dayanışmasının gücüyle ve örgütlü deneyimimizle yaratabildik. İstanbul'da kadınların 8 Mart Mitingi düzenlediği Kadıköy, yıllardır kadınlara türlü bahanelerle yasaklanıyordu ve devletin miting alanı olarak gösterdiği seçenekler kadınları izole etmenin ve kadın mücadelesini görünmez kılmanın bir yöntemi haline gelmişti.

Devletin kadınları izole etmek için getirdiği ilk yasaklama, 2016 8 Martı'nda karşımıza çıktı. Valilik Kadıköy'ü kadınlara tamamen yasakladığında "Özgürlük Yasaklanamaz" diyerek buna karşı koymuş ve o gün Kadıköy'ün tüm sokaklarını eylem alanına çevirmiştik. Sonraki senelerde ise en fazla kadına ulaşabilmeyi amaç edinerek farklı miting alanlarında 8 Mart eylemlerini düzenledik. Ancak bu sene farklı bir

biçimi yaratmak için kollarımızı sıvadık. Yeni bir biçimi yaratma gündemi tabii ki yıllarca farklı kollardan büyüttüğümüz kadın mücadelesinin ihtiyaçları üzerinden ortaya çıktı, yürüttüğümüz tartışmalar da bu ihtiyaçla şekillendi. Ve ortaya çıkan da 8 Mart Kadıköy Kadın Buluşması oldu.

Elbette birçok konuda birbirimizden ayrı düştüğümüz birçok nokta var ancak kadın mücadelesinin gücü tam da buradan geliyor; birbirimizle ve sokağa çıktığımızda karşılaştığımız her bir kadınla, farklılıklarımıza rağmen aynı dili konuşabilmekten. Bu dil iktidarsız, kendisini dayatmayan, her parçanın bir bütünde kendini var edebildiği, ilkesi kadın dayanışması olan bir mücadele dili. Bugüne kadar bu dili ne kadar işlevsel kullanırsak o kadar kazandığımızı, bu dilden uzaklaşırsak kaybettiğimizi deneyimledik. Bu yıl bir araya geldiğimiz Kadıköy Kadın Buluşması'nın kadın mücadelesine kattığı deneyim işte böyle bir dille şekillenmiş oldu. Belki de umudunu yitirme noktasına gelmiş birçok kadının katılımı, yıllardır yasaklanan Kadıköy'de yeni bir zemin kazanmamızı sağladı.

Birlikte Olmanın, Dayanışmanın ve Deneyimin Gücü

Dayanışmayı kendisine amaç edinmiş kadınların bir araya geldiği her zemin yeni bir ilişki biçimini yaratırken her bir kadının gündelik yaşamında kurduğu ilişkileri ve kendi yaşam deneyimini de doğrudan etkiliyor. Kadın mücadelesinin yükselmesi, bir kadının metrobüste yaşadığı taciz karşısında ses çıkarmasını sağlıyor, özgüven ve cesarete kendisini var ediyor. Burada bireysel bir tepki olarak görünse de bir kadının yaşadığı tacize karşı çıkardığı ses, bir başka kadının daha yaşadığı şiddet karşısında ses çıkarmasıyla deneyim üretiyor. Kadınlar arasındaki etkileşimin birbirine dokunmak ve mücadele etmekten geçtiği kadın mücadelesini güçlü yapan bir başka nokta da bireysel deneyim ve topluluk deneyimlerinin arasında birbirini besleyen bir ilişki olması.

Her birimizin birey olarak yaşam deneyimi birbirinden çok farklı tabii. Ancak özellikle biz kadınlar arasında bilinçli ya da bilinçsiz şekilde gerçekleştirdiğimiz bir iletişim biçimi olarak deneyim aktarımı birbirimizin ya-

şamlarına dokunabilmenin ve birbirimizin yaşamlarını dönüştürebilmenin de bir aracı. Öyleyse deneyimi kadın mücadelesinde yer alan her birimizin de bir başka kadına değerli olmak için kullandığı bir araç olarak düşünmeliyiz ve kadın mücadelesinin pratik ve teorik deneyimlerini de bir deneyim alanı olarak belleğimizde tutabilmeliyiz.

Deneyimlerimizi Anlamak ve Yeni Deneyimler Yaratmak

Deneyim dediğimizde, yapılan bir eylemin sonucuna işaret ediyormuşuz gibi görünebilir. Deneyim burada daha çok eylemin ortaya çıkışı ve gerçekleşme sürecini sonuçlarıyla beraber değerlendirmeyi ve bir sonraki eylem için önizleme oluşturmayı kastediyor.

Birey olarak her birimizin deneyiminin birbirinden farklı olduğunu yukarıda söyledik, tabii aynı farklılık topluluk deneyimlerimiz için de geçerli olabilir. Çünkü deneyimi oluşturan ve şekillendiren ne yalnızca olay ya da durum ne de sadece sonuç. Bunları ve daha birçok etkeni birbi-

riyle nasıl ilişkilendirdiğimiz, yani yorumumuz her bireyin ve topluluğun deneyimini farklılaştırabilir.

Kadın mücadelesinin farklı yorumları etrafında şekillenmesi, her bir coğrafyada, şehirde, platformda birbirinden farklı noktaların ön plana çıkması da bahsettiğimiz deneyim farklılığını ortaya koyuyor. Elbette bu deneyim alanının ötesinde bizi bir araya getiren, hepimiz için aynı geçerlilikte olan ilkelerimiz var. Ancak olaylara bakış açımız, izlediğimiz yöntemler ve stratejiler birbirinden farklı, bu farklılığın önümüze nasıl süreçlerde çıktığı, çıktığında ortak biçimde hareket etmemizi ne oranda ve nasıl etkilediği uzunca tartışmalı bir konu.

8 Mart'ı Ele Alacak Olursak...

Dünyanın pek çok yerinde uzunca bir süredir kadınların sokağı ne olursa olsun asla terk etmediğini, isyanın giderek büyüdüğünü görüyoruz. Bu görüntü 8 Mart'ın ardından internette yayınlanan, milyonlarca kadının bir araya geldiği eylem fotoğraflarıyla daha da güçlendi. Bir kıvılcımla

başlayan isyanların bugüne gelmesindeki süreci kendi coğrafyalarında mücadelenin içinde yer alan birçok kadının/ kadın örgütünün yorumlarıyla okuduk. Var olan koşullarda farklı coğrafyalardaki kadınların ortak deneyimler ürettiğine de şahit olduk. Biz de kendi coğrafyamızda, kadın mücadelesini kimi zaman bu deneyimlere dayanarak kimi zaman yeni deneyimler üreterek örgütlemeyi sürdürdük. Birbirimizden örnek aldığımız mücadele biçimleri olduğu gibi, coğrafyamızın toplumsal ve kültürel gerçekleri oranında birbirimizden farklılaştığımız biçimler de oldu. Üstelik kendi coğrafyamızın her bir parçasında da eş zamanlı olarak farklı deneyimlere şahit olduk.

Bir yandan Erzincan'da yasaklanan 8 Mart'ın, bir yandan Ankara'da polislin Kolej'de toplanıp Sakarya Caddesi'ne yürüyüş gerçekleştirecek kadınların önüne kurduğu barikatların haberini aldık. İstanbul'da ise yine 8 Mart'ta İstiklal Caddesi'nde yürümenin yasaklandığı bir gece yürüyüşü söz konusuydu. Hatta İçişleri Bakanı Süleyman Soylu kadınlarla pazarlık yapmaya çalışıp "İstiklal Caddesi dışında her yerde yürüyüşe izin var." açıklamasında bulundu.

Ancak yine binlerce kadın Taksim yasağına inat Taksim'de Sıraselviler Caddesi'nde toplandı. Bir saate yakın süren bekleyişin ardından kadınlar yine binlerce ağızdan çıkabilecek en güçlü sesle Karaköy'e doğru yürü-

rümeye başladı. Karaköy'e giden sokaklardaki evlerin pencerelerinden çıkan kadınların da eylemdeki her bir kişide yarattığı motivasyonla Karaköy'de trafik kapatıldı, yaklaşık bir saat boyunca kadınlar kalabalık halde yürüyüşü sürdürdü.

Sonrasında sosyal medyadan gördüğümüz fotoğraflardan -az önce binlerce kadının bulunduğu Sıraselviler'de- bir grup kadının gözaltına alındığını öğrendik.

Yani aynı zaman aralığında, aynı mekanda bile farklı iki deneyim söz konusuydu. Ertesi günlerde iki farklı deneyimi kıyaslayan ve birini savunurcasına öne çıkaran haberler, yazılar, yorumlar ve fotoğraflar ortaya çıktı.

Oysa bu iki farklı görüntüyü ve eylem biçimini bir başka biçimde değerlendirmek de mümkün. Ne Karaköy'e yürüyen kadınlar ne de bu yürüyüş yerine Taksim Meydanı'na çıkmak için polisle karşı karşıya gelen kadınlar... Daha iyi değililer!

Gece yürüyüşü her bir bireyin ya da topluluğun kendi iradesiyle katıldığı, toplantıları ve örgütlenmesi gönüllülük esasıyla işleyen bir eylem. Senelerdir feminist kadınların inisiyatifinde işleyen ve bugüne dek süren güçlü bir beraberlik.

Gece yürüyüşünün örgütlenme şekline ve biçimine dair birçok eleştiri yapmak elbette mümkün. Bu eleş-

tirilerin en başında "yürüyüşün içeriğine ve yöntemine dair tartışılmaz kabul edilen bir alanın var olması"ni sayabiliriz. Ancak bu yazının amacı gece yürüyüşüne dair eleştirilerimizi sıralamak değil.

Konumuza dönecek olursak, o gün orada bulunan her birey ve topluluk kendi iradesiyle bulunmaktaydı. Tabi ki binlerce kadından söz ediyoruz ve bu binlerce kadının feminist olmadığını söylemek zorunda olduğumuz gibi her kadının eyleme katılma motivasyonunun da farklı olduğunu bilmeliyiz. Dolayısıyla bu yürüyüşte birçok farklı deneyim üretilebilir ve bu kadar heterojen bir toplulukta birbirinden farklı tepkilerin ortaya çıkması engellenemez. Bir başkasının iradesini yok saymadığı, bir başkasının eylemini engellemediği sürece "gece yürüyüşü bütün kadınlarındır" diyorsak farklı tepkilerin ve yaklaşımların olmasını engelleyemeyiz.

Diğer yandan böylesi bir yürüyüş içinde birbirinden farklı eğilimlerin ve eylemlerin kime tepki olarak ortaya konduğu da önemlidir. "Kadınlara özgürlük" için çıktığımız eylemde karşımıza aldığımız şey bütününde bize o yolu kapatanlar olmalıdır.

Hepsinden önemlisi tüm yaşananların o günle sınırlı kalmadığını, kadın mücadelesinin sürecini şekillendirdiğini, o gün orada başkaca bir deneyim üretildiğini görmemizdir. Bu deneyimi ancak yukarıda bahset-

tiğimiz, kadın mücadelesine bugüne dek kazandıran dili kullanarak şekillendirebiliriz.

Bahsetmeden geçmeyelim: O gün orada kimse Süleyman Soylu'yla anlaştığı için İstiklal Caddesi'nden "vazgeçmedi". Kimse bir diğerinden daha cesur olduğu için gözaltına alınmadığı gibi, kimse korkarak kaçmadı da. O gün orada, kim kadın mücadelesinin nasıl yükseltileceğini düşünüyorsa, öyle eyledi. İstiklal Caddesi'ni zorlamak gerektiğini düşünen, her bir kadını ve bütününde kadın mücadelesini bu şekilde güçlendireceğini öngören kadınlar toplandığımız noktayı terk etmediler. Diğer yandan "Siz bize İstiklal'i vermezseniz, tüm sokaklar bizimdir. Trafiği de durdururuz, geceleri de terk etmeyiz!" diyerek kadınları olabildiğince kalabalık ve bir arada tutmayı amaç edinen kadınlar saatlerce sloganlarıyla yürüyüşü sürdürdüler. Bu iki farklı yorumun, öngörünün ve haliyle oluşan iki farklı görüntünün ortaklaşması, bir sorun olarak görülmesinden önce yeni bir tartışmanın önünü açması ve bir deneyim olarak mücadelemizi şekillendirmesi önceliğimiz olmalıdır. Yalnızca 8 Mart'tan önce başlayan ve sonrasında biten bir tartışma değil mücadelemizin sürekliliğini pekiştiren bir tartışma. Buna ihtiyacımız var.

Ve son olarak: O gün orada kadınlar her halleriyle direndi, beraberdi ve karşımızda olan, sesimizi kısımaya çalışan erkek-devletti.

Her Hayat Eve Sığmaz

Betül Deniz

Covid-19 ya da daha çok kullandığımız adıyla koronavirüs tüm dünyada yayılmaya devam ediyor. Virüs beden beden yayılırken beraberinde korku ve yıkım da her birimizin hayatında yayılıyor. Virüsün birçok sebeple dünya çapında bir salgın haline gelmesiyle tedbirler bireysel alandan toplumsal alana kadar hızla genişletildi. Virüs salgınından muzdarip bütün coğrafyalarda devlet, insanları evlerine kapanmaya davet ediyor ve evleri herkes için güvenli birer sığınak olarak gösteriyor. Virüsten kurtulmamız, yaşamamız için bu davet, davet olma sınırlarını aşarak artık çoğu yerde bir zorunluluk.

Türkiye’de evde kalma çağrısını yetkililerin her yerde tekrarladığı “Hayat Eve Sığar” sloganıyla yürütülüyor. Bu sloganın güçlü iddiası bizi, biz kadınları, bunun gerçekliğini düşünmeye itiyor. Gerçekten kadınların hayatları da evlere sığıyor mu bu zorlu süreçte? Yoksa evler kadınların yaşamlarına ket vuruyor, onları sömürünün ortasına atıyor, onlar için hayatlarının son bulunduğu duraklar mı oluyor?

Bu ve bunun gibi soruları sormamız birçok kişi tarafından tepkiye yol açabilir tabii. En basit haliyle “Eh be kardeşim, koronavirüs tehlikesi önümüzde dururken neyin hesabını yapıyorsunuz?” gibisinden bir karşı çıkışı öngörmek zor değil. Oysa tam da bugünden itibaren bir yerden başlayarak hepimizin bu soruları kendimize ve çevremize sormamız gerekiyor.

Çünkü koronavirüs tehlikesi üç aya yakın süredir gündemden düşmezken başka birçok tehlike görün-

mez hale getirildi. Sosyal medyanın akışından gündelik yaşamın akışına kadar her yerde tek gündemimiz “koronavirüs”. Tabii ki koronavirüsün gündemimizde bu denli yoğun şekilde yer alması önemli her birimiz için. Ancak erkek şiddeti, işçi sömürsü, göçmen krizi... gibi daha pek çok konu da yaşamlarımızda koronavirüs kadar tehlikeli boyutta varlığını sürdürüyor. Üstelik koronavirüs günlerinde tam da bu konuyla alakalı şekilde tehlikenin de boyutu büyüyor.

Şimdi Türkiye devletinin “Hayat eve sığar” kampanyasına ve kampanyanın biz kadınlar için gerçekliğine geri dönelim.

Herkesin hayatı eve sığar mı?

Türkiye’de 2019 yılında 474 kadın cinayeti kayıtlara geçti ve bu cinayetlerin 292’sinin kadınların kendi evlerinde gerçekleştiği biliniyor. 2020’de de durum değişmiyor ve kadınlar kendi evlerinde yaşamlarını kaybetmeye devam ediyor. Karşılaştığımız her kriz durumu kadına yönelik şiddeti arttırırken koronavirüs krizi de bizde aynı endişeyi yaratıyor.

Evlerine kapanan kadınları neler bekliyor? Çin ve İtalya’da yapılan çalışmalar pandemiyle beraber erkek şiddetinin arttığını gösteriyor. Öyle ki Çin’de geçen yıl şubat ayında yapılan yapılan şiddet ihbar sayısı bu yılın şubat ayında üç katına çıkıyor. Ancak sokağa çıkma yasağı kadınları bu şiddetle yaşamaya mecbur bırakıyor. Ve polis her yerde ve her zaman olduğu gibi erkeği korumayı sürdürüyor, kadınlardan gelen şikayetlere “Erkeğin çok iyi bir işi var, onu ihbar edersen hayatını mahvedersin.” ya da “Alkollüyken ettiği tehditleri ne-

den ciddiye alıyorsun?” gibi cevapların yenilerini ekliyor. Benzer bir verileme Türkiye’de henüz yapılmadıysa da Mor Çatı gibi bu alanda çetele tutabilen sığınak ve dernekler durumun burada da farklı olmadığını vurguluyor. Dilek Kaya karantina altında kendi evinde erkek sevgilisi tarafından katlediliyor ve karantina da hayatımızın eve sığamayacağına dair örnek teşkil ediyor.

Evlerde kadınları bekleyen diğer şey ise emek sömürsü oluyor. Sokakta ne işi olduğu sorulan bir erkek “Evde kalalım da bulaşık mı yıkayalım?” diyor, ev işini koronadan daha tehlikeli görüyor. Kriz olsun, olmasın... Evin bütün işlerinden sorumlu olan biz kadınların iş yükü, kriz döneminde katlana katlana çoğalıyor. Ev işlerinin bütün organizasyonunu yapması beklenen kadınlar, çocuklara bakması beklenen kadınlar, sabretmesi ve evdekilerin gönlünü hoş tutması gereken kadınlar... Koronavirüs kriziyle evlere sığdırılmaya çalışılan hayatlarımızı evdeki erkeklik krizine karşı da korumaya çalışırken ya bedenimizde ya da psikolojilerimizde kendini gösteren şiddetin boyutlarını hesaba katmak bir yana, bunların dillendirilmesi bile “Aman canım siz de, abartıyorsunuz!” seslerinin yükselmesiyle sonuçlanıyor.

Devlet iktidarı, her ne kadar televizyon kanallarında insanlara sakin olma çağrısı yapsa da virüsün krize dönüşmesinden dolayı her birimizden daha çok panik halinde; öldüğümüz, hastalandığımız için ya da toplum sağlığı tehdit altında olduğu için değil. Hastalık yönetilemediği, yönetilemezken devletin işlevsizliği ayyuka çıktığı için. O yüzden de devletin önceliği bu virüs krizini yö-

netebildiğine dair bir imaj yaratmak, sonrasında da virüsten toplum değil kendisi için en az zararla kurtulmak. Sonra her şey eskisi gibi, devam!

Biz kadınlar biliyoruz ki devlet bu süreçte tüm dikkatini koronaya vermişken(!) başını kadınların olduğu tarafa çevirmeye tenezzül etmiyor ve etmeyecek de. “Hayat eve sığar” derken kadına yönelik erkek şiddeti hiçbir zaman gündemlerine girmeyecek, bu sloganı ortaya atarken bile akıllarına gelmediğimiz gibi...

Biz kadınların ne yapması gerekiyor peki? Nasıl çıkacağız ölmek için kapandığımız evlerden ama ölmeyen? “Aklınız da, varlığınız da eksik olsun hayatlarımızdan!” diyerek yani devletten beklemeyerek başlayalım işe. Erkek şiddetine karşı bugüne kadar önlemini örgütlenecek almış kadınlar olarak herkesin bireyselliğe ve yalnızlaşmaya yüzünü döndüğü bu dönemde, dayanışmamızın çeperlerini genişleterek koruyalım. Koronavirüsün getirdiği yıkıma karşı yaşamı ayakta tutan yine kadın dayanışması oluyor. Birçok coğrafyada kadınlar şiddete karşı dayanışma hatları kuruyor, sosyal medyadan iletişimlerini güçlü tutuyor ve yine birbirlerinin sesini duyan tek merci oluyorlar.

Zor günler geçiriyoruz; gündelik hayatın görünmeyenleri olan birçokları gibi, bizim için bugünleri geçirmek daha da zor. Davetle başlayan evde kalma uyarılarının olası bir sokağa çıkma yasağıyla zorunluluğa dönüşüp dönüşmeyeceğini bilmiyoruz. Bildiğimiz tek şey, yaşamak istediğimiz hayatlarımız için bugünleri de dayanışmamıza sarılarak, beraberce atabileceğimiz!

Sistem Virüsü'ne Karşı Paylaşma ve Dayanışma KAZANACAK

"Anarşizm, yaşamın teorisi; devletsiz bir toplumsal yaşamın teorisi."

P. Kropotkin

Gün bitimine yakın bir zamanda, bir twitter mesajı bekler olduk bir zamandır. Mart'ın ikinci haftasından bu yana, Covid-19 salgınının yaşadığımız topraklardaki bilançosunu Sağlık Bakanı'ndan, önce canlı yayın konuşmalarından sonrasında da twitter mesajlarından, öğrenir olduk. Sağlık Bakanı'nın varlığında simgelenen devlet, her gün virüsün Z raporunu aldırıyor bize.

Batılı devletleri iyi önlem alamamakla suçlayan ilgili bakanlığa bağlı kişiler ve kurumlar, başkan ve bakanlar, şimdilerde üç hafta önceki konuşmalarını unuttular. Gizlilik içerisinde işlettikleri telaş politikaları, ne kadar gizlemeye çalışsalar da kendini iyiden iyiye belirginleştiriyor. "Paniğe kapılmaya gerek yok!" tavsiyesini verenler "acil durum plansızlıklarını" en ufak adımda açık ediyor.

Dünya Sağlık Örgütü'nün önce "küresel salgın" demekten imtina ettiği, sonrasında "meğerse salgınmış" diye nitelediği ve yayılmadığı kıta kalmayan virüs, şimdinin ve geleceğin temel belirleyicisi konumunda. Savaş, kriz, ticaret anlaşmaları, mega projeler, partiler arası yapay tartışma gündemleri bir anda kesildi. *Varolabilme* durumumuz; *dünya içinde ve birlikte var olabilme* durumumuzu konuşuyoruz, tartışıyoruz ve izliyoruz. İnsanların büyük bir kesiminden arındırılmış "devletin karar mekanizmaları" çerçevesinde daha fazlasını yapmamız da istenmiyor: Evde kal! Yaşamlarımıza ilişkin karar alma yetkisini kendisinde görenler, pasif ve

kaderci bir bekleyişe mahkum olmamızı öğütüyor!

Başlangıç

Virüsün Çin'de nasıl ortaya çıktığına ilişkin bilim insanlarının bir dizi teorilerini okumakta ve izlemekteyiz. Çin'in Wuhan şehrinde, ya bir yarasa ya da bir pangolinden yayılma iddialarının dışında, biyolojik savaş kapsamında Çin'de üretilen bir virüs olduğu ya da ABD'nin ticaret savaşında Çin'i durdurmak için bu virüsü ürettiği gibi komplo teorileri de mevcut.

Şimdilik bilim insanlarının büyük bir kısmı, virüsün insan eliyle üretilmediği ve başka türlerden insana geçtiğinde hemfikir. Doğanın bize çizdiği bir kaderi yaşıyoruz yani! Dünyada yaşayan insanların çok az bir bölümü için tehlikeli ve bu az bölümün içindeki başka küçük bir grup için de ölümcül olan bir virüs... Küresel çapta devam eden "hafif semptom" propagandası, ilaç tedavisi olmaksızın hastalığın atlatılabileceğini salık veriyor. Peki sokak yasakları, işten çıkarmalar, sosyal izolasyon? Devletlerin "hafif semptom" propagandası içimizi rahatlatıyor mu? Her gün dünyanın farklı yerlerinden girilen ölüm ve vaka sayılarıyla birlikte düşündüğümüzde cevap belli değil mi?

Virüsün varlığı ve ortaya çıkaracağı hastalık noktasındaki insan etkisine ilişkin bir şey söyleyebilmek için ilgili bilginin detaylarına odaklanmak gerekiyor. Ancak meselenin politik ve dolayısıyla

yaşamsal başlangıcını (en azından bu bağlamda) buraya koymaya gerek yok. Meselenin gözden kaçırılan kısmı, virüsün nasıl bu kadar hızlı yayıldığı. Bu noktada iki ana hat beliriyor: Önlemlerin yetersizliği ve merkez etrafına konumlandırılmış insan yaşamları. İki hat da aynı temel sıkıntıyla ilgili: Toplumsal organizasyon!

Yani, insanları gerçek yaşamsal ihtiyaçları için değil de birilerinin daha fazla kar etmesi için merkezi üretim-tüketim mekanlarına tıkacaksınız. Bu üretim plantasyonlarında binler, onbinler, yüzbinler olarak üretim yapmaya zorlayacaksınız. Değil yaşam kalitesi, yaşamlarına sağlıklı bir şekilde devam etmeleri için gerekli "sağlık"a sahip olmalarını sonsuz üretim döngülerinde eriteceksiniz. Kitlesele üretime maruz bırakılan insanların, yaşamlarını sürdürmek için gerekli olan ihtiyaçlarını karşılamalarının önüne mülkiyet sorunsalıyla geçeceksiniz. Sonra salgın olmayacağını bekleyeceksiniz!

İnsanların yaşamsal alanlarını, merkezi bir şekilde, daha iyi kontrol edilebilmeleri için büyük hapishanelere çevireceksiniz; hapishane şehirler yaratacaksınız. Yüzbinlerin, milyonların yaşamak zorunda olduğu şehirler inşa edeceksiniz. Bu inşa edilen mekanlarda, yaşamsal ihtiyaçları kitlesele ve merkezi planlamalarla çözmeye çalışacaksınız. Sonra virüsün bu mekanlarda yayılması için temenniniz olacak!

Politik ve ekonomik çıkarlar için, do-

ğanın içerisinde "bir ama sadece bir varlık" olan insanın içinde yaşadığı ve onun bir parçası olduğu doğayı katledeceksiniz; ekolojik uyumu unutarak insanın doğadan uzaklaşmasına ve ona yabancılaşmasına neden olacaksınız. Sonra salgın olmayacağını bekleyeceksiniz!

Bize toplumsal organizasyonlarını da-yatan mekanizmaların, bu mekanizmaların başındakilerin bize biçtiği kaderi yaşamaktayız. Bu salgının asıl sorumluları olan devletler ve şirketlerin; merkezî yönetimin ve kapitalist sistemin; kitlesel planlamanın ve mülkiyet sisteminin!

Alınmayan Önlemler Devletlerin Sağlık Meselesine Bakış Açısıyla İlgilidir!

Potansiyel olarak buna benzer bir salgın riskiyle karşı karşıya olduğumuz, olacağımız bu kadar açıkken; bu ya da buna benzer bir salgına karşı gerekli tedbirleri, önlemleri almak yerine savaş, silah sanayine, gösterişli ve büyük inşaatlara, finans sektörüne, büyük şirketlere, ticarete para ayırmak tam da devletlerin yapacağı şeydir!

Bu tespit, devletten sağlığa bütçe ayırmasını isteme talebi değildir! Meselelerin devletler ve şirketler nezdinde ne olduğunun açıkça ortaya konmasıdır.

Ne devletler ne de şirketler, sağlık için ihtiyaç olanların dağıtımında etkin olamazlar. Çünkü bunu hedeflemezler. İki mekanizmanın da amacı, kendilerini sürdürmektir. Kapitalistler için bu, kar demektir. Devlet için de koruyucu ve baskıcı uygulamalarıyla kendi varlığına ihtiyaç hissettirmektedir.

Şu süreçte en çok ihtiyaç hissettiğimiz şey bilgiden bu bilginin kontrolünün devletlerin ve şirketlerin tekelinde olması risk durumundaki konumumuzu pekiştirir. Sağlığa ilişkin bilgiye ve hizmete, devletlerin ve şirketlerin "sorunlu etkilerine" bağlı olmaksızın ulaşamamaktayız. Bu sorunlu etkiler, kar politikaları ve düzen tesisidir. Bunların sağlık hizmeti, yoksulluğu ve hastalığı sürdürür. Karşılıklı yardımlaşmayı yok eder. Bağımlılık yaratmaya hizmet eder.

Böylelikle devlete ihtiyaç duyulur, onun iktidarlı konumu meşrulaşır. Bizim sağlığımız için bizim yerimize en doğrusuna devletin kanaat getireceğine inanılır. Bağımlılık ilişkisini kar etme üzerine kuran şirketler için de durum aynıdır. Tedavi yerine iyileştirme, ilaç endüstrisinin pazar başarısını korumasına izin verir. Çoğu ilaç araştırması, zengin insanların yaşam tarzı taleplerini karşılamak için yapılır. Ancak öyle alternatifsiz

birakılırız ki "bile bile lades" oluruz.

Devlet ve şirket kontrolündeki sağlık sistemi, kendi sağlığımız üzerindeki irademizi, sağlıkla ilgili bilgiye erişim temelindeki sağlık kararları verme kapasitesini kısıtlar. Bu durum "sağlık sorunlarının" politik kaynaklarını gizler.

Yaşamsal Olanın Politikliğinin Fark Edilmesi

Salgınla beraber geleceğe dönük öngörüler ve tartışmalar farklı zeminlerde başladı. Covid-19 kaynaklı farklı bir yaşamsal sürecin başlaması, kaygıların ve geleceğe ilişkin isteklerin değiştiği kanaatle olumlu ya da olumsuz bir sürü düşüncenin öne sürülmesine neden oldu.

Uluslararası siyasetin ve küresel ekonominin üstündeki bir durum olarak virüsün varlığının, siyaset etme biçimini de kapitalist işleyişi de değiştireceği öngörülerini iyimser muhalif çevrelerce dillendiriliyor şimdilerde. Devletlerin ve kapitalist ekonomik yapıların kendiliğindenlikle değişeceği öngörüsündeki "insan iradesi yokluğu", Covid-19 öncesinin, aynı determinist ağızlarından çıkanlarına benziyor. Salgının bir olanak olduğu, insanlardan bağımsız bir şekilde dillendiriliyor.

Devletli siyasetten bağımsız durumların da siyasi olabildiği, bunların biyopolitika kavramıyla referanslandığı yazılar türüyor. Tüm yazılarda "devlet" mefhumu bu kadar aleniye, bu kavramın kendisiyle derdi olan bir düşünce, ideoloji, felsefe ve etik görmezden geliniyor.

Siyasetin devletli sınırlarına sığmadığının, yaşamsal olanın politik ve politik olanın da yaşamsal olduğunu dillendirenler olarak, ne sosyalistlerin analizlerinin yerinde ne de devletli kapitalist sistemin devamına odaklananların öngörülerinin geçerli olduğunu düşünüyoruz.

Devlet Koruyup Kollayamıyorsa Neden Ona İhtiyaç Duyalım!

Devletin varlığı, insan ihtiyacıyla mantıksal bir yerden temellendirilmeye çalışılır. Basit anlamıyla devlet, vatandaşlarını hegemonyasının sınırlarında korur ve kollar. İçinde yaşadığımız yaşamların yitmesine neden olan örnekte olduğu gibi, bu iddia gerçek değildir. Özellikle bu süreçlerden devletler çıkmaz!

Sürece ilişkin olanaklar tartışmalarında, "istisna hali" uygulamalar vurgusu yapanların söylediğine odaklanmak gerekir. Devletler için salgında yitenlerin bir önemi yoktur. Gözden çıkarılan nü-

fusun geleceği için önlem almak, devletler ve şirketler için zaman ve para kaybıdır. Bugün devletlerin ve şirketlerin temel sorunu, salgının ekonomik etkilerinin ne olacağı ve toplumsal bir isyan durumunun nasıl önleneceğidir. Alınan tedbirler ve önlemler tamamen buna yöneliktir; seyahat yasakları, her türlü etkinlik ve organizasyon yasakları, sokağa çıkma yasakları, denetim sıkılaştırmaları...

Covid-19'dan tabii ki korunmalıyız. Ancak aynı zamanda devletlerin kontrol ve denetim politikalarını göz önünde bulundurmalıyız. Virüsün yaygın ve ölümcül olduğu İtalya'dan anarşist yoldaşlarımızın yaptığı çağrıya kulak vermeliyiz: "... Enfeksiyonu sınırlamaya yönelik kısıtlayıcı önlemlerin fiili etkinliği sorusunun ötesinde, körü körüne ve eleştirel olmayan uygulanan sert tedbirlerle edinilen otoriter yaklaşım, ortada bir değerlendirme hatası varsa felakete yol açabilir. Aynı zamanda, "iç mekanda kalın ve sorunla ilgilenmemize izin verin" algısı kaçınılması gereken, toplumda çok tehlikeli bir sorumsuzluk ve çocuklaşma sürecini tetikler. Bu acil durumdaki güçsüzlük ve imkansızlık hissi çok yüksek. Bireysel ve kolektif tercihlerin ve inisiyatiflerin aşağıdan yukarı örgütlenmesinin önemini ihmal etmemize sebep oluyor. Bu önlemler, toplumsal ilişkilerin daha da parçalanmasına, her türlü bireysel ve kolektif öz-savunmanın yıkılmasına ve insanların toplumsal düzeyde tepki verme yeteneklerine olan tüm güvenlerini kaybetmelerine sebep olabilir."

Otoriter ve militer önlemlerle, denetim ve kontrol mekanizmalarının hedef alacağı ilk kesimlerin işlerinden atılanlar ya da atılacaklar, göçmenler, kadınlar, işsizler, evsizler.. yani ezilenler olacağı aşikardır. Hepimizin aynı gemide olduğunu söyleyenlerin "virüsün herkese bulaştığı" örnekleri, ilerleyen zaman içerisinde test yaptırabilen, daha iyi sağlık hizmeti alan ya da ilaca ve tedaviye ulaşan "kesim"den örneklerle farklı bir tabloya evrilebilir.

Salgından etkilenmemek için gerekenleri yaparken, bireysel ve kolektif sorumluluğumuzun farkında olarak; paylaşma ve dayanışmayı böyle bir süreç içerisinde kurtuluş noktasında en büyük yöntemler olduklarını görerek; devletlerin pasifizasyon politikalarına mahal vermeden; bireysel ve kolektif özgürlüklerimizi türlü nedenler gösterek kendi faşist politikalarının karşısında yok etmeye çalışanlara karşı örgütlü bir şekilde; devletin endişe ve korku politikalarına karşı enerjimizi ve umudumuzu kaybetmeden; mücadelemizi içinde bulunduğumuz koşullara uyumlu bir hale getirerek sürdürmemiz şart.

"İtalya'da Dayanışma Karantinaya Alınmaz"

Dario Antonelli / Umanità Nova

İtalyan Anarşist Federasyonu'nun Haftalık Anarşist Gazetesi

Çeviri: Burak Aktaş

Geçtiğimiz haftalarda çoğumuz politik ve sendikalist faaliyetlerin nasıl sürdürüleceğini merak ediyorduk. Kendimizi, yetkililer tarafından olası bir yasaklama tehdidinin gölgesi altında ve inisiyatifleri, gösterileri, grevleri, mitingleri, toplantıları iptal edip etmeme konusunda zor kararlar alma noktasında bulduk. Şu an gerçekleşen olayların, içinde yaşadığımız gerçeklik üzerinde önemli bir etkisi olabilir. Gerçek sağlık riskleri ile eş zamanlı olarak koronavirüs sorunu etrafında devam eden acil durum süreci, politik açıdan çok önemli soruları ortaya çıkarmaktadır.

Virüsün Çin'de yayılmasıyla ilgili ilk haberden bu yana, İtalyan parlamentosundaki partilerin ana temsilcileri acil durumu kendi çıkarları için araçsallaştırıyorlar. Bu yeni bir şey değil. Bu durum şöyle tanımlanabilir; gazetelere hâkim olan sansasyonizmle, şiddet içeren bir dille, toplam ve imkansız çözümler öneren en popüler hashtag'lere yol açan acil sorunların etrafındaki siyasi çatışmanın yoğunlaşmasıyla yürütülen sözde "acil durum politikası". Kamuoyunun gündemi bir acil durum tartışmasından diğerine geçiyor; deprem ve güvenlik sorunu, soğuk meselesi ve atık sorunu, sokaktaki

belediye çukurlarının acil durumu ve son olarak koronavirüs acil durumu var. Bu problemler bazen gerçek bazen de uydurmadır ama önemli olan bu değil çünkü bu politikacılar halkın sorunlarını gerçekten çözmeyi istemiyorlar. Bunun yerine rakiplerini yenmek ve kendi taraflarını konsolide etmek için güncel konular oluşturmak istiyorlar. Ama dikkat edin; bu bir şarlatanlık, iş göremezlik, cehalet meselesi değildir. Bu bir iktidar mücadelesidir.

Çünkü iletişim genellikle sadece bir savaş alanıdır. Acil durumlar, özellikle de sadece söylem olarak değil yasa tarafından da resmi olarak tanındığından, seller, depremler, afetler ve acil sağlık durumlarında büyük "fırsatlar" yaratır. Olağanüstü devlet yüksek komitesi ile sözleşmeler, danışmanlık, finansman, daha akıllı prosedürler, mali tedbirler, ikramiyeler, sosyal güvenlik destekleri, ekonomik ve politik düzeyde çok çekici iktidar konumları yaratılır. Her olağanüstü hal daha fazla güç yoğunluğu gerektirir ve bu nedenle iktidar mücadelesinin yoğunlaştırılması ona eşlik eder.

Sadece son birkaç hafta içinde merkezi hükümet ile merkez sağ tarafından yönetilen bölgeler arasında

bazı sert tartışmalar yaşandı ve bu da hemen yasaklayıcı önlemlere yol açtı. Devlet kurumları içinde yargı yetkisi, yetkililer ve istihdam tedbirleri konusunda anayasal kısımlara da dokunan tartışmalardı. 24 Şubat'ta, Bakanlar Konseyi Başkanı Giuseppe Conte (Hükümet lideri) o kadar ileri gitti ki yerel yönetimlerin sağlık sektöründeki yetkilerini kaldırmaya hazırды, bu Anayasa'nın 120. maddesi altında ve olağanüstü durumlarda mümkündü. Ertesi gün gerginlikler hükümet ve bölgeler arasındaki "kontrol odası" sebebiyle patlama noktasına gelmişti. Bu bağlamda, gazeteler Salvini ve Renzi (Lega'nın sağ partisi ve merkez sol Demokrat Parti'nin eski üyeleri) tarafından olası bir ulusal birlik hükümeti hakkında konuşurken Salvini bizzat kendisi 27 Şubat'ta Mattarella Cumhurbaşkanı ile görüşmek ve ondan müdahale talebinde bulunmak için gitti. Ertesi gün Renzi bu ihtimali reddetti. Açıkça görülüyor ki bu ilk aşama ile bazı siyasi anlaşmalar yapılmıştı. Bu küçük tiyatro, onun hararetli ifadeleri, acımasız önlemleri ile birlik olmaya hitap ediyor; bu tiyatro sağlık ihtiyaçlarından ziyade siyasi ihtiyaçlar tarafından yönlendiriliyor gibi görünüyor.

Sonraki haftadan itibaren 4 Mart'ta vaka sayısında etkili bir artış

oldu ve bulaşma da Kuzey İtalya bölgelerinin dışına yayıldı. Conte, birkaç gün içinde kısıtlamaları ciddi şekilde sıkılaştıran ve aynı zamanda gösteri ve toplanma özgürlüğünü de etkileyen bir dizi kararname yayınlamaya başladı. 4 Mart 2020 tarihli Bakanlar Konseyi Kararnamesi (DPCM) okulda, üniversitelerde ve diğer öğretim faaliyetlerinde derslerin askıya alınmasını sağladı ve 3 Nisan'a kadar tüm ulusal bölge için geçerli kısıtlayıcı önlemler getirdi. Bu kararname ile aynı zamanda, hem kamu hem de özel herhangi bir yerde -sinema ve tiyatro da dahil olmak üzere- kişiler arası güvenlik mesafesi olan 1 metreye saygı duyulmayan kalabalıkların oluştuğu her türlü gösteri, olay ve performansı askıya alındı.

Bu önlemi, Grev Garanti Komisyonu'ndan (grevlerin yasalara uygunluğunu kontrol eden devlet otoritesi), koronavirüs acil durumunda, grev hakkını etkili bir şekilde askıya alan iki açıklama izledi. 24 Şubat'taki ilk açıklamanın içeriği 25 Şubat'tan 31 Mart'a kadarki tüm grevleri askıya almak için genel bir davetti, bu açıklama 6 Mart'ta beklenen okul grevlerini mahvetti. 28 Şubat'taki ikinci açıklama, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ve 9 Mart'a çağırısı yapılan genel grevin askıya

alınmasını açıkça istedi. Bu aslında 9 Mart için sendikaların çoğunun çağrısı geri çekmeye zorlandığı özel bir grev yasağıydı, sadece Slai Cobas grevi sendika ve grevciler için ağır ceza riskine rağmen devam ettirdi.

7-8 Mart arasındaki gecede, 8 Mart 2020 tarihli yeni bir DPCM derhal yürürlüğe girecek ve çok katı önlemler alınacaktı. Madde 1, tüm Lombardiya bölgesini ve Piedmont Emilia Romagna'nın 14 bölgesini, Veneto ve Marche'yi de içine alacak şekilde -acil durumlar ve tabii ki iş haricinde- giriş, çıkış ve hareket yasağı sağlayan "Kırmızı Bölge"yi genişletmektedir. 2. madde gösterileri tamamen yasaklayarak ulusal topraklardaki kısıtlayıcı tedbirleri artırmaktadır: "Hem kamusal hem de özel herhangi bir yerde sinema ve tiyatro da dahil olmak üzere her türlü gösteriler, etkinlikler ve performanslar askıya alındı".

Sonunda 9 ve 10 Mart arasında yeni bir kararname çıkarıldı, DPCM 9 Mart 2020'ye göre: Adalar da dahil olmak üzere tüm ulusal bölgeye yayılan, seyahat ve evden çıkma kısıtlamaları sebebiyle sadece iş, acil sağlık durumu ve gereklilik nedeniyle evlerden çıkılabiliyor. Buna ek olarak "Bir kamu alanında veya halka açık herhangi bir alanda toplanılması her türlü ulusal bölgede yasaktır".

[Yeni DPCM, 11 Mart'ta restoranlar, kafeler, barlar gibi birçok mağaza ve aktivitenin kapatılması için yayınlandı. Kararname tüm işverenlerin işçilere hijyenik koruma sağlamaları ve enfeksiyondan kaçınmak için çalışma alanını organize etmelerini öngörmektedir, ancak çoğu durumda buna saygı gösterilmemektedir.]

DPCM ile 4 Mart'ta, tam anlamıyla toplantı ve gösteri yapma özgürlüğünün askıya alınmasından bir metre uzaktayken, yetkililerin tüm girişimleri yasaklama yetkisi ile düzenlenen 9 Mart DPCM ile 3 Nisan tarihine kadar tüm toplanma biçimlerini tamamen yasakladılar. Kararnamenin belirsiz formülasyonu, kamu düzeninden sorumlu yetkililere kararnameyi yorumlama için yeterli güç alanı bırakıyor. Ayrıca on yıllarca süren grev önleme tedbirlerinden sonra, grev hakkının kesin olarak askıya alınması sürecine ulaştık. Bu kararnameler yıkıcı bir etkiye sahipti, zaten 4 Mart'taki ilk DPCM'nin tarihinin, NonUnaDiMeno'nun yerel gruplarının ve diğer kadın gruplarının birçok şehirde düzenlediği 8 Mart gösterilerinden birkaç gün önce olması çok fazla karışıklık yarattı. Birçok şehirde, medya tarafından koronavirüs acil durumunun tetiklediği korkular ve sağlık riskleri hakkındaki gerçek korkular inisiyatiflere katılmayı zorlaştırdı; hükümet önlemi, yerel grupları sokaklardaki birçok gösteriyi iptal etmeye yönlendirdi. Bununla birlikte birçok yerde, gösterilerin düzenlenmesi mümkün olmasa bile, önlemlere ve korkuya direnen bazı farklı şekillerle mitingler, performanslar düzenlendi.

Bu kurallar önümüzdeki birkaç

saat içinde değişebilir, daha da sıkılaştırılabilir veya yeni önlemlere eşlik edebilir, ancak durum hala oldukça karışıktır. Şu anda 3 Nisan'a kadar tüm gösteri ve toplantı türleri keyfi olarak halk sağlığını tehdit ettiği gerekçesiyle tüm bireysel ve toplumsal hareketler yasaklanmıştır ve gereksiz ilan edilip cezaya açık hale getirilmiştir. Bu önlemlerin son yıllarda meşruiyetini kanıtlayabilen ve uluslararası düzeyde bir seferberlik günü olan 8 Mart gösterileri üzerinde güçlü bir etkisi varsa, birçok bölgesel mücadeleye, işçi hareketlerine, yerel protestolara, en radikal hareketlere ne olacak? Böyle bir bağlamda çalışmaya devam etmesi gerekenler, hapisanelerde kilitli olanlar, başka nedenlerle tıbbi tedaviye başvurmak zorunda kalanlar, evi ya da hijyen hizmetlerine erişimi olmayanlar, sağlıksız veya güvencesiz konutlarda yaşayanlar, spekülasyoncuların ve vurguncuların kibir ve şantajına maruz kalanlar; bu insanların kendilerini örgütlemek, haklarını savunmak, iyi koşullar elde etmek, dayanışma biçimleri yaratmak nasıl mümkün olur? Olağanüstü halin hükümete daha fazla güç verdiği, içinde cumhurbaşkanının gösterileri ve toplantıları keyfi olarak yasaklayabileceği, "disiplin ve sorumluluk" için çağrıda bulunduğu grev hakkının kaldırıldığı bir ortamdayız. Bu çok tehlikeli bir durum.

Sadece hapisanelerdeki durumla başa çıkmak için seçilen askeri yaklaşımı düşünün, İtalya genelinde 27 hapisanede patlak veren ayaklanmalar, bu ülkenin nüfusunun bir kısmının yaklaşık 61.000 kişinin aşırı kalabalık ve hijyenik olmayan felaket koşullarında yaşadığını açıkça ortaya koyuyor. Bu yüzden bu durumda, tek talepleri af yoluyla gelen özgürlük. Şimdilik, devlet bu talebe çevik kuvvetler, kötü şöhretli GOM'lar [hapisanelerin polis gücünün özel isyan-karşıtı mangaları] ve ordu ile karşılık verdi. Şu anda Modena ve Rieti arasındaki mahkumlar arasında, hala ölüm nedenlerinin tespit edilemediği, ancak devletin ve aygıtlarının sorumluluğunun açıkça görüldüğü 11 [şimdi 15] ölüm var. Hapisanelerin dışında tutsakların akrabaları ve dayanışma gruplarının da etrafını polis çevirmişti. Hükümetin olağanüstü hal kararnameleri nedeniyle dışarıdaki bu basit mevcudiyet yasadışı sayılabilir.

Acil durumun ilk haftalarından bu yana durgunluk ve ekonomik kriz hakkında konuşulmasına dikkat edilmelidir. Aslında İtalya'daki ve dünyadaki birçok üretim sektörü, koronavirüs acil durumunun sonuçlarından etkileniyor ve şimdi bazı yerel yöneticiler üretim faaliyetlerinin geçici olarak durdurulmasını öneriyor. Ancak durgunluktan kaçınmanın milyonlarca işçi için ne anlama geldiğini çok iyi biliyoruz; işten çıkarmalar çoktan başladı, kayıt dışı işçiler için birçok vadeli sözleşme yenilenmeyecek, proje sözleşmesi veya sistem dışı ekonomi altında çalışanlar maaş alamayacaklar. Ancak hepsi bu kadar değil, bu durumdan gerçekten mutlu olan ve çalışanların haklarını ve özgürlüklerini kısıtlamayı amaçlayan "deneyler" ile istihdam

ilişkilerine daha derinlemesine müdahale etme fırsatını kullanmak isteyenler var. Repubblica'nın [ana İtalyan gazetelerinden biri] tarafından 24 Şubat'ta yayınlanan bir makalesinde Politecnico di Milano'daki Akıllı Çalışma Gözlemevi başkanı Mariano Corso şöyle diyor: "Koronavirüse ek olarak, verimli çalışmamızı etkileyen ve sadece ofiste bulunmanın getirilerinin bir getirisi olduğu düşüncesi şeklindeki virüsün de üstesinden gelmeliyiz". Bu nedenle, grevler ve gösteriler askıya alınırken, işten çıkarmalar ve teşhir kesinlikle askıya alınmaz ve yöneticilerin istekleri de geri çevrilmez. Aksine, daha fazla kamu parası talep ederken ve evlerindeki birkaç bin güvencesiz işçiyi terk ederken "Milan durmuyor" [ekonominin duramayacağını söylemek için] diyebilirler.

Monti liderliğindeki hükümetin son on yıl içerisinde kamu sağlık finansmanındaki en ağır kesintilerden birine karar vermesi ve on yılda toplam Ulusal Sağlık Servisi'nden 37 milyar avroyu alıkoyduğu son durgunluk ile aynı durumdayız. Koronavirüs acil durumuyla bağlantılı ekonomik krizin yeni bir "fedakarlık" mevsimine yol açması gerçek bir risk.

Bizden kolektif sorumluluk adına bir adım geri atmamızı istediklerinde, sadece bizimle alay ediyorlar. Korumadan sorumlu yapıların çoğunu ortadan kaldırmanın yanı sıra, hastanelerde yatak sayısını önemli ölçüde azaltan, hatta sağlık kliniklerinin ve hastanenin kapatılmasına yol açan halk sağlığının paramparça edilmesinden kim sorumlu? Ciddi hava kirliliği, zararlı üretim ve sağlıksız yaşam ve çalışma koşullarının neden olduğu solunum hastalıklarının yayılmasından kim sorumlu? Koronavirüs nedeniyle risk altında olduğu düşünülen birçok insanın hala çalışmaya zorlanmasından ve emekli olamamasından kim sorumlu?

Sağlık hizmetimizi yok edenler, kronik solunum yolu hastalıklarında artışa neden olanlar, bizi işsiz bırakan veya yaşlılıkta çalışmaya çivileyen kurumlar, partiler ve sanayiciler; şimdi de bizi sorumlu tutmaya çalışıyorlar, başka fedakarlıklar yapmamızı ve protesto etmememizi istiyorlar.

Bu acil durumun dikkate alınması gereken bir diğer yönü de toplumda bırakacağı yara izi. İtalya aniden "savaş" iklimine dalmış durumda. Bu durum karantinaya alınan alanların militarizasyonu için değil, ilk günlerden bu yana tüm ülkenin dikkatini kutuplaştıran siyasi ve medya iletişiminin daha da etkili olması içindir. Akşamları sunulan günlük bültenlerdeki, gün içerisindeki ölü-enfekte-iyileşmiş insan sayılarının sunulması; devletin önlemleri ve disipline yönelik çağrılarını, hijyen tavsiyelerine saygı ve olası vakaları bildirmek için verilen telefon numaralarıyla ilgili haberler ile birlikte rutin haline geldi. Bu dönemin bazı sonuçları ancak daha sonra görülebilir olmakla birlikte, geri kalan sonuçlar zaten göz önündedir. Bu bağlamda devlet enfeksiyona, ölüme, kaosa karşı halk sağlığının tek garantörü gibi "görün-

mektedir". Bu görünüm, Çin modelini yüceltenler ve hatta tek çözüm olarak güçlü bir devlet veya diktatörlük çağrısı yapmak için Hobbes'un üstündeki tozu alanlar tarafından daha da vurgulanıyor. Gerçekte, devlet halk sağlığının kökünden sökülmesine başkanlık etmiştir ve doğası gereği sanayicilerin, büyük patronların talepleriyle, vatandaşların sağlığını korumaktan ve ihtiyaçlarını karşılamaktan daha fazla ilgilidir.

Üzerine yorum yapma niteliğimin olmadığı, enfeksiyonu sınırlamaya yönelik kısıtlayıcı önlemlerin fiili etkinliği sorusunun ötesinde, körü körüne ve eleştirel olmayan uygulanan sert tedbirlerle edinilen otoriter yaklaşım, ortada bir değerlendirme hatası varsa felakete yol açabilir. Aynı zamanda, "İç mekanda kalın ve sorunla ilgilenmemize izin verin." algısı kaçınılması gereken, toplumda çok tehlikeli bir sorumsuzluk ve çocuklaşma sürecini tetikler. Bu acil durumdaki güçsüzlük ve imkansızlık hissi çok yüksek. Bireysel ve kolektif tercihlerin ve inisiyatiflerin aşığıdan yukarı örgütlenmesinin önemini ihmal etmemize sebep oluyor. Bu önlemler, toplumsal ilişkilerin daha da parçalanmasına, her türlü bireysel ve kolektif öz-savunmanın yıkılmasına ve insanların toplumsal düzeyde tepki verme yeteneklerine olan tüm güvenlerini kaybetmelerine sebep olabilir. Otoriterlik, bu durumlarda vazgeçilmez koruma biçimlerini temsil edebilecek dayanışma, farkındalık, bireysel sorumluluk, kolektif yüzleşmenin yerini alamaz. Sadece birçok şehirde ortaya çıkan öz-örgütlenme biçimlerinin, örneğin işini kaybeden veya ücretlerini alamayan kişilere destek için yiyecek dağıtımını ya da hayatta kalmak için gerekli olan diğer basit ama hayati faaliyetler amacıyla oluşturulan dayanışma biçimlerinin yasadışı kabul edilebileceğini düşünün.

Şu anda baskın olması gereken sorumluluk hissi hizaya girerek, kendini kapatarak, hükümetin her şeyi çözmesini beklemek değildir, belki de yine de işe yarayacak çünkü hastalığın düşüsü zaten çok yakında. Bizim sorumluluğumuz, bu bağlamda sömürülen ve ezilenlerin tümü için sağlık, sosyal ve siyasi düzeyde araç olabilmeleri amacıyla dayanışma ağlarını canlı tutmak ve güçlendirmektir.

Hem toplu, bilinçli ve dayanışma içinde sağlık riskiyle karşılaşmak, hem de devlet ve patronların acil durumdan faydalanarak sokaklardaki muhalefetin veya işyerlerindeki sendikalist hareketlerin susturulmasını herhangi bir şekilde sağlamalarını önlemek için onlarla karşı karşıya gelmek önemlidir. Bu gibi zamanlarda, hükümetin baskıcı tedbirlerine karşı grev, gösteri ve toplanma özgürlüğünü tekrardan hatırlatmak önemlidir. Çünkü sağlık risklerini göz ardı etmeden, özgürlük ve siyasi uygulanabilirlik alanlarını korumak, mevcut dayanışma ve karşılıklı destek ağlarını güçlendirmek önemlidir. Ayrıca tüm bunlar bittiğinde virüsün kendisinden daha kötü bir gerçekle yüzleşmemize gerek kalmamasını sağlamak da önemlidir.

Torino Anarşist Federasyonu: Salgın? İtalya'da Devlet Katliamı

Çeviri: Burak Aktaş

Cenazeler, Bergamo'daki mezarlığın önünde sıralanmıştı. Bu görüntü, diğerlerinden daha da fazla, bize tüm çıplaklığıyla gerçekliği gösteriyor. Bir çiçek bile bırakmazdınız. Akrabaları onlara yolun sonuna kadar eşlik edemediler. Yalnız, her şeyin farkında ve yavaşça boğularak öldüler.

Pencerelerden belirli zamanlarda insanlar bağırır, şarkı söyler, tence-re tava çalar, politikacılar ve medya tarafından uyandırılan milliyetçi bir ruhla toplanırlar. "Her şey yoluna girecek. Başaracağız."

Çılgınca bir hızla birbirini takip eden emirler yağdıran hükümet; tartışmayı, hatta çelimsiz ve demokratik bir karşı çıkışı, hatta temsili demokrasinin bitkin törenini bile askıya aldı ve hepimizi askeriye gibi kayıt altına aldı. "İtaat etmeyen veba yayıcısıdır, suçludur, delidir."

Gelin birbirimizi anlayalım. Her birimiz kendi eylemlerimizden sorumluyuz. Biz anarşistleriz ve bu durumun gayet farkındayız; bizim için eylemlerimizin bireysel sorumluluğu, özgürlük ve eşitlik toplumunun temel dayanağıdır. En güçsüzlerle, yaşlılarla, canlarını -diğerlerinden daha fazla- riske atanlarla ilgilenmek; muazzam bir önemle hissettiğimiz sorumluluğumuzdur. Her zaman. Bugün her zamankinden de fazla.

Eşit derecede önemli bir sorumluluk ise gerçeği söylemektir. Üstü örtülen gerçeği favori düşmanları tarafından çarpıtılmış karanlık bir komploda arayanlar, gözlerini gerçekliğe kapatırlar; çünkü gözlerini açık tutanlar toplumun adaletsiz, şiddetli, köleleştirici, ölüm saçan işleyişini değiştirmek için savaşmak zorundadır.

İtalyan hükümeti, her gün olduğu gibi insanların hastalanıp öldüğü bugün bile askeri harcamalar için 70 milyon avro harcıyor. Bu artık yılın 366 gününden sadece birinde harcanan 70 milyon ile 6 yeni hastane inşa edilebilir ve donatılabilir; yine de maskeler, analiz laboratuvarları ve gerçek gözlemler için eküvyon çubuklarına yetecek kadar fazladan para kalırdı. Bir solunum cihazının maliyeti 4000 avro, günde 17500 adet solunum cihazı satın alınabilir; şu anki ihtiyacımızdan çok daha fazlası.

Son yıllarda, birbirini takip eden tüm hükümetler sağlık, tıbbi koruma ve yaşamlarımız için olan harcamaları sürekli azalttı. Geçen yıl, istatistiklere göre, ortalama yaşam süresi ilk kez azaldı. Kira, gıda ve ulaşım masraflarını karşılamak zorunda olan birçok insanın ilaçlara, muayane ücretlerine ve uzman doktorluk hizmetlerine yetecek parası yok.

Onlar küçük hastahaneleri kapat-

tılar, doktor ve hemşire sayısını düşürdüler, yatak sayısından kısıtlar; sağlık işçilerini yeteri kadar sağlık çalışanı olmadığı için fazladan çalışmaya zorladılar.

Bugün salgınla birlikte, masalarda oluşan kuyruklar yok, aylarca yıllarca süren teşhis süreci için oluşturulan bekleme listeleri yok; bütün randevuları ve incelemeleri iptal ettiler. "Salgın bittiği zaman geriye kalanları halledeceğiz." Devletin karantinası yüzünden kaç kişi teşhis ve tedavi edilebilir kanserlerden ölecek, kaç kişi hastalıklarının kötüleşmesini izleyecek, kamu sağlığından geriye ne kaldı? Bu arada, özel klinikler birkaç reklam hamlesi yapıyorlar ve işlerini katlıyorlar çünkü zenginler hayatlarına tedavi olmadan asla devam edemezler.

Tam da bu yüzden hükümet bizden balkonlarda "Ölmeye hazırız, İtalya seslendi" şarkıları söylememizi istiyor. Onlar bizden tıpkı iyi askerler gibi, kesilecek hayvanlar gibi sessiz ve itaatkar olmamızı bekliyorlar. Sonrasında kalabilenler bağışıklı ve daha güçlü olacaklar. Ta ki bir sonraki salgına kadar.

Bu yüzden balkonlarımızdan, şehir surlarından, alışveriş kuyruklarından -maskelere rağmen- yüksek sesle haykıralım; devlet katliamı ile karşı karşıyayız. Eğer hükümet bunca yıl bizim sağlığımızı korumak amacıyla

seçimler yapsaydı kaç tane ölümden kaçınılabilirdi?

Yaptıkları şey hata değildi, canice bir seçimdi.

Enfektivologlar bizi şu anda içinde bulunduğumuz ciddi salgın riskinin ihtimal dahilinde olduğu konusunda yıllardır uyardılar. Nefeslerini boşa harcadılar.

Kâr mantığı insanlara bir şeyler vermenize izin vermez. Korumaya yatırım yapmamış ilaç şirketleri, salgın bittiği zaman iş yapacaklar. Onlar, toplum için çalışan ve zaten zengin olanları daha da zengin yapmaya çalışmayan araştırmacıların keşfettiği ilaçlar üzerinden kâr elde edecekler.

Yoksulları, kendilerini koruyacak hiçbir şeyleri olmayanları, içme suyunu bile erişimi olmayanları etkileyen salgınlara karşı bağışıklı olduğumuza inanmaya alışkınsınız. Dang, Ebola, sıtma, tüberküloz, yoksulların, "geri ve az gelişmiş" popülasyonların hastalıklarıydı.

Sonra, bir gün virüs birinci sınıfta etkiledi ve İtalya ekonomisinin kalbine ulaştı. Ve artık hiçbir şey eskisi gibi değildi.

Başlangıçta medya, uzmanlar ve hükümet bize hastalığın sadece yaşlıları, hastaları ve önceden baş-

ka rahatsızlığı olanları etkileyeceğini söyledi. Bu, sıradan bir olgu: Bunu bilmek için tıp mezunu olmaya gerek yok.

Böylece herkes -en kötü ihtimalle- bu yıl bir kez daha grip olacağını düşündü. Bu canice hazırlanmış bilgi; meydanları, partileri, etkinlikleri doldurdu. Bu, bilgilendirme ve anlama kabiliyetini de kapsayan bireysel sorumluluğun kaybolduğu anlamına gelmez, aksine hükümetin krizin etkisinden kurtulmak için giymeye çalıştığı kutsallık maskesini ortadan kaldırır. Hem kim bilir? Belki de bu sorumluluk duygusunu daha da güçlendirir.

Bize evimizin güvenli tek yer olduğunu söylüyorlar. Bu doğru değil. İşçiler her gün fabrikaya, Confindustria [İtalya'daki sanayi işverenlerinin örgütlenmesi] tarafından "devlet" sendikalarına [patronların çıkarları için her zaman çalışan daha büyük sendikalar] sunulan küçük ödüllere rağmen, herhangi bir gerçek koruma olmadan gitmek zorundalar. Orada yaşlılar, çocuklar, zayıf insanlar var.

Alışverişe çıkanlar veya biraz hava alanların sadece küçük bir kısmının koruması var; maskeler, eldivenler, dezenfektanlar hastanelerde bile mevcut değil.

Hükümet sağlıklıysanız korumanın gerekli olmadığını iddia ediyor ve bu bir yalan! Virüsün yayılması hakkında bize söyledikleri, açıkça bu yalanı ortaya çıkartıyor. Gerçek ise başka bir şey: İtalya'daki salgının başlamasından iki ay sonra, hükümet hastalığın yayılmasını durdurmak için gerekli korumayı satın almadı ve dağıtmadı.

Maliyetleri çok yüksek. Piedmont bölgesinde, aile doktorları telefonunda ateş, öksürük, boğaz ağrısı olan kişilerle konuşur, onlara antipiretik almalarını ve beş gün boyunca evde kalmalarını tavsiye ediyor. Kimseye tahlil yapılmıyor. Hasta insanlarla yaşayanlar kendilerini tuzağa düşmüş bir halde buluyorlar: Acı çeken ve dayanışmaya ihtiyacı olanları yalnız bırakamazlar, eğer solunum hastalığının sebebi koronavirüsüyse enfekte olma riskini göze alıyorlar. Kaç kişi bilmeden enfekte oldu ve daha sonra hastalığı başkalarına yayarak onları da korumasız bıraktı?

Ev hapsi ve sokağa çıkma yasağı bizi salgından kurtarmayacak. Virüsün yayılmasını yavaşlatmaya yardımcı olabilirler ama durduramazlar.

Salgın, şirketlerin daha az harcama yapmalarını ve daha fazla kazanmalarını sağlayan çalışma koşullarını uygulama fırsatı haline geliyor. Conte'nin [Hükümet Başkanı] kararnameleleri mümkün olan her yerde uzaktan çalışma imkanı sağladı. Şirketler bundan faydalanarak koşullarını çalışanlarına dayatıyorlar. Evde kalıyorsunuz ve internet üzerinden çalışıyorsunuz. Uzaktan çalışma, şirketlerin teklif edebilmesini ancak çalışanlarına dayatamamasını sağlayan 2017 yasası ile düzenlenmektedir. Bu nedenle işçilere çalışma saatleri, kontrol şekilleri, bağlantı maliyetleri-

ni karşılama hakkı, kaza durumunda masrafların karşılanması konusunda garanti veren bir anlaşmaya tabi olmalıdır. Bugün -Conte hükümeti tarafından Covid 19 salgını ile başa çıkmak için verilen kararname sonrasında- şirketler, evde kalma fırsatı için minnettar olması gereken işçiler için anlaşma veya garanti olmaksızın uzaktan çalışmayı zorlayabilirler. Bu nedenle salgın, direnç olmadan yeni sömürü formları dayatmak için bir bahane haline geliyor.

Sisteme entegre işçiler için sosyal güvenlik uygulamaları, işten çıkarılma fonları ve ek fonlar vardır; kayıtsız işçiler ve taşeronlar için neredeyse hiç bir güvence olmayacaktır. Çalışmayanlar ise herhangi bir gelire sahip olamayacaklar.

Her kim ki eleştirmeye cesaret ederse, rahatsız edici gerçekleri söylemeye cesaret ederse tehdit edilir, bastırılır, susturulur.

Hiçbir ana akım medya kuruluşu, herhangi bir tahrip ediciliği bulunmayan bir kurum olan Hemşireler Birliği'nin avukatlarının şikayetlerini dikkate almadı. Hemşireler, hastanelerde ne olduğunu söylemeden, hastalandıkları ve sessizce öldükleri sürece kahraman olarak tanımlanırlar. Gerçeği söyleyen hemşireler işten çıkarılma tehdidi altındadır. Enfekte olmanın bir iş kazası olduğu kabul edilmez; bu nedenle hastane şirketleri, kendilerini her gün koruma olmadan veya yetersiz koruma ile çalışırken bulanlara tazminat ödemek zorunda kalmazlar.

Kadınların özerkliği, Covid 19 salgınının hükümet yönetimi tarafından saldırıya uğruyor. Okullar kapalı olduğu için evde kalan çocukların bakımı, risk altındaki yaşlılar, engelliler -halihazırda iş güvencesizliğiyle ağır bir şekilde ezilen- kadınların omuzlarına kalıyor. Bu arada ev hapishanelerine dönüşen evlerde, kadın cinsiyetleri katlanıyor.

Birçok kişinin gürleyen sessizliğinde, bir hapishane isyanı sırasında 15 tutsak öldü. Polisin propagandası dışında, ölümleri hakkında hiçbir şey söylenmedi. Zaten ciddi durumda olan bazıları hastaneye kaldırılmadı, yüzlerce kilometre ötedeki hapishanelerde ölmeleri için polis minibüslerine bindirildiler. Bir katliam, bir devlet katliamı!

Diğerleri ise başka yerlere sürüldü. Hapishaneler dolup taşıyor, insanları parmaklıklar ardına kilitlemenin "normal" olduğu bir dünyada, tutsakların sağlığı ve onuru "normal" koşullarda bile garanti edilmiyor. Hükümet onları korumak için görüşleri askıya almaktan daha iyi bir şey bulamazken gardiyanlar her gün giriş-çıkış yapıyor. Tutsakların isyanını, aşırı kalabalıklığın norm olduğu yerlerde yayılma riskiyle, göz göre göre patlak verdi. Tutsakların mücadelelerine destek verenler saldırıya uğradı ve haklarında polis tarafından suç duyurusunda bulunduğu bildirildi. Hükümetin kararnamelelerinde yer alan tedbirlerin yardımıyla baskı acımasız boyutlara ulaştı. Torino'da

tutsakların akrabalarının basit bir şekilde toplanmasını ve hapishanenin girişindeki faaliyetleri, Vallette hapishanesini [Torino'daki hapishane] çevreleyen sokaklara ulaşan her yere asker yerleştirerek engellediler.

Bulaşma riskine karşı kendiliğinden grev yapan işçiler, sağlık için sokaklarda gösteri yaptıkları için hükümetin emirlerini ihlal ettikleri gerekçesiyle kriminalize edildiler.

Üretimin bedeli hayatlarımızdan başka bir şey olmasa bile, hiçbir şey üretimi durduramaz. Kâr mantığı ve üretim önce gelir. Hükümet hapishane isyanı sonrası, başka toplumsal mücadelelerin de alevlenebileceğinden korkuyor. Takıntılı polis kontrolüne rağmen, ordu -tarihi boyunca ilk defa- çeşitli polis güçlerini desteklemek haricinde kamu düzeni işlevini de üstlendi. Askeriye polise dönüşüyor; birkaç on yıl önce başlayan geçiş süreci sona yaklaşıyor. Savaş durmuyor. Askeri görevler, askeri tatbikatlar, silah testleri son sürat devam ediyor. Covid 19 zamanında ise bu savaş yoksullara karşı.

Hükümet her türlü halka açık gösteri ve siyasi toplantıyı yasakladı.

Efendin için hayatını riske atmak sosyal bir görevdir, kültürel ve siyasal eylem suç faaliyetleri olarak kabul edilir.

Bu en çok sorun yaşayan kişilere gerçekten destek vermeyi sağlayan her türlü yüzleşme, tartışma, mücadele, dayanışma ağlarının inşasını önlemek için üstü pek örtülü bile olmayan bir girişimdir.

Demokrasinin ayakları kıldendir. Salgın karşısında demokrasi yanılmasamı, güneşte kalan kar gibi eridi. Konsey başkanının önlemleri coşkuyla kabul edildi; tartışma yok, parlamentodan geçiş yok, temsili demokrasi tapınağı sadece basit bir fermanıdır. Bu emirlere saygı duymayanlar, veba dağıtıcısı, katil, suçludur ve merhameti hak etmez.

Bu şekilde gerçek suçlular, sağlık bakımını kesen ve askeri harcamaları çoğaltanlar, hemşirelere maske bile garanti etmeyenler, her şeyi militarize eden ancak testleri "Her biri 100 avroya mal oluyor." diye yapmayanlar, korku mahkumlarının övgüsüyle kendi suçlarından arınıyorlar.

Korku insancıldır. Bundan utanmamalıyız ama korkunun siyasi girişimcilerinin kendi suç politikalarına rıza göstertmek için onu kullanmasına da izin vermemeliyiz.

Onların küçük hastaneleri kapatmasını, herkes için değerli sağlık tesislerini yok etmelerini önlemek için mücadele ettik. Valdese'in, Oftalmico'nun, Maria Adelaide'nin [son yıllarda kapatılmış devlet hastaneleri], Susa'daki hastanenin ve ilimizin diğer birçok köşesindeki işçilerinin yanında, meydanlardaydık.

Kasım ayında Havacılık, Uzay Sanayi ve Savaş Fuarı'na karşı çıkmak için sokaktaydık. Her gün militariz-

me ve savaş harcamalarına karşı savaşıyoruz. No Tav [hızlı trene karşı hareket] mücadelesinin yanındayız, çünkü bir metrelik Tav [yeni demiryolu projesi] için 1000 saatlik yoğun bakım ücreti ödeniyor.

Bugün hapishanede ölmek istemeyenlerin yanındayız, polisin soruşturmalarla saldırdığı ve rapor ettiği işçilerin tarafındayız, çünkü virüsün yayılmasına karşı koruma eksikliğine dikkat çekiyorlar. Hemşirelerin korunmadan çalışmasına karşılar ve işlerini riske atarak hastanelerde neler olduğunu anlatıyorlar.

Bugün pek çok siyasi ve sosyal muhalefet hareketi sessizdir, tepki veremezler, ahlaki baskı ile ezilirler. Bu da dünün ve bugünün hükümet seçimlerinin tetiklediği, artan tehlike durumunu tartışmadan kabul etmeyenleri cezalandırır.

Hareket ve temasları sınırlamak mantıklıdır, ancak güvenlik için savaşmak daha da mantıklıdır. Bizi hapsedenlerin şiddetine karşı savaştığımız yerler ve yollar bulmalıyız, çünkü bizi tanımıyorlar ve korumak istemiyorlar.

Anarşistler olarak biliyoruz ki özgürlük, dayanışma ve adalet mücadeleye elde ediliyor, tek etliği kendileri için bizim koltuğumuzu ele geçirmek olan kimselere, özellikle hükümete devredilerek değil.

Hayır. Biz "ölmeye hazır değiliz". [İtalyan milli marşının ünlü dizesi] Ölmek istemiyoruz ve kimsenin de hastalanıp ölmesini istemiyoruz. Sessiz katliam için askerliğe kayıt yaptıran piyadelerden değiliz. Biz fi-rariyiz, isyancıyız, partizanız.

Hapishanelerin boşaltılmasını, evi olmayanlara bir tane verilmesini, savaş masraflarının iptal edilmesini, herkesin klinik muayenelere tabi tutulmasını, kendilerini ve başkalarını salgından koruyacak araçlara sahip olmasını istiyoruz.

Sadece en güçlünün hayatta kalmasını istemiyoruz, çok uzun yaşamış olanların da yaşamaya devam edebilmelerini istiyoruz.

Hasta olanların kendilerini seven ve onları rahatlatabilecek birine sahip olmalarını istiyoruz: İki tane eksik F35 avcı bombardıman uçağı ile, artık kimsenin yalnız ölmemesi için gerekli tüm korumaya sahip olacağız.

Her şey yoluna girecek mi? Başaracak mıyız? Bu, her birimize bağlı.

15 Mart 2015'te Kurulan Torino Anarşist Federasyonu Yoldaşları

(Bu yazıyı hayatını bilimsel araştırmaya adanmış, hayatı sadece kâr getiren şeyi finanse eden endüstrinin açgözlü elinden almaya çalışan anarşist bir doktor olan Ennio Carbone'un anısına adadık. Ennio, normal zamanlarda, bugün yaşadığımız gibi bir pandemi riskini anlatmıştı. Bu zor günlerde sesini ve deneyimini özlüyoruz.)

POLİTİKA?

İlyas Seyrek
iseyrek@meydan.org

Politika, tarihsel süreç içerisinde toplumsal ilişkilerin ve mekanizmaların değişimiyle birlikte dönüşüme uğramış, oldukça farklı biçimlerde tanımlanmıştır.

Belirli bir yerleşim alanında nüfusları giderek artan topluluklar farklı istek, arzu ve ihtiyaçları yaratmış ve politikanın, toplumsal ihtiyaçların ortaklaşa giderilebilmesinin yolu olduğu giderek ortaya çıkmıştır.

İnsanın toplumsal yapısının işleyiş yolu olarak politikanın önemi kimi düşünür ve filozoflar tarafından dile getirilmiştir. Aristoteles'in insanı "zoon politikon/politik hayvan" olarak tariflemesi de politikanın insan toplumsallığına ilişkin olduğuna dair bir görüşün yansımasıdır.

Politika temel olarak, zihinsel ve fiziksel alanlarda çeşitlenmiş ihtiyaçların toplumsal çapta giderilmesi için kararlar alma, kararların uygulanmasını sağlama çabası olarak tanımlanabilir.

Toplumsal yaşam biçimlerinin hemen hepsi için geçerli olabilecek bu işleyiş, iktidarlı yapılar ile birlikte yozlaşmış ve dönüşüme uğramıştır. Toplumsal yapıyı ve onun ürettiği avantajları kontrol altına almaya çalışan iktidarlar, baskı ve manipülasyon yoluyla politika yapma biçimini değiştirmiştir. Bu biçim bir kişi, grup ya da sınıf/zümrenin hakimiyeti-

ne geçmiştir. Politika toplumsal bir uğraş olmaktan çıkıp ya tamamen iktidarların hakimiyetinde kalarak sadece "yönetim" olarak anlaşılmış ya da iktidarların izin verdiği ölçüde, sınırlarını iktidarın çizdiği bir çerçevede içerisine hapsedilmiştir.

Siyaset Yapmak

Toplumsal bir sorumluluk içerisinde tek tek bireylerin düşlediklerini eyleyebilmeleri olarak tanımlayabileceğimiz özgürlük halinin yolu toplumsal yaşamı sürdürmekten ve dolayısıyla politika yapmaktan geçerken iktidar ve mülkiyet ilişkileriyle sarılı otoriter mekanizmaların varlığı ile birlikte yeni politika yapma yolu köleliğe neden olmuştur.

Politika sözcüğü Türkçe'de "siyaset" olarak karşılık bulmaktadır. Arapça kökenli bir kelime olarak siyasetin "hayvan ve reayayı keyfi yönetme" anlamına sahip olması da yukarıda bahsedildiği gibi politikanın yozlaştırılmış biçiminin günümüzde kabul gören anlamını işaret etmektedir.

Günümüzde devlet, politika sahnesini tamamıyla kendisi doldurmaya çalışmaktadır. Politika toplumsal yaşamı tümüyle düzenleme iddiasına sahip devletli sistemin sınırlarına sıkıştırılmıştır. Günümüzde politika denildiğinde akıllara partiler, seçimler, anayasa vs. gelmesinin nedeni

de iktidarlı mekanizmaların son üç yüz elli yılda politika alanını domine etmiş olması ve devletli bir işleyişin konusu dışındakileri politikanın dışına itmiş olmasıyla alakalıdır.

Politika ve Anarşizm

Bilimde, teknolojiye ve ekonomide büyük gelişmelerin yaşandığı ve aynı zamanda büyük toplumsal sorunların ve dönüşümlerin yaşanmaya başladığı modern dönemle birlikte toplumsal yaşamın kim tarafından ve hangi temellerle inşa edileceğine dair de önemli düşünce ve hareketler gelişmiştir.

Politikanın sınırlarının tekrar tartışıldığı, politika yapma hakkının tek bir kişi ya da zümrenin elinden alınmak istendiği dönemde birlikte siyasi hareketler ve ideolojiler "politik" arenaya etkide bulunmuştur.

Toplumsal dönüşümü öngören hareket ve ideolojilerin politikanın alanının genişlemesine dair talep ve mücadeleleri, politikanın tanımı ve uygulanmasına dair önemli tartışmaları ve çatışmaları yaratmıştır. Halkın, temsilcileri yoluyla politikaya dahil olmasını isteyen teori ve ideolojilerin yanında toplumsal üretimi sağlayan ve halkın büyük çoğunluğunu oluşturan işçi sınıfının devleti kontrol ederek toplumsal yaşamı düzenlemesi gerektiğini düşünen teori ve ideolojiler ortaya çıkmıştır.

Politikayı devletli arenada konumlandıran, yönetsel bağlama sokan düşüncelerin karşısında ise anarşizm belirmiştir.

Toplumsal yaşamı düzenlemek politikanın konusu ise anarşizm de toplumun iktidarsız bir biçimde yeniden organize edilmesini savunduğu için politik bir ideoloji olarak ortaya çıkmıştır. Hem tek bir kişi ya da grubun uğraşı olan eski iktidarlı politika yapma biçimine hem de halkın temsilcileri yoluyla icra edilen politika yapma biçimine karşı çıkararak halkın tamamının toplumsal yaşamı düzenleyebilmesi için etkin birer özne olacağı politika yapma biçimini amaçlamıştır.

Toplumsal yaşamın radikal dönüşümünü, bir devrimi amaçlayan ve buna göre politika yapma biçiminin değişmesini isteyen anarşizmin bu güçlü iddiası ile birlikte, Birinci Enternasyonal, Paris Komünü, 1917 Rus Devrimi, 1921 Mahnovçina deneyimi ve 1936 İberya Devrimi başta olmak üzere, dünyadaki toplumsal hareketlerde önemli etkileri bulunan bir hareket ve ideoloji olduğunu görmek mümkündür.

Anarşizm, toplumsal anlamda etkisi yüksek bir hareket ve ideoloji olarak politika yapma biçimlerinin tartışılmasında da oldukça büyük katkılarda bulunmuştur. Liberal politika yapma biçiminde deneyimle-

nen, temsili demokrasinin çıkmaza girmesi durumu ve işçi sınıfını otoriter araçlardan ayrı düşünemedikleri için politikanın tek partinin çıkar ve söylemlerine terk edildiği örnekleri yerel, bölgesel veya küresel çapta açlık, göç, savaş, sömürü gibi toplumsal adaletsizlik ve baskı pratiklerine neden olmuştur.

Tüm bu toplumsal sorunların çözümü olarak da liberal veya marksist teori ve hareketler özgürlükçü düşüncelerden beslenmeyi tercih etmektedir. Devletli toplumsal yaşama itirazı, birey ve toplum analizleri gelişmiş olan anarşist teori ve pratikten yeni politika yapma araçları ödünç alınmaya çalışılmıştır. Özgütlenme, özyönetim gibi kavramlar bu yöntem ve araçlardan sadece birkaçıdır.

Günümüzde liberal ve marksist teorilerin etkilendiği bu kavramların kökenleri pek tabii ki klasik anarşist döneme kadar gitmektedir. Ayrıca bugün bu kavramların kökenlerini ve bir ideoloji olarak anarşizmin politikadan ne anladığını klasik anarşist düşünürlerin politikaya bakış açısına bakarsak anlayabiliriz.

Bakunin ve Anarşist Politika

Klasik, devrimci anarşizmin politika ile ilişkisini kurabilmek için yüzümüzü dönmemiz gereken kişilerden biri Bakunin'dir. Bakunin'in

devrimci mücadele, anarşizm ve politika konusundaki düşüncelerini en net anlayabileceğimiz metinler ise I. Enternasyonal'e dair yazdıklarında ortaya çıkmaktadır.

Bakunin, dönemindeki politika yapma biçimini analiz etmiş ve politikayı "*bugüne kadar, gerçek bir halk politikası olmadı. Bugüne kadar var olan biricik politika, sonu gelmez üstünlük mücadelesinde birbirlerini devirip birbirlerinin yerine geçmek için işçilerin fiziksel yiğitliğini kullanan ayrıcalıklı sınıfların politikası oldu.*" sözleriyle eleştirmiştir.

Fransız Devrimi'nde olduğu gibi bir önceki döneme göre politikanın çerçevesinde büyük değişikliklerin meydana geldiği zamanları da yetersiz ve eksik bulmuştur: "*Fransız Devrimi bile halkın konumunu esaslı bir şekilde değiştirmedir. Yalnızca yerine burjuvaziye geçirmek üzere, soylular sınıfını ortadan kaldırdı.*"

Bakunin'in, bu anlayışla birlikte, I. Enternasyonal esnasında yürütülen "Enternasyonal'deki işçilerin politik mücadele verip vermeme" tartışmasında politika karşılığı yapmasını iyi anlamak gerekmektedir: "*Kurtuluş söz konusu olduğunda, her türlü politika, gerici unsurlar tarafından belirlendiği için, Enternasyonal'in öncelikle kendisini bir bütün olarak politikadan*

arındırması ve ardından da burjuva toplumsal düzenin yıkıntıları üzerinde Enternasyonal'in yeni politikasını oluşturması gerekiyordu."

Enternasyonal örgütlenme Bakunin'e göre sadece ekonomik nitelikte de değildir. Bu kurtuluş aynı zamanda toplumsal, felsefi ve ahlakidir. Ayrıca tüm devletleri ve sınırlarını ortadan kaldırma anlamında da *negatif* bir politiklik taşımaktadır. Mevcut politik düzeni yıkmak oldukça politik bir niteliktir.

Malatesta ve Politik Mücadele

Anarşist mücadele içerisinde pek çok teorik ve pratik tartışmada yer almış, anarşizmi örgütlemeye çalışmış ve politik örgütlenmelerin içerisinde bulunmuş biri olan Errico Malatesta'nın politika hakkındaki düşüncelerine bakmak da politika yapmanın anarşizm içerisinde nasıl anlaşıldığını görmek açısından önemlidir.

Malatesta politik mücadele sözüyle, devlete karşı mücadeleyi kastetmektedir ve ona göre devlet, yasaları yoluyla politika yapma meşruluğunu kendi elinde tutan bir yapıdır. Herkesin onayı alınmalıdır; bu nedenle Malatesta insanları yeni bir politika tarzına çağırmaktadır.

"Politik özgürlük sağlanmadan

ekonomik özgürlüğe, ekonomik özgürlük sağlanmadan da politik özgürlüğe ulaşılamaz" derken de politik özgürlükten kastı -toplumun kendi yaşamını organize edebilmesi için- devletin politik arenadan silinmesidir.

Politika alanını kendi çıkarları doğrultusunda domine eden devletin karşısında halkın yaşamsal acil ihtiyaçlarının karşılanması doğrultusunda verilen hak mücadelelerini de "*mücadele ederken de bir şeyler öğrenileceğine ve biraz olsun özgür olmak için başlanan mücadelenin, özgürlüğün tadına varıldığında tamamen özgür olmak için verilen bir mücadeleye dönüşeceğine inanıyoruz.*" ifadesiyle politik mücadele kapsamında değerlendirmiştir.

Politik Mücadele ve Devrimci Anarşizm

Bugün her türlü bireysel ve toplumsal özgürlüğün karşısında, toplumsal yaşamın tamamını kontrol etmeye çalışan iktidar mekanizmaları tarafından icra edilen "politika" tarzı, devrimci anarşizmde kullanılacak bir yöntem değildir. Aksine devrimci anarşistlerin, toplumların bütünlüklü özgürlüğü için devletlerin politikasına karşı kendi yaşam alanlarını kurup büyütme ve nihai olarak tüm iktidar mekanizmalarını yok etme mücadelesi kendi politikalarının özünü oluşturmaktadır.

YAŞAMSAL OLA

Yaşadığımız topraklarda, son zamanlarda ne zaman "büyük", toplumsal bir olay meydana gelse susmamız ve bu konuyu tartışmamamız isteniyor. İnsanlar yaşamlarına gittikçe daha trajik biçimlerde son veriyor ve topluma şu söyleniyor: Bu konu politika üstüdür ve tartışılmaz. "Susun"! Büyük bir deprem oluyor. Onlarca insan ölüyor, yüzlercesi yaralanıyor. İnsanlar kışın ortasında sokakta kalıyor. Yıllardan beri alınan deprem vergileri nereye gitti diyemiyorsun, çünkü devlet büyükleri "en gerekli şekilde" paraları harcamış oluyor ama hesap vermek zorunda kalmıyor. Susman buyruluyor. T.C askerleri T.C sınırları dışında savaş uçaklarıyla öldürülüyor ve devlet başkanı bunu açıkladığı bir basın açıklamasında espriler yapıyor. Sonra valilik açıklamaları birbirini ardına geliyor, sokakta "Savaşa Hayır" demek yasaklanıyor. Savaş söz konusuysa politika yapamazsın! Dünyada yaşamı durdurmaya başlayan bir virüs oldukça hızlı bir şekilde yayılıyor, toplu taşımayı kullanmamanı tavsiye ediliyor ama yaşamını sürdürmek için çalışmak zorunda olduğundan dolayı susman ve işini yapman söyleniyor. İsmine ekonomik kriz dedikleri bir furyayla ezilenler daha çok eziliyor, sense buna karşı çıkıp ekonomiyle

ilgili konuşamıyorsun çünkü ekonomiyi olumsuz etkilersen hapse atılacağın söyleniyor. Susuyor ve politika yapamıyorsun. Peki o zaman politika dedikleri bu şey tam olarak ne?

Politika Nedir?

Politika, bizim yaşamımız. İktidar, yaşamımızı istediği zaman harcamak, istediği zaman çalmak için politika yapmamızı istemiyor. Çünkü bizim politika yapmamız demek yaşamımıza sahip çıkmamız anlamına gelecek. O yüzden en önemli konular birden bire politika üstü hale getiriliyor. Bizse birer istatistik haline geliyoruz, yaşamlarımız çalınıyor.

Sabah saat kaçta uyanacağımıza biz karar veremiyoruz. Kaçta uyanacağımız bize kapitalizm tarafından dayatılıyor. Devlet bizim fikrimizi almaya dahi gerek görmeden saat dilimlerini değiştiriyor örneğin, güneşin ışıklarını dahi görmeden kapitalizmin çarklarında, okul sıralarında yaşamlarımızı öğretiyorlar. Ne iş yapacağımıza, neyi okuyacağımıza, neyi savunacağımıza zaten biz karar veremiyoruz. İktidar tüm gücüyle bizim üstümüze gelse de bizim bir araya gelmemizi istemiyor. İktidar ya-

şamlarımıza sahip çıkmamızı, yani politika yapmamızı istemiyor. Dayanışma içinde olmamızı istemiyor, bizi yalnızlığa mahkûm edip, cenderenin içine sokmaya çalışıyor.

İntiharlar Politikadır

İnsanlar -son çare- yaşamlarına kendi elleriyle son veriyor, son vermek zorunda kalıyor. Her intihar aslında sadece vazgeçme anlamına gelmiyor. İnsanların yaşamlarına son vermeleri bu politikasızlaştırma politikasından bağımsız düşünülemez. Belki de en büyük mesajı da bir parçası olamadıkları topluma veriyorlardır.

Kendisi bir kriz olan kapitalizm, ekonomik kriz dönemlerinde bizim yaşamımıza dolaylı değil doğrudan saldırıyor. Ekonomik krizlerle artan geleceksizlik, gündelik yaşantımızı da derinden etkiliyor. Bir yandan işsizlik, kira ödemeleri, faturalar bastırırken bir yandan da gündelik gıda ihtiyaçlarımızı karşılayamaz hale gelmemizle güvensizliğe kapılıyoruz.

Rahatça söyleyebiliriz ki özgüvensizlik bir intiharin zemin duygusudur. Özgüvensizlik hegemonik toplumu ve teslimiyeti yaratır. Bu, kişinin kendini yaşayamamasıyla

sonuçlanır. Bu, içinde olduğu topluma karşı koyan bir tepkiye dönüşür. Birey uyumsuzlaşır. Toplumdan kurtulma arzusu artar. Hegemonik olan toplum bu tepki ile bir tepkiye yaşar ve bireyi dışlar. Biz bu hegemonyayı ve hegemonya kültürünün kuvvetlendiğini, bunun politik bir şey olduğunu biliyoruz. Bu hegemonyanın entegrasyon ya da yalnızlaşma seçeneğine sıkıştırdığı bireylerin tüm intiharları politiktir.

Virüsler ve Hastalıklar Politikasının Konusu Mudur?

İçinden geçtiğimiz günlerde karantinaya alınan bölgeler, kapatılan ticaret sahaları, uçuş yasakları, iptal edilen kapalı alan etkinlikleri, seyircisiz oynanan veya oynanmayan spor etkinlikleri, tatil edilen okullar ile virüse karşı önlemler alınıyor. Boşalan market rafları, evlerinden çıkmak istemeyen insanlar ve kolonya satışlarında yaşanan patlama. Virüs yaşamlarımızın her alanını en derinden etkiliyor.

Devlet görevlilerinin "Toplu taşıma kullanmayın ve gerekmedikçe evden çıkmayın!" uyarıları arasında genç işçiler kayboluyor. Virüse karşı zenginler için her şey

ZAMAN POLİTİKTİR!

düşünüyor ama binlerce insanla doğrudan iletişim kurulan alanlarda temizlik işçilerinin, kargo işçilerinin, kuryelerin birbirlerine ve diğer insanlara enfeksiyon bulaştırma riski düşünülüyor. Ayrıca alınan önlemler kapsamında binlerce genç işçi işsiz kalıyor, işçilerin geliri olmadan evde kalmaları için koşullar oluşturulmuyor, yaşamları önemsenmiyor. İşçilerin müşterilerle doğrudan temas ettiği işyerlerinde de dezenfektan hijyen malzemeleri bulunmuyor. Üst üste 2 gün işe gelmediğinde kıdem tazminatı dâhil olmak üzere hiçbir tazminatı verilmeyen işçiler neredeyse virüs kapmaya zorlanıyor. İşçiden ya virüs kapmaya açık olması ya da yıllarca çalışmış olsun olmasın hiçbir tazminat almadan işten çıkması isteniyor.

Birçok devlet, insanların yaşamlarını önemsemedi. Virüsün yayılmasını ya görmezden geldiler ya da insanlardan saklamaya çalıştılar. Virüsün bu denli yayılmasının ve pek çok coğrafyada halkın sağlığına dair gerekli önlemlerin çok geç alınmasının nedeninin kapitalist sistemle ve devletlerle ilişkili olduğunu görmek, bu sistemin şimdi de gerçek bir biyolojik virüsle yaşamı tehlikeye attığını anlamak gerekiyor.

Deprem – Afetler

Depremler, toplumsal dayanışmanın en acil şekilde kendini hissettirdiği zamanlardandır. Nitekim geçtiğimiz aylar içerisinde de aylar öncesinden yapılan birçok uyarıya rağmen hiçbir önlem alınmaması sebebiyle, bunun bir örneğini de Elazığ depreminde yaşadık. Yakınlarını kaybetmiş, evi yıkılmış ve soğukta dışarda kalmak zorunda olan insanların “burada devlet yok” diye yakınması ve bir bakanın kendisinden cevap bekleyenlere “her şeyi de devletten beklemeyin” demesi gündemi uzun süre meşgul etti.

Çürük binaların içinde yaşamak zorunda olanlar ve görmezden gelindiğimiz için bu binaların altında kalanlar/kalacak olanlar olarak bizim en doğal ve en yaşamsal soruları sormamız dahi istenmedi. Yıllardan beri depreme karşı önlemler için toplandığı iddia edilen deprem vergilerinin akıbeti belirsiz. Devlet büyükleri gerekli gördükleri yerde, gerekli gördükleri şekilde, hiç kimseye sormadan harcadı ve hiç kimseye hesap vermeden de harcamaya devam ediyor. Devletin harcadığı şey deprem vergileri değil aslında. Harcanan bizim yaşamlarımız. Yaşamlarımızı

zı çalan, depremin kendisi değil. Asıl yaşamlarımızı çalan, rant ve çıkarları uğruna kaçak katları ve kesilen kolonları görmezden gelen ve ruhsat verilmeyecek alanlara ruhsat veren kişi ve kurumlar. Yaşamlarımızı çalan, bizim politika yapmamızı istemeyen devletin ve kapitalizmin kendisi.

Sonuç

Yaşamlarımızı doğrudan ilgilendiren –açıkça söylemek gerekirse- biz ezilenleri daha da ezmeye çalışan birçok olay bize yaşatılırken bizden sadece susmamız ve tüm olup bitenlere ses çıkarmamamız isteniyor. İktidar bize politika yapmayın diyor. Faturalarını ödeyemeyen, bakkala yüzlerce lira borcu olan, üstelik iş de bulamayan komşunuz mu intihar etti? Görmezden gelin. “Hayırseverler” zaten dayanamaz ve bu acı durumla ilgilenirler. Deprem sonucunda insanlar mı öldü? Duymamış gibi yapın. Duyduysanız bile yapacaksınız siz bir şeyler yapın, bizden beklemeyin. Kızılay, arsız Ensar vergi ödemesin diye türlü türlü işler çevirirken ezilenler için kılını kırırdatmaz; sadece deprem sonrasında yaşamını sürdürmek isteyenler için bağış çağrısı yapar. Bunu da duymayın. Her gün “es-

nek çalışma saatleri” adı altında sömürüldüğünüz işyerlerine giderken kullandığınız toplu taşıma araçlarını kullanmayın çağrısı mı duydunuz? Sorgulamayın.

İktidarın bize dediği şu: “Mutlu olmak, huzurlu bir yaşam sürmek mi istiyorsunuz? Duymayın, konuşmayın, sormayın, görmezden gelin. Akrabanızı, komşunuzu, işyerindeki arkadaşlarınızı yani sizi siz yapan insanları düşünmeyin; onlar için üzülmeyin. Virüsten korunabildiğinize değil ancak onu atlattığınıza sevinebilirsiniz. Siz ezilensiniz, haddinizi bilin. Günde beş işçi ölürken bir de işe giderken size bulaşacak olan virüsten mi şikâyet ediyorsunuz? Düşünülmeli gereken bir şeyi devlet büyükleri düşünür ve gereğini yapar”.

Ama zaman, direnme zamanı. Zaman; biz ezilenlerin daha da ezilmeye çalışıldığı krizde, virüs salgınında, depremde kavga zamanıdır. Yaşamlarımızı çalanlara, çalmaya çalışanlara karşı mücadele zamanı. İktidar bizden politika yapmamamızı istediğinde biliyoruz ki yaşamlarımızı daha kolay elimizden almaya çalışacaklardır. Yaşamsal olan politiktir ve zaman, politika yapma zamanı.

En(s)Arsız Kızılay

Geçtiğimiz günlerdeki Elazığ Depremi sonrası depremzedelere "ulaştırılmadığı yardımlarla" konuşulan Kızılay, hafta içinde de Başkent Gaz adlı şirketin, "bağış" adı altındaki paralarının çocuk tecavüzleri ile bilinen Ensar Vakfı'na transferindeki paravan rolü ile gündeme gelmişti. Anarşist Gençlik Üsküdar Ünalın Köprüsü'ne astığı ve "en(s)Arsız Kızılay" sloganının yazılı olduğu pankartla, bu ilişki ağını teşhir etti.

Anarşist Gençlik'in eyleme dair yayınladığı bildiri:

İktidarın ön ayak olup kurumsallaştırdığı yolsuzluklar sistemi işliyor. Yandaş vakıf, kuruluş ve şirketlerin gerçekleştirdiği hırsızlık, yolsuzluk ve sömürü bir belgelenmeye devam ediyor. Milyonlarca liralık deprem vergilerine ve binlerce bağışçısına rağmen Elazığ'da gerçekleşen depre-

min gecesi, bir tweet ile halktan en az 10'ar lira bağış toplamaya çalışan, ardından da bütün TC vatandaşlarına SMS atarak aynı çağrıyla yineleyen Kızılay'ın arsızlıkları sürüyor.

Depremi ardından Kızılay'ın genel müdürünün 30 binin üzerinde, profesyonel üst düzey kadrosundan yaklaşık 50 kişinin de 17'er bin lira maaş aldığı öğrenilmiş; Kızılay Genel Başkanı'nın oğlunun bir dönem yöneticilik yaptığı, Kızılay'ın 16 bin 750 TL maaş alan Kurumsal Gelişim Direktörü'nün eşinin de aynı maaşla Kızılay Genel Başkan danışmanı olarak çalıştığı ortaya çıkmıştı.

Yüksek zamlarla şişmiş faturalara maruz kalan, yoksulluk sınırının altında aldığı asgari ücretlerle ay sonunu getiremeyen; yaşadığı ekonomik zorluklar sebebiyle intihar etmenin eşiğine getirilen halkın, kendisinden

çalınarak toplanan vergilerin nerelere gittiğini sorduğu sıralarda, Kızılay'ın yeni arsızlıkları belgeleriyle ortaya çıktı.

Ankara'da doğalgaz dağıtım işlerini gerçekleştiren Başkentgaz adlı özel şirket, Kızılay'a 8 milyon dolar bağışlamış, ama bunun 75 bin doları Kızılay'da kalmak suretiyle 7 milyon 925 bin dolarının "yurt yapılması için" Ensar Vakfı'na verilmesini de şart koşmuş. Yani Kızılay tacizci, tecavüzcü bir vakfa vergisiz para gönderilmesinin kanalı olmuş, başkanı da dolandırıcıları aratmayan laf cambazlığı ile yapılan işlemin "vergi kaçırmak değil, vergiden kaçınmak" olduğunu anlatmaya çalıştı.

Başkan, yaptığı yolsuzlukların hiç de normal olmadığını farkında olan ve aslında ar, utanma duygusu gereğince -biz böyle bir beklenti içinde

değiliz pek tabii- utanması gerekirken kendisini açıklamaya çalıştı ve anlatmaya çalışırken arsızlığa devam ederek "Başkentgaz Kızılay'ın daimi bağışçılarından biri. Bu protokolün daha önce başka örnekleri oldu." dedi.

İktidarın açtığı yolda ilerleyerek yandaş sermayenin tecavüzcü, arsız Ensar Vakfı'na para aktarmasının kanalı olan (en arsız) Kızılay, yöneticilerinin aldıkları maaşlar ve kaçırdıkları vergilerle halkın yaşadığı acının, açlığın ve sömürünün kaynaklarından biri haline geldi. Halkın ihtiyacını karşılayan değil, kendi cebini ve yandaş Ensar Vakfı'nın cebini dolduran ve bunu arsızlık yaparak açıklamaya çalışan Kızılay'a sözümüz var: Yalanlar söylemeyecek, yaşamlarımızı çalamayacaksınız. Yolsuzluk ve arsızlıklarınızla hatırlanacaksınız. Ezilenlerin sırtında bir yük olarak var olmayı sürdürmeyeceksiniz!

Korona Krizinde Kafası Karışık KIZILAY

Yaşadığımız topraklarda Korona krizi sürerken özellikle maske sıkıntısı yaşanıyor. Doktorların dahi hastalarla ilgilenirken ihtiyaç duydukları tıbbi malzemelerin karşılanmadığı biliniyor. Tabipler Birliği (TTB) Başkanı Sinan Adıyaman geçtiğimiz günlerde "Ankara'nın en eski üniversite hastanelerinden birinde bir haftalık maske ve eldiven stoğu kalmış durumda, sıkıntı büyük. Sağlık personeli koruyamazsanız toplum sağlığı bütünüyle tehlikeye girer." demişti. Ancak buna rağmen Kızılay'ın en üst düzey yetkilileri Endonezya'da camilerin dezenfektanını yaptıklarını, 475 koli dolusu gıda ve 30 bin maske gönderdiklerini rahatça ve reklamlarını yaparak söyleyebiliyorlar. Bakanların bazı maske üreticilerinin maskeleri depolarında tutup bakanlığa satmadıklarını söyledikleri Korona krizinde Kızılay'ın kafasının hayli karışık olduğu açık.

Grup Yorum'a Özgürlük

Nergis Şen
nergissen@meydan.org

12 Eylül hapishanelerinde doğan Grup Yorum, o zamandan bu yana sayısız grevde, direnişte, eylemde direnenlerin yanında yer aldı, onların sesi oldu. Kah madendeki göçükte, kah kondu yıkımında, kah grev halaylarında ya Grup Yorum'un kendisi ya da ezgileri hep sokaklarda, alanlarda, meydanlardaydı. Bugün ise kültür merkezlerine yapılan saldırılar, müzik aletlerinin intikam alınırçasına parçalanması, konserlerine getirilen yasaklamalar ve grup üyelerinin tutuklanması üzerine bu kez kendisi için direniyor. Grup Yorum üyeleri İbrahim Gökçek ve Helin Bölek açlık eylemiyle adaletsizliğe karşı koyuyor ve özgürlük arıyorlar; şarkılara ve türkülerle özgürlük, Grup Yorum'a özgürlük.

Grup Yorum Gri Listede

Grup Yorum üyeleri İbrahim Gökçek ve Helin Bölek'i açlık eylemi yapmaya götüren süreç İstanbul Valiliği'nin Grup Yorum'un vermek istediği konserleri yasaklamasıyla başladı. Ardından İdil Kültür Merkezi'ne polis tarafından defalarca baskın düzenlendi ve çok sayıda Grup Yorum üyesi gözaltına alındı. Ardından çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı. Mahkeme "Uyan Berkin" şarkısını "örgüt propagandası" kabul etti. İçişleri Bakanlığı tutuklu bulunmayan diğer Grup Yorum üyelerini de "gri liste" adı verilen "aranan terörist listesi"ne

ekledi ve ihbar edeceklere 300 bin liraya kadar para ödülü verileceğini duyurdu. Baskılar bununla da kalmadı. Polis, Grup Yorum'un yeni albümü için düzenlenen imza gününe saldırdı. Yorum'un konser yasaklarına karşı internetten yapmak istediği konser de engellendi. Almanya'da vermek istedikleri konser de baskılar yüzünden yapılamadı.

Bu süreçte tutuklanan Grup Yorum üyeleri İbrahim Gökçek ve Helin Bölek işte tüm bu adaletsizlikleri duymak için açlık eylemine başladılar. Ardından eylemlerini ölüm orucuna çevirdiler. Kamuoyunun baskısıyla Gökçek ve Bölek tahliye edildiler ama Grup Yorum'a yönelik baskıların ve yasakların son bulmadığını ifade ederek eylemlerini dışarıda, Direniş Evi'nde sürdüreceklerini açıkladılar.

Ölüm orucunda olan Gökçek ve Bölek'in kaldığı Direniş Evi'ne polis baskın düzenledi. Zorla tedavi yapılmak üzere hastaneye kaldırılan Gökçek ve Bölek tedaviyi reddettiler. Dayanışma için hastanede toplananlara ve ailelerine polis saldırdı. Şimdi ikisi de taburcu edildi ve eylemlerini sürdürüyor.

Grup Yorum'la Dayanışma Eylemleri

Grup Yorum için çeşitli dayanış-

ma eylemleri düzenlendi. Anarşist Gençlik, İstanbul Üsküdar-Ünalan Köprüsü'nde sallandığı pankartla devletin tutsak ettiği ve ölüm orucunda olan Grup Yorum'la dayanışma eylemi gerçekleştirdi. "Grup Yorum'a Özgürlük" yazan Anarşist Gençlik imzalı pankart uzun süre köprüde asılı kaldı. Kadıköy'de gerçekleştirilen Grup Yorum ile dayanışma eylemlerine polis saldırdı. İstanbul ve İzmir'de yapılmak istenen Grup Yorum'la dayanışma konseri de engellendi.

Elbette Grup Yorum, bundan önce de sayısız engellemeyle karşılaştı. Kasetleri yasaklandı, toplatıldı. Konserlerine izin verilmedi. Gözaltına alındılar. Ama dayanışmayla ve mücadeleyle bu engellemelerin üstesinden gelindi. Şimdi Gökçek ve Bölek de böylesi bir kavgadalar. Seslerini duyurmak istiyorlar. Ölmek değil konser vermek istiyorlar.

Elbette susturulmak istenen yalnızca Gökçek ve Bölek değil. Çünkü Grup Yorum geçmiş ozanların devamcısı, isyanların sesinin sürdürücüsü, mücadelenin marşlaşmış hali. Susturulmak istenen yaşamdan yana olanların, ezilenlerin sesi.

Grup Yorum üyesi Bahar Kurt mahkemede "Türküleri yapanlar ölebilir, hapsedilebilir ama türküler

ölmez. Bugün Şili sokaklarında yine Victor Jara'nın, Pinochet diktatörlüğünde katledilen Jara'nın şarkıları yankılanıyor. Jara öldü ama türküleri hala yaşıyor." açıklamasında bulunuyordu.

Yasaklamalara Rağmen Ezgilerimiz Susmayacak, Özgürlük Taşıyacak

Medyayı tekleştirdikleri gibi müziği de tekleştirmek isteyenler korkuyor farklı ezgilerden, farklı notalardan. Çünkü o notalar toprakta köleleştirilmiş köylülerin kendi kendilerine söyledikleri türkülerin Çav Bella'yı taşıyor günümüze. O notalar filizleri meyveye döndürenleri taşıyor meydanlara. O notalar omuz omuza getiriyor insanları, kol kola getiriyor.

Her ne kadar konserler yasaklanırsa da o notalar bugün dilden dile dolaşılıyor, her boşlukta göğe yükseliyor, başka seslerle buluşuyor ve iktidarların suratına çarpıyor. Çünkü türkülerini yapanlar, yasaları yapanlardan daha güçlü. Daha güçlüyüz.

İberya'da ekmek adalet ve özgürlük için herkesi barikatlara çağırarak ezgilerimizin faşizmin suratına çarpması ve onu ortadan kaldırması gibi, her coğrafyada direnenlerin sesi, ezgileri özgürlük taşıyacak. Hiç kuşku muz yok.

Sarı Yeleklilerin Bir Senesi Anarşist Bir Değerlendirme

CNT AIT/FRANSA

CNT-AIT, Uluslararası İşçiler Derneği'nin (IWA) Fransa'daki örgütlenmesidir. 1946'da, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sendikalarındaki komünist liderliğe karşı olarak ve anarşist sendikalizmi geliştirmek amacıyla kuruldu. Bugün henüz oldukça küçük bir örgütüz ve 10 yıldan fazla bir süredir "otonom halk direnişi" kavramını geliştirmiyoruz. Tüm işçi kategorilerinin bölgesel meclislerine dayanan, doğrudan eylem uygulayan ve herhangi bir temsil yetisi reddeden yatay bir organizasyonuz. İlham kaynaklarımız ise 1910-1930 yıllarının Arjantin FORA'sı, İspanyol CNT-AIT, 80'lerin İtalya'daki İşçi Otonomları... İlham kaynağımız 2001'de Cezayir Kemerri, 2001'de Arjantin'de Piqueteros, 2011'de Arap Baharı (ve özellikle Tunus), 2009'da Yunanistan işgalleri, Taksim direnişi vb... Ayrıca işyerlerinde, resmi "sendika" gibi değil, daha çok özerk işçi toplantıları düzenlemeye yönelik faaliyetler geliştiriyoruz. Bu toplantılar özerktir, yani sendikaların yasal çerçevesini kabul etmezler ve doğrudan eylemde bulunurlar.

Sarı Yelek Hareketi 17 Kasım 2018'de başladı. Bu spontane ve popüler hareket, Fransa'daki herkes gibi 2009'da bir kimlik işareti olarak sarı yelek giyerek kavşakları felç etmeyi örgütleyerek bizi de şaşırttı. Tabii ki, biz Sarı Yelekliler Hareketi'nin kökeni değiliz (10 yıl önce bu önseziyi yapmış olsak bile), ama bir şekilde onu anlamaya ve kabul etmeye meyilliydik ve bu yüzden sudaki bir balık kadar doğal bir şe-

kilde yanlarında duruyoruz. Özellikle Toulouse ve Perpignan gibi hareketin çok yoğun ve radikal olduğu şehirler için medya sıklıkla bu şehirlerdeki anarşist gelenekten bahsetti.

Sarı Yelekliler Hareketi hem toplumsal hem de politik olarak heterojen bir hareket. Ancak başlangıçta hem (küçük) işverenleri hem de işçileri petrol vergisinin reddinin ortak paydasıyla bir araya getirdiyse de hareketin birleşenleri çok hızlı bir şekilde değişti, gelişti ve bugün neredeyse tamamen işçi, proleter ve yoksullardan oluşuyor. Bu hareketin birleşenleri ilk başta çok az politiklerdi ve militan "çevreden" gelmediler (iyi ki de gelmediler ve bu onları "çevre" sağmalığının yeniden üretilmesinden korudu).

Öte yandan katılımcılar kolektif zeka ile büyük bir kapasite gösterebildiler ve hareket hızlı, derin bir siyasi olgunlaşma yaşadı. Hareket başlangıçtan itibaren herhangi bir temsili reddetti, yetkililerle yapılan müzakereleri reddetti, bunun yerine yatay örgütlenmeyi ve doğrudan eylemleri gerçekleştirdi. Ve bu pozisyon her hafta daha da güçlendi. Hareketin sınırları arasında işyerlerine ulaşmayı başaramamış olması da var. Bununla birlikte, özellikle en yoksullar için greve gitmek hala zor, çünkü Fransa'da mütevazı çalışanlar bile mülkiyetlerini satın almış ve her ay bankadaki krediyi geri ödemek zorunda kalmıştır. Bu nedenle, kendinizi ücretlerden mahrum etmek zordur. Cumartesi günü gösteriler, kendi maaşınızı etkilemeden ekono-

miyi sarsma grevine bir alternatifti: Cumartesi günleri şehir merkezlerinde ve özellikle burjuva merkezlerinde tezahür ederken, sarı yelekliler Fransız ekonomisinin önemli bir sektörü olan burjuva ticaretine ve turizm ekonomisine (otel, restoranlar) saldırıyor. Ekonomik kayıp rakamları da oldukça anlamlıydı.

Buna karşılık hükümet, hareketin gittikçe isyancı bir boyut kazandığı ilk korku evresinden sonra, Fransa'nın II. Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşamadığı son derece şiddetli bir baskı ile tepki vermeye karar verdi. Hareketle ilgili 11 ölüm meydana geldi (çoğunlukla arabalar tarafından ezildiler), 24'ten fazla protestocu polis plastik mermileri tarafından vuruldukları için gözlerini kaybetti, diğerleri bombalar tarafından parçalandı. 3000'den fazla daha az ciddi yaralanma meydana geldi. 10.000'den fazla gözaltı, en az 500 kişi cezaevinde olmak üzere 2.000 mahkumiyet kararı verildi. Kendimizle ilgili olarak, bazı yoldaşlarımız -neyse ki ciddi şekilde değil- yaralandı, gösteriler sırasında 3 arkadaşımız tutuklandı. Biri beraat etti, diğeri sembolik bir ceza aldı ve üçüncüsü duruşmayı bekliyor. Sarı yeleklileri direnmekten caydırmak için yapılan saldırılar gerçek bir polis terörüdür. Bu kısmen başarılı oldu, ancak her şeye rağmen hala her Cumartesi Fransa'nın farklı şehirlerinde buluşan on binlerce insan var.

Sendikalar her zaman sosyal konulardaki tekellerine meydan okuyan sarı yeleklilere karşı durdu. Ayrıca temsilcilerin olmadığı, kurumlar

dışında, yatay örgütlenme prensibine dayanan, iktidar ile herhangi bir ortaklaşmanın reddedilmesi, herhangi bir müzakerenin reddedilmesi, her türlü sendikacılığın ve özellikle de hizmet sendikasının reddedilmesiydi. 10 Aralık'ta özellikle Paris'teki büyük ayaklanmalardan sonra, Başkan ekonomiye 17 milyar avro soktuğunu ve sendikaların kötü imajına son verdiğini açıkladı: Aslında sarı yelekliler sendikaların 30 yıllık müzakarede ortaya koyduklarından daha fazlasını 3 aylık gösteri ve doğrudan eylem süreciyle ortaya koydu. Sonuç olarak, bu yazardan bu yana patlak veren toplumsal hareketler (hastaneler, ulaşım, ...) sarı yeleklilerin yöntemlerini benimsemeye başlıyor. Bu, müzakare edecek kimsenin bulunmamasından korkan hükümeti endişelendiriyor. Bu nedenle hükümet ve sendikalar, sendikaların toplumsal hareketin lideri konumunu sürdürmesini ve böylece yetkililer tarafından kontrol edilebilecek bir duruma dönmesini sağlamak için sarı yeleklileri etkisiz hale getirmeye çalışıyorlar. Bu manevra, demiryolu ve metropol mücadelelerinde halen sürmekte olan hareketle kısmen başarılı oldu. Bununla birlikte nüfusun çoğu ve özellikle işçiler arasında hoşnutsuzluk ve öfke büyümeye devam etmektedir.

Sarı yeleklilerin hareketini itibarsızlaştırmaya çalışmak için iktidar, medya ve sendikalar onları aşırı sağdan olmakla suçladılar. Hareketin başlangıcında, aşırı sağ eylemcilerin fikirlerini yaymak için toplantılarda ifade özgürlüğünden yararlanmaya çalış-

"Sarı Yelekliler Kazanacak"

tıkları doğrudur. Ancak bu toplaşmalarda bizim de katkıda bulunduğumuz güçlü bir karşı koyuşla karşılaştılar ve gösterilerde protestocular tarafından saldırıya uğramadan ortalığa çıkamadılar (biz 1 Aralık 2018'de bir grup neo-naziye müdahalede bulduk, o zamandan beri hâlâ saklanıyorlar). Sarı yeleklilerin hareketi sırasında bir İslamcı saldırı meydana geldiğine ve bunun hareket tarafından yabancı düşmanlığına veya ırkçılığa sebebiyet vermediğine dikkat edilmelidir.

Bu, aşırı sağ fikirlerin bu hareket üzerinde hiçbir etkiye sahip olmadığınin kanıtıdır. Hükümet, muhafazakâr politikacılar, ve çevreciler Sarı Yelek Hareketi'ne saldırdılar, onların egoist olduklarını, çevreyi düşünmediklerini, arabalarını kullanarak doğayı daha fazla kirletme hakkını istediklerini vs. söylediler.

Sarı yeleklilerin tepkisi çok ilginçti ve yatay toplaşmalarda kolektif zekanın nasıl güçlü bir araç olabileceğini gösteriyordu: Bu soru yerel toplaşmaların çoğunda tartışıldı. Daha sonra sarı yeleklilerin işe, okula, süpermarkete gitmek için arabalarını kullanmalarının kendi aldıkları evrensel bir karar değil, toplumun örgütlenme şeklinin onları bunu yapmaya zorladığı ortaya çıktı.

Zengin burjuva bölgelerinde yaşamayı, bisikletle işlerine gitmeyi veya bilgisayarlarıyla çalışmak için evde kalmayı, organik ürünler tüketmeyi tercih ederlerdi... Ama iş bölümü ve sınıf sistemi nedeniyle başka seçenekleri yok. Böylece sarı yelekliler iki sorunun (ayın sonuna kadar nasıl hayatta kalacağı, dünyanın sonuna kadar nasıl hayatta kalacağı) bağlantılı olduğunu dile getirdi. Sosyal sorun ve ekolojik sorunlar birbiriyle bağlantılıdır. Bu yüzden toplumumuzun bir bütün olarak değiştirmemiz gerekiyor. Bugün her Cumartesi hala gösteri olsa bile hareket daha düşük yoğunluklu. Birçok insan çok

zorlayıcı baskılardan dolayı yorgun ve korkmuş durumda. Ayrıca birçok insan, bu yıl boyunca neler olduğunu herhangi bir parti olmadan, herhangi bir birlik olmadan, herhangi bir temsilci olmadan kendi başlarına anlayabilmek, neler yapabildiklerini kavramak için zamana ihtiyaç duyuyor. Belki bu olgunlaşma süreci biraz zaman alacaktır. Ancak kendimize güveniyoruz, çünkü hastanelerde, taşımacılıkta, eğitimde olduğu gibi işyeri çatışmalarında işçilerin sarı yeleğin yatay meclislerinden ilham almaya başladığını görebiliyoruz.

Otonom Popüler Direniş: Gelecek Sarı Yeleklilere Aittir!

Haftalar sonra, aylar sonra, Sarı Yelek Hareketleri devam ediyor. Hafta boyunca meşgul olan kavşaklarda, Cumartesi günü gösterilerde ve bazen depo veya ücretli geçişlerin tıkanmasında, hareket hala aniden ve sorgulamalara yol açan güzel bir kararlılık gösteriyor. Sarı yeleklileri motive eden nedir, enerjileri nereden geliyor, ne istiyorlar?

Birkaç yıldır bir slogan dergimizin kapağında: "Otonom Halk Direnişi". Bu üç kelime, yalnızca sömürülen nüfusların siyasi partiler ve sendikalar dışında seferber edilmesinin kapitalist sistemin yıkıcı şiddetini engellemeyi mümkün kılacağını ve sadece halk kitlelerinin özerk eyleminin bu haksız, eşitsizliğe yol açan intihar sistemine son verebileceğini açıklıyor.

Sarı yelekliler bu sloganı gerçekliğe dönüştürdü: sadece sembol olan şey sosyal bir gerçeklik haline geldi. Yaşam koşullarımız çok zorlaştı; ay sonunu getirmek artık çok sıkıntılı, hayatımız boyunca çalışıp karşılığında aldığımız saçma emeklilik maaşlarından sıkıldık, istikrarsızlıktan sıkıldık, canımıza tak etti. Adaletsizliklerle dolduk taşık; paramızı çalan bizi işten çıkartan patronlara

ödediğimiz saçma rakamlardan bıktık, TV'de dikenli dersler veren bütün dolandırıcılardan usandık, daimi yalancı ve sahtekar politikacıardan bıktık, zenginlere ayrılmış okullarda okudukları için kendilerinin yanılmaz olduğunu sanan ve yaptıkları politik, ekonomik, ekolojik felaketler getiren seçimlerin sonuçlarına fakirlerin katlanması gerektiğini düşünen sözde elitlerden usandık.

Yoksulluğun ve eşitsizliklerin artması, su ve havanın kirlenmesi, toprakların artifikasyonu, doğal alanların tahrip edilmesi, biyo-çeşitliliğin çöküşü, silah endüstrisinin gelişimi, fabrikaların taşınması, doğal kaynakların tükenmesi, küresel ısınma, vs. tüm bu trajediler, mülk sahipleri ve yöneticiler sınıfı tarafından yapılan politik seçimlerin sonucudur.

Ve bu insanlar, çok uluslu yapıların liderleri ya da politikacılar, bu seçimleri yalnızca kâr için doyumсуuz susuzluklarını ve egemenlik arzusunun tatmin etmek için yaptılar. Güç ve para tutkuları yüzünden çıldırdılar ve denge duyularını kaybettiler. Onların tek ahlakı kâr olmuş: Bir projenin sosyal, sağlık veya ekolojik etkileri ne olursa olsun, onlar için sadece ne kazandıkları önemli.

Ve bu mantığın, bu genel yolsuzluk sisteminin sonuçları herkes tarafından görülebilir. Herkes, hegemonya arzusu ve iktidar arzusuyla takıntılı devletlerin yüzleşmesinin her zaman insanlık için ölümcül olabileceğini görebilir. Aşırı sanayileşmenin yarattığı iklim bozukluklarının ve kar etme yarışının ölümcül bir tehdit oluşturduğunu reddetmeyi kim düşünebilir?

Gelecek nesiller hangi dünyada yaşayacak? Gezegenimize yönelik tehditler ve ilgilenmemiz gereken konular korkutucu derecede sayısız ve endişe verici. Çok korkutucu bir

dünyada yaşıyoruz, bu giderek daha adil olmayan ve eşitsizliğin bize sunduğu gelecek karanlık ve tam da Sarı Yelekliler'in reddettiği perspektif bu. Peki nasıl karşı çıkılır? Bizi kim savunacak?

Açıkçası sendikalar, siyasi partiler, teorik amacı olan tüm bu kurumlar sistem için basit bir mazeret haline gelmiştir. Kendilerini, patronların kendileri için yapılan yasalarına saygı göstermeleri için sınırlarlar. Büyük ölçüde devlet ve şirket sübvansiyonlarına finansal olarak bağımlı kuruluşlara nasıl güvenebiliriz? Sosyal isyanları yönetmek, çıkmaz sokaklara sürüklemek işletme okullarında öğrenilebilecek bir meslek haline geldi. Kaç sendika yetkilisi kıdemli memur, bakan veya CEO oldu?

Ve eğer çok sayıda sendikacı dürüst kalırsa ve kendilerini beden ve ruhları ile çalışanları savunmaya adanmışlarsa sistemin idamesine kendi istekleri olmadan da olsa katılırlar. Politikacılara nasıl güvenilir? Herkes güç ve paranın kuzuları aslanlara dönüştürdüğünü görür, tarih dul ve yetimin koşulsuz destekçileri olduğunu iddia eden ve bir kez seçildiğinde gerçek köpekbalıkları olduğu ortaya çıkan çok sayıda basit ve dürüst bireyi gözümüzün önüne getirir.

Her şeyin satın alındığı, her şeyin mal olduğu bir dünyada, fikirler ve vicdanlar da satın alınır. Düşünce oluşturanlar, vicdan alıcıları; lobici dediğimiz bunlar değil mi? Ve çorba çok acıysa, sindirimi zorsa, medya en tatsız suyu lezzetli hale getirmek ve hokkabazların zirve kralına yükseltmek için oradadır.

Öyleyse sadece kendimize güvenelim Sarı Yelekliler diyelim, kendimiz hareket edelim, yine hayatımızın efendileri olalım. Tekrar direnin, her zaman devlete ve patronlara direnin, aranızda tartışın, birlikte detaylandırın, birlikte inşa edin!

Özel Mülkiyeti Kolektifleştirme Özgürleştirici Bir Eylemdir!

Hüseyin Civan
hcivan@meydan.org

Üretim, kooperatifleşme, kolektif farkındalık, doğrudan demokrasi, yeni bir toplumsallık; farklı tarzda bir muhalefetin örülmesi için konuşulması, tartışılması, yazılması gereken başlıklardan. Mevcut toplumsal, siyasi ve ekonomik ilişki biçiminin dışında başka bir ilişki biçimi olmayacağı, kapitalizm dışı bir toplumsal yapılanmanın ütopya olduğu, toplumsal uyumun paylaşma ve dayanışmaya dayandığı bir ilişki biçiminde asla var olmayacağı önyargılarının, pratikleri yaratacak mecralarla, yapılarla, örgütlerle kırılması gerekiyor.

Aslında üretim-tüketim-dağıtım ilişkilerinin, kapitalist amaçlar dışında, toplumsal ve bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda yapılandırıldığı; herhangi iktidar mekanizmasının bu yapılandırmayı planlamadığı, merkezi olmayan ve gönüllülük ilkesi doğrultusunda gerçekleşmiş deneyimler aslında her yerde mevcut.

Kapitalistler krize uğramadan, zarar etmeden, daha fazla nasıl sömüreceklerinin hesaplarını yapmaya başlamışken bu deneyimler giderek önemli bir hale geliyor. Farklı coğrafyalarda şu an işler halde bulunan anti-kapitalist yapılanmaların, ko-

lektiflerin, kooperatiflerin ve toplulukların daha görünür kılınması, bu deneyimlerin artırılması gerekiyor.

Radikal Deneyimler Zorunluluk Haline Gelmişken...

Ekonomik kriz kendini her geçen gün daha fazla hissettirirken... Bu beylik cümlelerin ne anlama geldiğini yakın zamanki verilerle açıklamaya çalışalım. Gıda bağlamıyla beraber düşünüldüğünde, 15 Ekim Dünya Gıda Günü'nde yapılan bir açıklamada, BM raporuna göre, 821.6 milyon insanın, yani dünya nüfusunun %11'inin açlık çekmekte olduğu belirtilmişti. Aynı raporda, gıda ve beslenmeye -en temel haklardan olduğu halde- erişimin engellendiği ifade edilmişti.

Ekonomik krizin gıdayla ilişkisiyle ilgili bu hatırlatmadan sonra, geri dönelim: Bu durumdan çıkış için ne gibi pratikler sergileyeceğimizi konuşmak gereklidir.

Bu pratikler, bir yandan içinde bulunduğumuz sıkıntılara cevap olurken; öte yandan bir "direniş" inşa etmeye yardımcı olmalıdır. Radikal yöntemleri konuşmaya ve tartışmaya ihtiyaç olduğu kadar bu yöntemleri deneyimlemeye de ihtiyaç vardır.

Alternatif gıda topluluklarından kooperatiflere varıncaya kadar gıdanın üretimi, tüketimi ve insanlarla buluşturulması için oluşturulan formel ya da informal tüm ağlar olumludur ancak kendi pratiklerimizi oluştururken iktidar kurumlarına aldırmamak yeterli değildir. Bunların kapasite ve güçlerinin aşındırılması gereklidir. Aksi takdirde, çabalarımız kapitalist değişim mantığı ile çevrelenir, yok sayılır. Sistem tarafından kendi haline bırakılır. Müsamaha gösterilir.

Radikal yöntemler, kapitalizme karşı gerçekçi alternatiflerin geliştirilmesi için yol göstericidir. Bu gerçekçi alternatifler, mevcut gerçekliği yok etmeyi hedefler; eş zamanlı var olmayı değil!

Radikal Bir Yöntem Olarak: Kolektifleştirme

Bu radikal yöntemlerden biri kolektifleştirme (işgal, kolektif ekonomiler oluşturma vb. yöntemler gibi)dir. Mülkiyetçi sisteme ikame üretim-tüketim-dağıtım süreçlerinin toplumsallaşması, özörgütülüğe dayalı kolektif ekonomilerin kurulması sürecinde etkili bir eylemdir, başlı başına ekonomik kriz ya da ka-

pitalist sistemden kurtuluşun yolu olarak algılanmamalıdır. İddiamız da bu yönlü değildir ve krizin yoğunlaştığı farklı coğrafyalarda harekete dönüşmüş olan bir yöntemin; "kolektifleştirme"nin tartışmaya açılması önemlidir. Gıda ve kolektifleştirmenin keşiştiği noktada, kriz coğrafyalarında harekete dönüşmüş olan bir alt başlık olarak "market kolektifleştirmesi"ni tartışmak tam da zamanın gerekliliğidir. Devlet ve kapitalist sistem tarafından "market hırsızlığı", "yağma", "talan" diye isimlendirilen bu eylemlerin gerçek ismini koymak politik bir sorumluluktur. Bu eylemin ismi "kolektifleştirme"dir.

Bu meselenin tartışıldığı metinlerde "kamulaştırma" terimine rastlanıldığı gibi "kolektifleştirme"ye de sık rastlanılır. Bu kavramsal farklılaşma, iki düşünsel eğilimin, uzun ve tarihsel bir tartışmasının ve pratiklerinin sonucudur. Bu tartışmayı çok açmadan, kolektifleştirme kavramının kamusal alan-özel alan tartışmalarında, kapitalist ve devletli kapitalist perspektiflerin dışındaki bir perspektifin izdüşümü olduğunu belirtelim.

Kolektifleştirme, üretim-tüketim-dağıtım sürecinin karar mekanizmalarının başka merkezi yapılara bi-

rakılmadan doğrudan bu süreçlerin içerisinde olanların özörgütlülüğüyle belirlenmesini kendine referans alır. Kolektifleştirme, hakim iki büyük endüstri sistemi olan şirket kapitalizmi ve devlet kapitalizmiyle değil kolektivistlikle ilgilidir. (Böylelikle yazıdaki kavramın 1928-40 arasında Sovyetler Birliği'nde uygulanan Stalin'in tarım politikasıyla ilgili olmadığına altını çizmiş olalım. Yaygın kanının aksine, kolektifleştirme, bu uygulamadan çok önce anarşistlerin ekonomi politikalarında yerini almıştır, I. Enternasyonal'de Marksistlerle yapılan tartışmaların başında gelir.)

Kolektifleştirme, tarihte ezilenlerin sık kullandığı ve meşru yöntemlerden biridir. Toprak ve banka kolektiflendirmelerinden şeker, un, yağ gibi temel ihtiyaç ürünlerinin bulunduğu fabrika ya da satış alanlarında yapılan kolektiflendirmelere varıncaya dek yaygın kullanılan bir yöntemdir. Modern anlamıyla, 19. yüzyıl ortalarında Güney Amerika'da; öncesinde "Çitleme Hareketi"ne karşı, sonrasında endüstriyel sömürüye karşı (örneğin İberya Devrimi'nde) Avrupa'da; 20. yüzyıl başlarında devletli kapitalist biçime karşı farklı bölgelerde (örneğin Ukrayna'daki Mahnovist deneyimde), 1960'larda yine Avrupa'da farklı toplumsal hareketlerde, Asya'da ve yaşadığımız topraklarda kullanılmıştır.

Yöntemin yaygın kullanımına ve "normalliğine" yakın zamanlı şöyle bir örnek verelim:

2009'un sonlarından itibaren özellikle Avrupa'da kooperatif ve dayanışma ekonomisiyle ilgilenenlerin efsane gibi konuştuğu bir deneyim

yaşandı. 2006-2009 yılları arasında farklı bankalardan yarım milyon euro kolektifleştirildi. Üst üste çekilen ve geri ödenmeyen kredilerle, bugün tüm dünyadaki radikal kooperatiflerin konuştuğu ve model aldığı Cooperativa Integral kuruldu. Buna olanak sağlayan isim Enric Duran'dı. Bankalardan kolektiflendirdikleriyle radikal kooperatif ağları, kendi ekonomilerinde kullanılan para birimleri, bu para birimlerinin kullanıldığı ekonomilerin oluşmasında ön ayak oldu.

Evet, kolektifleştirme mevcut ekonomiye zarar veren bir uygulamadır. Doğrudan "özel mülkiyet"i hedef alır. Dolayısıyla bu radikal pratik, özel mülkün korunması ile örülü hukuki ve toplumsal kurullarla eleştirilir. Ancak bu kurullar, "Üretiyorsak neden tüketemiyoruz? Neden ihtiyaçlarımızı karşılayamıyoruz?" sorularını hep es geçer.

Ekonomik Krize Karşı Ne Yapabiliriz?

"Krizin yüzü ve adı var. Yemek yiyemeyen birçok aile, birçok insan var." diyor Juan Gordillo bir röportajında. Kendisi Sevilla'nın Marinaleda Belediye Başkanı. Sevilla ve Cadiz'de birçok market kolektiflendirmesine dahil oluyor Gordillo. Uluslararası siyasi dergilerden birinde doğrudan bu soruluyor ona; "Gerçekten marketlerden çalışıyor musunuz?" Gordillo için, Sevilla ve Cadiz'de yaşayan yüzbinlerce insan gibi, bunun ismi çalmak değil ve bunu konuşmak da o kadar olağan! Juan Gordillo ve Enric Duran gibi örnekleri vermenin amacı, "kahraman Robin Hood'ları" saymak değil tabii ki! Pirinç, şeker, makarna, yağ, süt gibi gıdaların kolektiflendirildiği eylemlerin

İberya Yarımadası'ndaki yaygınlığını göstermek. Sevilla örneğinde bunun bir çiftçi hareketi, genel anlamıyla ekonomik olarak sömürülenlerin yarattığı bir hareket olduğunun altını çizmek!

Neden kolektifleştirme bu coğrafyalarda bir harekete dönüşmüştü? Kolektiflendirmenin ortalama doksan yıl önceki tarihsel deneyimleriyle beraber, 2010'lu yılların ekonomik krizlerinden en çok etkilenen coğrafyaların başında bu coğrafya geliyor. Sadece bu coğrafya da değil; İtalya, Yunanistan, İrlanda gibi yerlerde de kolektifleştirme bir harekete dönüşmüştür.

İnsanlar yaşamsal ihtiyaçları için gerekli gıdaların teminini bu yollarla sağlarken, kapitalist ilişki biçimine büyük bir sivil itaatsizlik de örgütleniyor. Kapitalist ilişkinin meşru olduğu yanılması yıkılıyor. Güney Amerika'daki eylemlerde sıklıkla karşılaştığımız, "yağma" ve "talan" diye isimlendirilen kolektiflendirmeler, içinde bulunulan ekonomik krizin boyutunu anlamak için önemlidir. 2001'de benzer bir manipülasyona Arjantin Krizi'nde de maruz kalmıştık. Bu süreçte kolektiflendirmeler ve kolektif ekonomik deneyimler aracılığıyla ekonomik krize gereken cevap verilmişti. Şili'de devam eden süreç de benzer bir şekilde ilerliyor.

Özel Mülkiyeti Kolektifleştirme Özgürleştirici Bir Eylemdir!

Kolektifleştirme insanların emeklerini, zamanlarını, başkalarıyla ne kadar etkili bir şekilde değiştirebileceklerine bağlı olarak yemeyi, yaşamayı ve ölmeyi hak ettiği sistemin reddidir. Bireyin hayatının bir saati-

nin başka bir bireyinkinden 10 lira fazla ya da az olabileceğini ölçen bir sistemin reddidir. İşçilerin kendi emeklerinin ürünlerini, sermaye sahiplerine kar ettirerek geri almak zorunda kaldıkları bir sistemin reddidir.

Kolektifleştirme bir hoşnutsuzluğun ifadesidir. Üreticilerin çekmek zorunda kaldıkları koşullara, düşük ücretlere hoşnutsuzluğun ifadesidir. Şirketlere karşı en etkili protesto etme yöntemidir. Çünkü doğrudan eylem içerir. Şirketlere memnuniyetsizliği göstermenin değil, onlara zarar vermenin yöntemidir.

Her şeyin özel mülkiyet ve "kaynak" haline geldiği ve bunu kabul etmeye zorlandığı bir dünyada, hayatta kalmanın bir yöntemidir. Bizi sürekli bir üretim-tüketim durumuna hapseden sistemin, "özel mülkiyetin kutsallığı" yalanlarından sıyrılmamızın vaktidir. Eğer üretici bizlersek; ürettiğimiz her şeye, ihtiyaçlarımızı karşılıksız erişebilme ve istediğimiz gibi dağıtım hakkına sahibiz. Bu hak, devletin ve mülkiyetçi sistemin yasalarıyla bahşedilen bir hak değil, bu dünyada yaşıyor olmayla, bu ekosistemin parçası olmakla doğal olarak edinilmiş bir haktır.

Özel mülkiyeti kolektifleştirme, özgürleştirici bir eylemdir. 19. yüzyılın sonunda yaşanan ekonomik krize karşı Emma Goldman'ın telkin ettiği gibi: "Ekmek isteyin, vermezlerse alın!". Onun çağrısına kulak verenlere, kolektiflendirmeyi yaşamak için bir zorunluluk olarak gündelik pratiklerinde sergileyenlere, yüzyıl sonra ekonomik krize karşı aynı şarla "Vermeyecekler, alacağız" diyenlere, kolektiflendirmelere selam olsun!

Anarşist Ekonomi Tartışmaları (33)

Mas de las Matas topluluğunun hasat çalışma grubu, İspanya-1936

Ekonomiyi Yenmek

Dayanışma ekonomisi, Anarşist Ekonomi Tartışmaları yazı dizimizde daha önce ele aldığımız bir konu. Bu sayıda ise popüler bir model olarak

pratik edilen dayanışma ekonomisine yönelik bir eleştiriye yer veriyoruz. Alıntılarımız metin, ekonomiyi bir amaç olarak görmeyi redde-

den anarşist bir grup olan Görünmez Komite'nin 2015'te yayımladığı "Arkadaşlarımıza" adlı kitapta bulunuyor.

Çeviri: Özgür Oktay

Komünü zaptedilmez yapan şeyin tam da onun esasını oluşturması, onun baştan başa sarıldığı halde hiçbir zaman gasp edilemeyecek olması, önceden de Roma Hukuku'ndaki res communes'in ayırt edici özelliği idi. "Ortak şeyler" okyanus, atmosfer, tapınaklar gibi ele geçirilemeyecek şeylerdi. Birkaç litre suyu, bir kıyı şeridini ya da tapınağın taşlarını ele geçirebilirsiniz ama denizi değil, kutsal yeri değil. Res communes paradoksal biçimde şeyleştirilmeye, şeylere dönüşmeye direnirler. Kamu

hukukunda, kamu hukuku dışında kalanları belirtir: Ortak kullanımda olanlar yasal kategorilere indirgenemez. Dil genellikle "komünal"dir: Kişi onun sayesinde, onun aracılığıyla kendini ifade edebilse de kimse onu kendi mülkü yapamaz. Kişi onu sadece kullanabilir.

Son yıllarda bazı ekonomistler yeni bir "komün" teorisi geliştirmeye çalışıyorlar. "Komün"ün, pazarın değer vermekte zorlandığı ama onsuz işlemeyeceği şeyler olduğu söy-

leniyor: Çevre, zihinsel ve bedensel sağlık, okyanuslar, eğitim, kültür, büyük göller vb. ama aynı zamanda dev altyapılar (otobanlar, internet, telefon ya da sağlık ağları vb.). Hem gezegenin durumundan endişelenen hem de pazarın işleyişini geliştirmeyi arzulayan bu ekonomistlere göre, bu "ortak şeyler" için sadece pazara dayanmayan yeni bir "yönetişim" biçimi icat etmek gerekiyor.

2019 Nobel Ekonomi ödülü sahibi Elinor Ostrom'un "komünü yö-

netmek" için sekiz ilke tanımladığı son "çok satan" kitabının adı Ortak Malların Yönetimi. Henüz oluşturulmamış olan "ortak şeylerin yönetim kadrosunda" kendilerine bir yer olduğunu anlayan Negri ve şürekası özünde tamamen liberal olan bu teoriyi benimsedi. Hatta kapitalizm tarafından üretilen her şeyin son tahlilde insanların üretken işbirliğinin sonucu olduğu şeklinde bir akıl yürütmeyle, "ortak şeyler" kavramını bunları kapsayacak şekilde genişlettiler. İnsanların bunları ele geçirme-

sinin yolu ise pek sık görülmeyen bir "ortak şeylerin demokrasisi" olarak gösteriliyordu. Fikir yoksunu ebedi takipçileri koşup onların arkasında sıraya girdiler. Şimdi kendilerini "sağlık, barınma, göç, sosyal hizmetler, eğitim, tekstil endüstrisindeki koşullar vb." talep ederken buldular; ele geçirilmesi gereken o kadar çok "ortak şey" var ki... Böyle giderse yakında nükleer santrallerin işçiler tarafından yönetilmesini isteyecekler ve tabi NSA (Ulusal Güvenlik Ajansı isimli ABD istihbarat teşkilatı), çünkü internet herkese ait olmalı. Onlara göre sofistike teorisyenler "ortak şeyleri" Batı'nın sihirli şapkasından son çıkan metafizik prensip olarak görme eğiliminde. Bir "arhe" diyorlar, "bütün politik hareketi örgütleyen, kumanda eden ve hükmeden" anlamında, yeni kurumları ve yeni bir dünya hükümetini doğuracak olan yeni bir "başlangıç". Bütün bunların kaygı verici yanı, hayal edebildikleri tek devrimin bugünkü dünyanın yönetim kademesine Prodhon ve İkinci Enternasyonal'den ilham alan insanların danışmanlık yapması. Günümüzdeki komünler "ortak şeylerin" hiçbirine erişim talebinde bulunmuyor ya da yönetimine heves etmiyor. Doğrudan doğruya ortak bir yaşam biçimi örgütleyiyorlar, yani gasp edilemeyecek olanla ortak bir ilişki geliştiriyorlar ve dünya ile başlıyorlar.

Bu "ortak şeyler" yeni nesil bürokratların eline geçti diyelim, bizi öldüren şeyler hiçbir açıdan gerçek anlamda değişmeyecek. Metropolün tüm sosyal yaşamı dev bir cesaret kırma projesi gibi çalışıyor. İçindeki herkes, varoluşlarının her yönüyle, genel emtia sistemi örgütlenmesi tarafından tutsak ediliyor. Kişi elbette o ya da bu örgütte aktivist olabilir, "arkadaş" grubuyla sokağa çıkabilir ama nihayetinde herkes kendi başınadır, kendi postunu kurtarır ve bunun farklı olacağını düşünmek için bir neden yoktur. Fakat her hareket, her sahici deneyim, her isyan süreci, her grev, her işgal, o hayatın kendini kanıtlayan sahte kanıtında açılan bir çatlaktır; ortak bir yaşamın mümkün ve arzulanır olduğunu, değerli ve coşkulu olabileceğini kanıtlar. Bazen sanki buna inancımızı engellemek için diğer yaşam biçimlerini, sönmüşlenenlerden kalan izler dahil, imha etmek üzere her şey üst üste geliyor gibi gözüküyor. Geminin dümenindeki gözü dönmüşlerin en korktuğu şey, yolcuların onlardan daha az nihilist olması. Gerçekten de bu dünyanın bütün örgütlenmesi, yani ona mutlak bağımlılığımız, olası diğer bütün yaşam biçimlerinin gündelik olarak inkarıdır.

Toplumsal cila çatlayıp soyulduca bir güç biçimini almanın aciliyeti yüzeyin altından ama görünür biçimde yayılıyor. Meydanlar hareketi bittiğinden beri birçok şehirde grev komitelerinin ve mahalle meclislerinin ama aynı zamanda kooperatiflerin tahliyeleri durdurmak için, her şey için ve her anlamda karşılıklı yardımlaşma ağlarının ortaya çıktığını görüyoruz. Üretim, tüketim, barınma ve kredi kooperatifleri ve hatta yaşamı her yönüyle ele alan "entegre kooperatifler". Bu çeşitli-

likte, daha önceden marjinal olan bir pratikler yumağı, şimdiye kadar bunları neredeyse kendine saklayan radikal gettonun çok ötesine yayılıyor. Böylelikle daha önce olmayan bir ciddiyet ve etkinlik kazanıyorlar ve bu pratikler kolaylaşıyor. İnsanlar para ihtiyacını beraberce karşılıyorlar, biraz kazanmak ya da onsuz yapmak için örgütleniyorlar. Yine de araç yerine amaç olarak alınırsa kooperatif bir marangozhane ya da ototileceği öngörülen şiddetli toplumsal bozulmanın etkilerini yumuşatmak için tasarlanan Meksika'da Ulusal Dayanışma Programı'nın (PRONOSOL) başlatıldığı zamandı. Zapatistaların isyanına yol açtı. O zamandan beri Dünya Bankası "yoksul halkların otomisini ve yetkelendirilmesini destekleyen" mikrokrediye* odaklandı (2001 Dünya Kalkınma Raporu). Kooperatifler, yardımlaşma dernekleri, kısacası toplumsal ve dayanışmacı ekonomi. Aynı rapor diyor ki "yoksul insanların yerel örgütlere mobilizasyonunu teşvik edin ki aynı zamanda o kurumlarda denetleyici olarak rol alabilsin, yerel karar alma süreçlerine katılabilsin ve böylece günlük hayatta hukukun üstünlüğünün sağlanması için işbirliği yapsınlar." Yani yerel liderleriyle işbirliği yapıp kendi ağlarımıza dahil edin, muhalif grupları etkisizleştirin, "insan sermayesinin" değerini yükseltin, daha önce emtia dolaşımından kaçan her şeyi, marjinal olanları bile dolaşıma sokun.

20. yüzyılın başında Barselona işçi hareketinin etik yapısı yürümekte olan deneyimlere bir rehber olabilir. Ona devrimci karakterini veren tek başına özgürlükçü okullar, CNT-FAI damgalı parayı basan teknisyenler, sektörel sendikalar, işçilerin kooperatifleri ya da pistoleros grupları değildi. Bütün bunları birleştiren bağı, bütün bu faaliyetlerin ve oluşumların arasında yeşeren ama hiç birine atfedilemeyecek olan ortak yaşamdı. Bu onun yenilmez olan temeliydi.

"Krizin" vurduğu birçok Avrupa ülkesinde toplumsal ve dayanışmaya dayalı ekonominin ve onlara eşlik eden kooperativist ve mutualist ideolojilerin ısrarla geri döndüğünü görüyoruz. Bunun "kapitalizme bir alternatif" oluşturabileceği fikri yayılıyor. Biz bunu daha çok mücadeleye alternatif, komüne alternatif olarak görüyoruz. Sadece Dünya Bankası'nın son yirmi yılda dayanışma ekonomisini özellikle Güney Amerika'da nasıl bir politik pasifleştirme tekniği olarak kullandığına bakmak ikna edici olacaktır. "Üçüncü Dünya" ülkelerinin gelişmesine yardım projesi, 1961-1969 yıllarında ABD Savunma Bakanı olan ve Vietnam, Portakal Gazı ve Rolling Thunder bombalaması ile bilinen Robert McNamara'nın karşı isyan tasarımıdır. Bu ekonomik proje esasında ekonomik değil tamamen politiktir ve basit bir amacı vardır. ABD'nin "güvenliğini" garantilemek yani komünist isyanları yenmek için onları doğuran en büyük etken olan "aşırı yoksulluk"tan mahrum bırakmak. Yoksulluk yoksa isyan yok. Katıksız Galula. McNamara 1968'de "Cumhuriyetin güvenliği" diye yazıyordu, "sadece onun askeri gücüne değil, hatta öncelikle, burada kendi evinde olduğu kadar dünyanın her yerinde gelişmekte olan ülkelerde istikrarlı ekonomik ve politik sistemlerin yaratılmasına dayanır." Bu açıdan bakıldığında yoksullukla savaşın bir çok amacı var. İlk olarak asıl sorunun yoksulluk değil zenginlik olduğu gerçeğini gizliyor; küçük bir azınlığın iktidarla birlikte üretim araçlarının çoğunu elinde tuttuğu gerçeğini. Ayrıca sorunu politik değil toplumsal mühendislik meselesine çeviriyor. Dünya Bankası'nın 1970'ten beri yoksulluğu azaltmak için yaptığı müdahalelerin nere-

deyse sistematik olarak başarısızlığa uğraması ile dalga geçenler, gerçek amacı olan isyanı önlemek konusunda çoğunlukla kesin başarı sağladığını dikkate alsalar iyi olur. Bu mükemmel işleyiş 1994'e kadar sürdü.

1994, 170.000 yerel "dayanışma komitesinin" desteğiyle ABD ile yapılan serbest ticaret anlaşması ile üretileceği öngörülen şiddetli toplumsal bozulmanın etkilerini yumuşatmak için tasarlanan Meksika'da Ulusal Dayanışma Programı'nın (PRONOSOL) başlatıldığı zamandı. Zapatistaların isyanına yol açtı. O zamandan beri Dünya Bankası "yoksul halkların otomisini ve yetkelendirilmesini destekleyen" mikrokrediye* odaklandı (2001 Dünya Kalkınma Raporu). Kooperatifler, yardımlaşma dernekleri, kısacası toplumsal ve dayanışmacı ekonomi. Aynı rapor diyor ki "yoksul insanların yerel örgütlere mobilizasyonunu teşvik edin ki aynı zamanda o kurumlarda denetleyici olarak rol alabilsin, yerel karar alma süreçlerine katılabilsin ve böylece günlük hayatta hukukun üstünlüğünün sağlanması için işbirliği yapsınlar." Yani yerel liderleriyle işbirliği yapıp kendi ağlarımıza dahil edin, muhalif grupları etkisizleştirin, "insan sermayesinin" değerini yükseltin, daha önce emtia dolaşımından kaçan her şeyi, marjinal olanları bile dolaşıma sokun.

Onbinlerce kooperatifin ve hatta kazanılan fabrikaların bile Arjantina Trabaja programına entegre olması Cristina Kirchner'ın 2001 isyanına cevap olarak ayanlanmış karşı isyancı başyapıdır. Ondan aşağı kalmamasın, Brezilya'nın 2005 yılında 15.000'e varan işletmesi ile kendi Ulusal Dayanışma Ekonomisi Sekreterliği, yerel kapitalizmin başarı hikayesine parlak biçimde ekleniyor. "Sivil toplumun mobilizasyonu" ve "farklı bir ekonominin" geliştirilmesi Naomi Klein'in safça düşündüğü gibi "şok stratejisine" uygun bir cevap değil, şok mekanizmasının diğer vuruşu. Neoliberalizmin temel unsuru olan şirket-biçimi kooperatiflerle beraber yayılıyor. Yunanistan'da bazı solcuların yaptığı gibi ülkesinde son iki yılda öz yönetimli kooperatiflerin patlamış olmasından aşırı memnun olmamak gerekir. Çünkü Dünya Bankası tam olarak aynı hesabı aynı memnuniyetle yapıyor. Toplumsal ve dayanışma tipinde esnek bir marjinal ekonomik sektörün varlığı politik, dolayısıyla ekonomik, iktidarın merkezileşmesine karşı bir tehdit oluşturmuyor. Hatta onu bütün zorluklardan koruyor. Bu kadar korunaklı bir tamponun arkasında Yunan armatörler, ordu ve ülkenin büyük şirketleri her zamanki işlerine devam edebiliyorlar. Bir miktar milliyetçilik, toplumsal ve dayanışma ekonomisinden bir dokunuş ve işte sonuç: İsyen biraz daha beklemek zorunda.

Ekonomi "davranışların bilimi" ünvanını ya da hatta "uygulamalı psikoloji" mertebesini iddia etmeden önce ihtiyacın, bu ekonomik yaratığın dünya üzerinde çoğaltılması gerekiyordu. Bu ihtiyaç hali, bu muhtaç emekçi, doğanın yarattığı bir şey de-

ğil. Uzun zaman boyunca sadece yaşam şekilleri vardı, ihtiyaçlar değil. İnsan bu dünyanın bir parçasında yaşar ve orada kendini nasıl besleyeceğini, nasıl giyineceğini, eğleneceğini ve başının üstüne bir dam koyacağını biliyordu. İhtiyaçlar tarih içinde kadın ve erkekleri dünyalarından kopararak üretildi. Bunun yağma, sömür, kapatma ya da kolonizasyon biçimlerinden hangisini aldığı bu bağlamda önemli değil. İhtiyaçlar, ekonominin kopardığı dünyanın karşılığında insana verdiği şeydi. İnkâr etmenin faydası yok, bu ön kabulde başlıyoruz. Fakat eğer komün ihtiyaçlar için sorumluluk almayı içeriyorsa, bu özerklik kaygısından değildir, çünkü bu dünyaya ekonomik bağımlılık, sürekli ezilmenin varoluşsal olduğu kadar politik bir nedendir.

Komün ihtiyaçlarımızı karşılarken bunu içimizdeki muhtaç olma durumunu yok etme niyetiyle yapar. Bir eksiklik hissedildiğinde yaptığı ilk hareket, o eksiklik her ortaya çıktığında o eksikliğı ortadan kaldırmanın yolunu bulmaktır. Eve ihtiyacı olanlar mı var? Sadece onlar için bir tane yapmazsın; herkesin kendine hızlıca bir ev yapabileceği bir atölye kurarsın. Toplantı yapmak, oyalanmak ya da eğlenmek için bir yere mi ihtiyaç var? Bir yer işgal edilir ya da inşa edilir ve "komüne dahil olmayanlara" da açılır. Gördüğümüz gibi mesele ihtiyacın bolluğu değil ortadan kaldırılmasıdır, yani kolektif güce katılım dünyaya karşı tek başına olma hissinin yok eder. Bunun için hareketin esrikliğı yeterli olmaz; araçların bol ve çeşitli olması gereklidir.

Selanik'te işçileri tarafından yeniden işletilmeye başlanan Vio.Me fabrikası** ile, her ne kadar oradan ilham aldıklarını söyleseler de, Arjantin'de felakete sonuçlanan bir dizi çeşitli özyönetim girişimi arasında bir ayırım yapmak gerekir. Farklı olan, fabrikanın tekrar üretime geçmesinin sadece bir alternatif ekonomi girişimi olarak değil, en başından Yunanistan'daki "hareketin" bütün unsurları tarafından desteklenen politik bir direniş olarak yaratılmış olmasıydı. Fayans bağlantı malzemesi üreten bu fabrika dönüştürülerek aynı makinelerle dezenfektan jel üretimine başlandı ve özellikle "hareket" tarafından işletilen dispanserlere gönderildi. Buradaki komünal özellik, hareketin çeşitli kesimlerinin arasındaki yankılardır. Eğer komün "üretiyorsa" bu sadece ikinci derecede önemlidir; "ihtiyaçlarımızı" tatmin ediyorsa bu fazladan bir şeydir çünkü ortak bir yaşam arzusuna ek olarak yapılmıştır; üretilenleri ve ihtiyaçları amaç olarak almadan. Komün, kendi büyümesinin gerektirdiği müttefiklerini bu dünyaya açıkça karşı çıkışında bulacaktır. Ekonomiyi gerçekten krize sokacak olan komünlerin büyümesidir ve bu ciddi olan tek karşı büyümedir.

* Bkz. *Zapatistlerin Perspektifinden Ekonomi Politik, Meydan 34. ve 35. sayı*

** Bkz. *Selanik VIO.MET İşçileri ile Röportaj: Kooperatifleşmeye Doğru, Meydan 3. sayı*

“ Marks kendisini dinleyen işçilere, işçi örgütlerinin en önemli görevinin, yasal propaganda ve seçimlerle siyasi iktidarın kazanılması olduğunu söyledi. Böylece ezilenlerin ekonomik kurtuluşunu siyasi bir hareketin arkasında bıraktı. Enternasyonal'in ilkelerini ihlal ederek işçi sınıfıyla burjuvazi arasında var olan cehennem çatlağını doldurarak yok etti.

M.Bakunin

Bakunin Marks Tartışmalarının Tarihsel Kökeni: I. ENTERNASYONAL

İlyas Seyrek
iseyrek@meydan.org

Avrupa'da giderek büyüyen ulus devletler, yıkılmamaya ve güçlerini artırmaya çalışan imparatorluklar birbirleriyle yarışıyor; ekonomik iktidar sahipleri ve tümünden kapitalist sistem, gelişebilmek uğruna vahşiliğini gerek Kıta Avrupası'nda gerek dünyanın pek çok coğrafyasındaki sömürgelerinde işçilerin, halkların üzerinde gösteriyordu. Endüstrinin ve sömürgeciliğin temelini oluşturduğu yeni ekonomik, siyasi ve toplumsal sistem sömürü, açlık, yoksulluk ve her türlü baskıyı ezilenlere reva görüyordu. Siyasi ve ekonomik iktidarların birbirleriyle mücadele ettiği veya çıkarları uğruna bir araya geldiği zamanlarda halklar zarar görüyor, sömürülüyor, katlediliyordu. Tam da böylesi bir ortamda ezilenlerin birlikte mücadelesinin gerekliliği anlaşılmaya başlamıştı.

İşte bu birliğin, Enternasyonal'in kurulması fikri, İngiliz ve Fransız işçilerinin deneyimlerini paylaşma ve birbirleriyle dayanışma amacıyla 1864'te hayata geçti.

Enternasyonal'in amacı öncelikle işçiler arasında dayanışmayı sağlamak ve işçi sınıfını kapitalizme karşı devletlerin sınırlarının ötesinde birleştirmekti. Bakunin'e göre kapitalizme karşı yürütülecek ekonomik bir mücadele için uluslararası dayanışmanın örgütlenmesi gerekiyordu.

Bakunin için Enternasyonal, kapitalist girişimlerin ve devlet kurumlarının yerini alacak olan işçi, köylülerin endüstriyel ve tarımsal federasyonlarının embriyosuydu ve Enternasyonal'in yerel seksiyonları, sendika bölümleri kendi içlerinde eski dünyanın yerini alacak yeni toplumun canlı tohumlarını taşıyordu. Enternasyonal sadece fikirleri değil, geleceğin gerçeklerini de kurmaktaydı.

Neden ve Nasıl Kuruldu?

Politik, toplumsal ve ekonomik adaletsizliklerin giderek iç içe geçerek ve büyüyerek yoğunlaştığı 18. ve 19. yüzyıl, toplumsal uyumun giderek bozulduğunu öngören ve bu uyumun tekrar oluşturulmasını isteyen pek çok

düşünce biçimini yarattı. Ortaya çıkış kökeni insani, vicdani, bilimsel, dini, ulusal veya politik olan birçok düşünce biçimi kendisini sosyalizm çatısı altında toplayarak ezilenlerin yaşamının ve toplumsal sistemin dönüştürülmesi için harekete geçti. İşte Enternasyonal kendisini demokrat, devrimci veya ulusalcı addeden pek çok kesimi içinde barındırarak, toplumsal uyumu bozan sisteme bir tepki olarak, düzenin değişiminin gerekliliğini dile getirdi.

1862 yılında Londra Uluslararası Fuarı'nı gezmeye gelen Fransız işçilerinin, İngiliz sendikacılarıyla ve onlara katılmış kimi İngiliz radikalleri ile karşılaşmaları sonucu, 1863-1864 yılları arasında Rus çarına karşı ayaklanan Polonyalılara destek olmak istemeleri üzerine ortak bir toplantının düzenlenmesi kararlaştırıldı. 28 Eylül 1864'te Londra'da Saint Martin Salonu'nda yaklaşık iki bin kişinin katılımıyla yapılan toplantıda genellikle Polonya halkıyla dayanışma ve işçilerin birliği konulu pek çok konuşmanın ardından Uluslararası İşçi Birliği'ni kurma kararı alındı. Birliğin kurulması önergesinde dört Fransız'ın etkisi vardı. Üçü -Tolain, Limousin ve Fribourgaz- ortodoks Proudhonculardı; dördüncüsü, otoriter sosyalizmi reddederek Bakunin'ine yakın kolektivist görüşleri savunan Eugene Varlin'di.

Adı seçkin konuklar listesinde olan ve konuşma dahi yapmayan Karl Marks haliyle kuruluşta hiç de aktif bir rol oynamadı. Hatta Marks bir mektubunda, bu toplantı sonrası "*dut yemiş bülbül gibi duruyordum orada*" yazmıştı.

Enternasyonal'in tüzüğü Marks'ın katılmadığı oturumlarda kaleme alındı. Daha sonraki dönemlerde Marks'ın Enternasyonal'e etkisi, Enternasyonal'in programında yaptığı değişikliklerle açığa çıkmıştı.

Anarşizm İçin Önemi: Saflar Netleşiyor!

Birinci Enternasyonal'in tarihi, sosyalizm denen büyük çatının altında mücadele eden düşünce ve hareket-

lerin farklılıklarının netleşmesinin de tarihidir. Enternasyonal; işçilerin, ezilenlerin ortak düşmana karşı dayanışmasının ve ortak hareketinin bir aracı olduğu kadar onların gerçek kurtuluşlarının, özgürlüklerinin hangi yol ve yöntemlerle kazanılacağına belirlenmesi; sömürü, baskı, zulüm ve katliamların ilelebet sona ermesinin tam ve gerçek yolunu gösterebilecek tartışmaların ortaya çıktığı bir araç da olmuştur.

Bunun için Enternasyonal'de öyle bir tartışma vardır ki, bu tartışma günümüzde de sürmekte olan dünya devrimci hareketlerinin içerisinde en canlı ve en büyük ayrışmayı oluşturmaktadır: Anarşizm ve marksizm.

Devletsiz, özgür federasyonlarla toplumu örgütlemeyi savunan bir sosyalist hareketi yani anarşizmi savunanlarla politik köleliğin kaynağını oluşturan merkezi, hiyerarşik bir örgütlenmeyi yani devletli sosyalist hareketi savunanların tartışması anarşizmin bugün ortaya koyduğu ilkelerin doğruluğunu kanıtlayan, bu ilkeleri netleştiren ve sistematikleştiren bir deneyimdi. Sosyalizmin özgürlükçü ve otoriter kavranışları arasındaki uzlaşmaz fark ortaya çıktı, bu mücadelede içlerinden Bakunin'in ön plana çıktığı kesim gitgide kendisini tarihsel devrimci anarşist hareketin çekirdeğine dönüştürdü.

Kongreler ve Tartışmalar

Enternasyonal'in ilk genel toplantısı olan Cenevre Kongresi'nden önce Londra'da bir ara konferans yapıldı; bu konferansta çeşitli ülkelerdeki işçi sınıfı hareketlerine ilişkin raporlar sunuldu; Polonya sorunu ve Rus otokrasininin Avrupa üzerindeki kötü etkisi gibi konularda birkaç karar alındı.

Cenevre Kongresi

1866 yılında yapılan bu kongrede özgürlükçü sosyalistler ve otoriterler arasındaki karşı karşıya gelişler başlıyordu. Kongrede Fransız işçilerinin, sadece kol işçilerinin Enternasyonal'e ya da en azından Genel Kurul'a üye

olması yönündeki önerisi İngiliz sendikacılar ve entelektüeller tarafından reddedildi. Devletin bir araç olarak kullanılabileceği kararlaştırıldı. Proudhoncu karşılıklı bunun karşısında olarak işçi kooperatiflerinin geliştirilmesinin işçilerin özgürlük mücadelesinin temel bir parçası olarak kabul edilmesi ve karşılıklı bir kredi bankasının kurulması kararının kabul edilmesi konusunda kongreyi ikna etmeyi başardılar.

Lozan Kongresi

1867'de İsviçre'nin Lozan şehrinde Enternasyonal'in üçüncü kongresi gerçekleştirildi. İşçilerin politikaya dahil olup olmaması, sosyal hayatta kadınların rolü, sürekli orduların kaldırılması, kooperatiflerin nasıl hayat bulacağı kongrede tartışılan konulardandı. Lozan Kongresi Bakunin ve Marks çatışmasına zemin hazırlayan kongrelerden biriydi.

Bu kongrede Proudhoncular etkiliydi ve alınan son kararlarda kendi etkisini tam olarak sağlayamayan Marks bu durumdan rahatsızdı ama aynı zamanda Engels'i Enternasyonal'in yanında ellerine geçeceğine ikna etmeye de çalışıyordu. "*Devrim olduğu zaman ki belki de tahmin ettiğimizden önce olacaktır, biz [Marks ve Engels] bu devasa MAKİNE'yi (Enternasyonal'i) ellerimizde tutacağız*".

Brüksel Kongresi

1868'de Brüksel'de gerçekleşen kongrede kooperatiflerden grevlere, çalışma sürelerinin kısaltılması gerekliliğinden toprak mülkiyetine pek çok konu konuşuldu. Alınan en önemli kararlardan biri madenlerin, ulaşımın ve toprağın kolektifleştirilmesi konusunda idi. Maden, ulaşım ve toprakta özel mülkiyet yerine kolektifleştirme ve ortak mülkiyet kabul edilse de, bu kolektifleştirmenin nasıl gerçekleştirileceği konusu netleşmedi.

Kongre'de Proudhoncuların tartıştıp kabul ettirdiği meselelerden biri olan kooperatifler yine gündeme geldi. İşçi sınıfının yaşadığı ekonomik

adaletsizliklerle mücadelesinde dayanışmanın en önemli pratik araçlarından biri olan kooperatiflerin kullanılması savunuldu.

Ayrıca Avrupa Devletleri arasında savaş çıktığı takdirde işçilerin takınacağı tutum kongrede en çok konuşulan ve tartışılan konu idi. Kongre çıkacak böylesi bir savaşın halkları boyunduruk altına alacağını ve kardeşi kardeşe düşüreceğini açıklayarak işçileri savaşları çıkarana karşı mücadele etmeye çağırdı. Somut olarak da çıkacak bir savaşı etkisiz hale getirmek için genel grev bir yöntem olarak savunuldu. Marks'ın "Belçika salaklığı" olarak tanımladığı bu öneri daha sonra anarşist hareketlerin temel ilkesi haline gelecekti.

Basel Kongresi

Enternasyonal'in dördüncü genel kongresi Basel'de gerçekleşti. Basel Kongresi devrimci sendikal örgütlenmeleri ve kolektif mülkiyeti savunan, kalabalık bir biçimde işçi sınıfı en geniş düzeyde temsil eden kongreydi.

Proudhocuların güçsüzleştiği, Bakunin'in Enternasyonal'e katılmasıyla kolektivist hareketlerin güç kazandığı bir dönemde, Eylül 1869'daki Basel Kongresi'nde marksistler ile Bakuninci kolektivistler ilk kez karşı karşıya geldi. Bu kongre Enternasyonal içindeki güç dengesinde bir değişikliğe işaret ediyordu.

Bakuninciler Basel Kongresi'ne katılan yetmiş beş delege içinde görece küçük bir grup oluşturuyorlardı. Bakunin kongrede "günümüz toplumundaki bazı bireylerin büyük birikimler elde etmişlerse bunun harcadıkları emekleri değil, ayrıcalıklarıyla, yani yasal hale gelmiş adaletsizlikleriyle" elde edildiğini savundu. Ona göre devlet her türlü sömürü, ayrıcalık ve adaletsizliğin yasal hale getirilip korunabilmesinin bir aracı demektir ve bu sebeple ortadan kaldırılmalıydı.

Bakuninci kolektivistler, Brüksel Kongresi'nde alınan topografin kolektif mülkiyeti kararının nasıl gerçekleşeceği konusu netleşmediği için miras hakkının kaldırılmasına yönelik bir öneri sundu. Sadece toprakta, maddede ve ulaşım araçlarında özel mülkiyetin yasaklandığını bildirmekle sorunun çözülemeyeceğini iddia eden Bakuninciler, miras hakkının bireylerin maddi ve manevi gelişimini engellediğini ve kimileri için imtiyazlar yaratıldığını düşünerek kaldırılmasını istedi.

Marksistlerin, miras hakkının kolektif mülkiyete geçildiğinde ve üretim biçimi değiştiğinde kendiliğinden ortadan kalkacağı öngörüsüne karşı kolektivistler mirasın sadece mülkiyetle ilişkili olmadığını savundu. Çünkü, kolektivistler kapitalizmin ortadan kaldırılmasının otomatik olarak devletin ve diğer iktidar ilişkilerinin ortadan kaldırılmasıyla sonuçlanmayacağına, devletin ve bu ilişkilerin de ayrıca ortadan kaldırılması gerektiğine inanıyorlardı, çünkü "siyasi devlet ve hukuki aile" bireysel mülkiyetin garantisini ve sürdürücüsüydü.

Bakunin miras hakkının kaldırılmasını, herkesin özgürce erişebileceği

bütüncül bir öğrenim/bilgiye erişim ihtiyacına da açıkça bağlayarak, "miras hakkı kaldırılır kaldırılmaz toplum her iki cinsiyetten tüm çocukların fiziksel, ahlaki ve entelektüel gelişimi için sorumluluk sahibi olacaktır" dedi.

Ayrıca marksistler pratikte mülkiyet sahiplerinin mülkiyetlerine el konulamaması durumunda, bu mülkiyet sahiplerinin miras haklarının kaldırılmasına muhalefet edeceklerini iddia ederek -bu hakkı tümünden kaldırmak yerine onlardan bir aşama olarak miras/emlak vergisi almayı önerdi. Anarşistler ise miras ya da emlak vergisinin miras hakkını doğrudan kaldırmaktan daha az muhalefet yaratacağı inancına katılmayarak kendi önerilerini savunmaya devam etti.

Sayıardan çok kişiliğinin ve hatipliğinin gücüyle Bakunin tartışmalara ve konferansa ağırlığını koydu ve marksistlerin etkisini azaltmayı başardı.

Enternasyonal'e Paris Komünü Arası

Enternasyonal'in yıllık kongresi Paris Komünü'nün patlak vermesi nedeniyle 1870'te yapılmadı. Çünkü pek çok devrimci, ezilenlerin mücadelesinin nasıl örgütlenmesi gerektiğine dair tartışmaları bir kenara bırakıp başlayan bir toplumsal dönüşümün, komünün savunulmasına ve inşasına ağırlık vermişti. Enternasyonal üyeleri ve toplamında birlik, komünü sahiplendi ve mücadelesini selamladı.

Genel Konsey ve Marks her ne kadar komünü selamlamak zorunda kaldıysa ve marksistler Paris Komünü'ne "tarihteki ilk proleterya diktatörlüğü" yakıştırmasını yapmışsa da Marks'ın komünden aylar önce yaşanan Fransa ve Prusya Savaşı'na dair Engels'e yazdığı bir mektupta Fransız devrimci hareketine hakaretler yağdırdığı ortaya çıktı: "Fransızların büyük bir yenilgiye, köteğe ihtiyaçları var. Eğer Prusyalılar zafer kazanırlarsa, devlet gücünün merkezleşmesi Alman işçi sınıfınının merkezleşmesi açısından yararlı olacaktır; dahası, Alman üstünlüğü Batı Avrupa işçi hareketinin ağırlık merkezini Fransa'dan Almanya'ya kaydıracaktır. Ve Alman işçi sınıfınının kuramda ve örgütlenmede Fransızlardan üstün olduğunu görmek için hareketin 1866 ile bugünkü durumunun karşılaştırmasını yapmak yeterli olacaktır. Almanya'nın dünya sahnesinde Fransızlara hâkim olması aynı zamanda bizim kuramımızın Proudhon ve benzerlerinininkine hâkim olması anlamına gelecektir".

İşte böylesi veriler marksistlerin Komün'deki yeri ve önemini tartışmaya açmaktadır. Ayrıca yine marksistler Komün yaşam bulurken de işçi mücadelesi içerisinde entrikalar çevirmeye devam ettiler.

1871'de Genel Konsey tarafından Londra'da özel bir konferans organize edildi. Toplantıya sadece 23 kişi katıldı ve 17'si halihazırda Genel Kurul üyesiydi. Anarşistlerin ancak küçük bir azınlığı toplantıda hazır bulundu ve Genel Konsey'in kararları neredeyse oybirliğiyle kabul edildi. Kararların çoğu açık bir şekilde Bakunin ve taraftarlarına yönelikti. İşçilerin politik

partiler kurması kışkırtıcı bir şekilde olumlandı. Böylece işçi sınıfı mücadelesi büyük bir hedef şaşırtmayla devletli politik arenaya sıkıştırılmaya çalışılıyordu. İşçilerin kendi güncel ihtiyaçları ve sorunlarını konuşması değil iktidar olmak için çaba sarf etmeleri salık verilmeye başlanmıştı.

Sonvillier Kongresi ve Genelgesi

İsviçreli Bakuninci anarşistler de Londra konferansı kararlarını eleştirmek üzere hemen Jura'da küçük bir kent olan Sonvillier'de özel bir konferans düzenlediler. Bu konferansın esas sonucu, Enternasyonal içinde merkezleşmeye son verilmesini ve Enternasyonal'in "özzerk grupların özgür bir federasyonu" olarak yeniden oluşturulmasını talep eden ünlü Sonvillier Genelgesi'ydi. Genelge'de anarşist geleneğin en önemli iktidar çözümlenmeleri güncel bir olay üzerinden ele alınıyordu: "Binlerce tecrübeden ortaya çıkan tartışılmaz bir gerçek varsa eğer o da iktidarın, kendisine iktidar verilenler üzerinde baştan çıkarıcı bir etkiye sahip olduğudur. Komşuları üzerinde iktidar sahibi bir kimsenin ahlaki bir kişi olarak kalması kesinlikle imkansızdır. Genel Konsey de bu kaçınılmaz kanuna bir istisna teşkil etmedi... Otoriteriyen bir örgütlenmeden eşitlikçi ve özgür bir toplumun çıkmasını nasıl bekleyebilirsiniz? Bu imkansız. Enternasyonal, gelecekteki insan toplumunun embriyosu olarak, burada ve şimdi özgürlük ve federasyon ilkelerimizi içtenlikle yansıtmalı ve otorite ile diktatörlüğe meyilli bir ilkedden sakınmalıdır".

Sonvillier'de yayınlanan bu genelgede Enternasyonal içinde otoriterlerle özgürlükçüler arasındaki temel çatışma, örgütsel bir düzeyde açık bir şekilde tanımlandı ve ayrıca genelge yalnızca İtalya ve İspanya'da değil, Belçika'daki özgürlükçü sosyalistler arasında da destek kazandı.

İşçi Sınıfı Mücadelesine Bir İhanet: Lahey Kongresi

Sonvillier Genelgesi'nin etkisi sürüyorken Genel Konsey bir sonraki buluşmanın toplantı yeri olarak başka bir kuzey şehri olan Lahey'i seçerek yine Latin temsilcilere güçlük çıkardı. Bakunin, hakkında yakalama kararı olduğu için Almanya ve Fransa'dan geçemeyerek kongreye katılamadı.

Lahey Kongresi Eylül 1872'de yapıldı. Kongre'ye Marks şahsen katıldı ve toplantıyı tika basa taraftarlarıyla doldurmak için elinden geleni yaptı. Marksist çoğunluğu oluşturan delegelerin en az beşi var olmayan hareketleri ya da hemen hemen var olmayan hareketleri temsil ediyordu. Ancak Marks yine de yalnızca İsviçreli ve İspanyalı Bakunincilerden, Hollandalı ve Belçikalı liberter sosyalistlerden değil, aynı zamanda Bakunin'i başka hiçbir konuda desteklememekle birlikte Enternasyonal içindeki aşırı merkezleşme eğiliminden rahatsız olan ve Genel Konsey'in yetkilerinin frenlenmesi gerektiğini kabul eden İngiliz sendikacılarından da gelen etkili bir muhalefetle karşı karşıya kaldı.

Genel Konsey'in artan etkisini her fırsatta eleştiren Bakuninci kolekti-

vistler konseyin yetkilerini bu kongrede de dile getirdi. Genel Konsey'in bir haberleşme bürosu ve istatistik bilgi merkezinden öte bir şey olmamasını öneriyorlardı. Bu önerinin karşısında olarak ve ayrıca tek sesliliği yaratmak için marksistler Genel Konsey'in yetkilerini genişletme önerisinde bulundular. Enternasyonal'in kurucu de-ğışmelerine ve ilkelerine ihanet edersine bölüm, seksiyon, federal konsey, komite ve federasyonlarını bir sonraki kongreye kadar geçici olarak uzaklaştırdılar. Bu karar Enternasyonal içinde apaçık bir darbe idi ve işçi mücadelesine yönelik benzer darbeler iktidar için mücadele edenler tarafından tarih sahnesinde sıkça tekrarlandı.

"Marks'ın Bakuninci İttifak Örgütü'nün gizli bir şekilde etkinliklerini sürdürdüğü şeklindeki iddialarını araştırmak için bir komite görevlendirildi. Komite kanıtlanamamış muğlak raporlarla Bakunin ve İsviçreli taraftarları James Guillaume ve Adherner Schwitzgubel'in ihraç edilmesini sağladı.

Daha sonra Bakunin, 1872 yılında yazdığı Enternasyonal ve Marks makalesinde Lahey Kongresi'nin ihraç kararıyla ilgili olarak şu sözleri söyledi: "sahte bir kongrede oylama gerçekleştirildi ve böylece temsili sistem ve evrensel oy hakkıyla ilgili o ünlü gerçeklik bir kez daha kanıtlanmış oldu: herkesin özgür seçimi adına herkesin köleliği ilan edildi".

Bakunin mizaç, kültür ve toplumsal/ekonomik gelişimleri farklı olan toplulukların Marks tarafından tek elden çıkan bir program içine sokulmak istenmesini despotik buldu ve işte bu saldırıların Enternasyonal'i yıktığını ilan etti.

Marks'ın, Genel Konsey'i Londra'dan, en iyi durumda bile tehlikeli müttefikler olarak gördüğü Bakunincilerden ve Blanquistlerden uzak tutulabileceği New York'a taşıma önerisi acele kabul edildi. Ayrıca sonraları Marks'ın başkalarının eline geçmesini diye Enternasyonal'i öldürdüğü anlaşıldı, çünkü New York'ta Genel Konsey zayıfladı ve ardından yok oldu.

Yukarıda da bahsedildiği gibi Enternasyonal, anarşistlerin kendi ideolojilerinin haklılıklarını yaşadıkları ve bu sebeple tek başına "sosyalizm" denen muğlak çatı bir kavram yerine kendilerine ayrıca anarşist demeye başladıkları bir dönemi yarattı.

Bakunin'in de ifade ettiği gibi Enternasyonal'in umut veren büyümesi baltalandı, birlik sonunda koca bir enkaza dönüştü. Fakat buna rağmen Lahey'den dönen anarşistler, işçi sınıfının ortak mücadelesinden alıkonulamayacaklarını ve mücadeleden vazgeçmeyeceklerini gösterdiler. Birkaç gün süren tartışmalardan sonra hepsi Jura'daki Saint-Imier'e gittiler; orada İsviçreli ve Fransız delegelerle birlikte Enternasyonal'in anti merkezizetçi kanadının bir kongresini yaptılar. Lahey Kongresi'nde alınan kararları reddeden ve Enternasyonal'in özgür bir federasyonlar birliği olduğu ilan eden kongre, işçi sınıfının özgürlük mücadelesinin hız kesmeden sürüleceğinin işaretini veriyordu.

Kropotkin ve Gençliğe Çağrısı

Küreselleşmeyle neoliberal politikaların olumsuz etkilerinin ve milliyetçi muhafazakar ideolojilerin yükseldiği bir dönemde savaşı, nefreti ve yenilmişliği değil de paylaşma, dayanışma, yerellik, doğrudan eylem, doğrudan demokrasi ve özörgütlenme gibi kavramlarla yol alan bir teori ve pratik olan anarşizm, toplumsal yaşamı dönüştürmede giderek daha da büyük bir ihtiyaç haline geliyor. Çünkü anarşizm iktidarlı, bürokratik sistemlerin hantal düşünme biçimleri yerine yaratıcı pratiklerin içinde yeşermesine imkan sağlayarak sorunlara karşı temelden çözümün ipuçlarını veriyor.

Bugün anarşizmi düşünebilmemizi, konuşabilmemizi ve eyleyebilmemizi sağlayan büyük bir gelenek var. Bu geleneği bugünden bakarak anlayabilmek ve yorumlayabilmek, bu coğrafyada yaratılmakta olan anarşist gelenek için de önemli. Anarşizmin felsefesini ve örgütlülüğünü pekiştiren her bir kişinin önemli olduğunu düşünmek, yaşamıyla ve düşünceleriyle bugüne kadar ulaşan anarşist yoldaşlardan biri olan Kropotkin'i de anlamayı gerektiriyor.

Ayrıca sosyolojiden biyolojiye ekolojiden etiğe pek çok alanda yaşanan, doğayı ve toplumsalı anlayıp yorumlama çabalarının eksikliği, çok yönlü bir düşünür olan Kropotkin'e yüzümüzü dönmemizle sonuçlanıyor.

Kalemi kuvvetli bir bilim insanı olduğu kadar önemli bir politik ajitatör ve eylem insanı olan Kropotkin'in düşünceleriyle uyumlu pratikleri, yazdığı yazılara da yansıyor. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra artan

gençlik hareketlerini ve günümüzde toplumsal hareketlerin halihazırda en dinamik kesimlerinden biri olan gençlik mücadelesini göz önünde bulundurursak, Kropotkin'in belki de içinden geçtiğimiz günleri öngörürcesine 1880'de yazdığı, -bilimsel toplumsal analizleri de içinde barındıran ajitatif metni- "Gençliğe Çağrı" büyük bir önem kazanıyor.

Gençlik mücadelesinin yaratıcı özelliği ile anarşist hareketin yaratıcı ve dönüştürücü doğal özelliğinin yakından ilişkili olduğunu iddia etmemizi sağlayacak bir metin olarak Gençliğe Çağrı bugün, biriken ve giderek büyüyen sorunlara karşı mücadeleye çağrısı yinelediği ve mücadelenin yolunun tam ve doğru bir şekilde belirlemek gerektiğini anlatması sebebiyle önemli hale geliyor.

Kropotkin'i ve çağrısı anlamak için yayınladığımız bu yazıda doğal olarak Kropotkin'i, yaşamını, düşüncelerini, Kropotkin'in yazı dilini, çevirisini, kullandığı kavramları ve metnin edebi yönünün yanı sıra, çağrıda değindiği önemli noktaları da ele alacağız.

Evrimci Bir Devrimci Anarşist: P.A. Kropotkin'in Yaşamı

Kısaca aktaracak olursak, 1842-1921 yılları arasında yaşamış devrimci anarşist Kropotkin coğrafya, biyoloji, etik ve jeoloji alanlarında çalışmalar yapmış, devrimci anarşist düşünür ve bir eylem insanı.

Kropotkin, Rusya'da, soylu bir ailenin oğlu olarak doğdu. Soylu çocukların yetiştiği okuldan sonra Çar

I. Nikola'nın dikkatini çekerek askeri akademiye girdi. Ardından Çar II. Alexander'ın 1863'teki Polonya Ayaklanması'nı bastırması üzerine çarlık düzenine karşı ilk eleştirileri başladı. Rus narodnik hareketinden olan Herzen'den etkilendi.

Kropotkin askeri okula hiçbir zaman ilgi duymadı. Askeri derslerden ziyade fizik, kimya, matematik ve coğrafya dersleriyle ilgilenerek kendisini bu yönde geliştirdi. Bu sebeplerden kaynaklı 1862'de Sibirya'da görev yapmak istediğini söyleyerek oraya gitti.

Kropotkin kayakla, vapurla, atla ve yaya olarak toplam 70.000 kilometre yol katetti. Adı sanı olmayan halkların devletten uzak bir ortamda karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma içinde yaşadıklarını fark etti. Devletin faaliyetinin toplumsal yaşamı desteklemekten ziyade engelleme olduğunu düşündü ve doğal afetlerin yoğunluğuna, çetin iklim koşulları ve yiyecek sıkıntısına rağmen küçük topluluklarda yaşayan insanların birbirleriyle gerçekleştirdiği dayanışmanın şehir ve devlet otoritesinin olduğu alanlara göre çok daha fazla olduğunu deneyimledi. Eklem bacaklılardan insanlara toplumsal anlamda iç içe ve uyumlu yaşayan, birbirleriyle dayanışma içinde olan toplulukların hayatta kalmaya yatkın olduğunu, barış içinde yaşadıklarını ve gelişkin etik değerlerinin olduğunu gördü.

Sadece evrime ve beşeri coğrafyaya yönelmedi, Alexander von Humboldt'un yanlış gösterdiği dağ kuşaklarını düzeltti ve Rus Coğrafya

Derneği başta olmak üzere çeşitli dergilerde yazılar yayımladı.

Fiziksel coğrafyayı ve beşeri coğrafyayı birlikte analiz etme fırsatı bulduğu yolculuğu, "Geçmişte üzerine titredığım devlet disiplinine olan inancımı Sibirya'da kaybettim. Artık anarşist olmaya hazırım." sözünün alt yapısı oluştu.

1867'de ordudan ayrılarak St. Petersburg'a dönen Kropotkin, Coğrafya Topluluğu için çalışmalar yaptı. Bu dönemde pek çok konuda okumalar yaparak kendini geliştirdi.

Paris Komünü'nün haberini aldığı anda heyecanlanan Kropotkin, Komün hakkında "Bu bir toplumsal devrimin habercisi; gelecek devrimlerin başlangıç noktası" diyerek Avrupa'ya gitmeyi düşündü. 1872'de, insanlar dünyanın her yerinde adaletsizliklerle karşı karşıyayken ve halklar mücadele ediyorken bilim yapmanın lüks olduğunu, doğrudan politik mücadele içerisinde olmanın gerekliliğini düşünüp Avrupa'ya geçti. Özgürlükçü sosyalistlerin, anarşistlerin Avrupa'daki hareket noktası haline gelmeye başlayan İsviçre'deki Jura Federasyonu'nu ziyaret edip, onlarla yakınlaştı. "Saat yapımcıları ile bir hafta geçirdikten sonra görüşlerim berraklaştı. Artık bir anarşisttim." diyerek Jura Federasyonu'nun politik görüşlerinden, örgütlü ve anarşist pratiklerinden etkilendiğini belirtti.

Jura macerasının ardından Kropotkin, Rusya'ya, memleketine politik mücadele vermek için geri döndü. Narodnik hareketlerle tanıştı, 1873'te ilk

politik bildirisini yazdı. Politik faaliyetler gerçekleştirdiği için 1874'te tutuklandı. Okumalarına hapisanede zor da olsa devam etmeyi başardı. Hapishanede geçirdiği seneler boyunca deneyimledikleri, onun hapishanelere ve cezalandırma sistemine karşı nefretini oluşturdu.

1876'da hapishane hastanesinde iken yoldaşlarının desteği ile kaçtı. Onun bu kaçıışı Tomasello'nun *Erdemin Kökenleri* adlı kitabında mükemmel bir karşılıklı yardımlaşma örneği olarak anlatıldı.

Hapishaneden kaçırıldıktan sonra İskoçya, İngiltere ve oradan da İsviçre'ye geçti, 5 yıl burada mücadele etti. İsviçre'de kaldığı süreçte kendisi gibi devrimci anarşist bir coğrafyacı Reclus ile tanıştı. Onunla coğrafya çalışmaları yaptı. Reclus için ayrıca parantez açmak gerekir çünkü Reclus Paris Komünü'nde bizzat yer almış, devrimci hareketin içinde mücadele vermiş biri ve toplumsal ekoloji kavramının ve alanının oluşmasında önemli bir etkiye sahip toplumsal coğrafya kavramını ve anlayışını ortaya koymuş; insanın doğanın bir parçası olduğunu anlatan önemli bir coğrafyacıydı. Reclus'nün *Nouvelle Géographie Universelle (Yeni Evrensel Coğrafya)* adlı eserinin Sibirya ve Rusya Asyası'nı konu alan altıncı cildine İsviçre'de geçirdiği yıllarda Kropotkin'in de çok büyük katkısı oldu. Kropotkin'le Reclus'nün radikal coğrafya geleneğine olan katkısı, son dönemdeki canlanmaya kadar hep göz ardı edildi.

Kropotkin 1879'da *Le Revolte* (İsyan) gazetesinin kurulmasına katkı sağladı. 1882'de İkinci Enternasyonal'e katılmak üzereyken, Lyon'da yakalanıp tutuklandı. Dayanışma gösterdiği kadar önemli dayanışmalar da gören Kropotkin'e bir başka büyük dayanışma yine hapishanedeyken geldi. 1885'de hapishanede yazdığı yazıların yoldaşları tarafından bir araya getirilmesi sonucu Bir İsyanın Sözlere kitabı yayınlandı. Geliri Kropotkin'e dayanışma olarak gönderildi.

Rusya ve Fransa'daki hapishane günlerinden sonra hapishane ve ceza sistemini eleştiren *Rus ve Fransız Hapishaneleri'nde* kitabını yazdı. Modern hapishane sisteminin kritiğini, hapishanelerin rehabilite etmekten çok insanları kapatarak suçu yeniden ürettiğini Foucault'dan yıllar önce dile getirdi.

1886'da Victor Hugo ve evrim konusunda en çok tartıştığı Spencer gibi ünlü yazar ve düşünürlerin de içinde olduğu büyük toplumsal baskı nedeniyle serbest bırakıldı.

1886'da Londra'ya yerleşen Kropotkin, bu dönemde yüzlerce makale yazdı, bilimsel çalışmalarıyla giderek ün kazandı. Kraliyet Coğrafya Derneği'nin verdiği ziyafette kralın şerefine kadeh kaldırmadı, yine bu yıllarda Cambridge Üniversitesi coğrafya profesörlüğü ünvanını reddetti.

Eylemlerle propagandanın doğrudan bir eylemci değildi; daha çok "Tek bir gözü kara eylem koca devi zangır zangır titretmeye yetiyorsa; birlikte,

umudu ete kemiğe büründürür gibi bir araya geldiğimizde, neden dizlerinin üzerine çökertmeyelim ki?" şeklinde düşünüyordu.

Fakat kralların, başkanların, imparatorların anarşistlerin suikastleri eylemleri yoluyla öldürülmeleri eylemlerine cephe de almadı. "Bireyler suçlu görülemezler. Çünkü dehşet verici koşullar, onları bu eylemlere sürükledi" dedi.

Devrim fikrinin yaşam bulması gerektiğine inanıyordu, devrimi evrim kadar insan toplumunun doğasına uygun buluyordu.

1890'ların sonuna doğru okyanusun ötesine geçti; Kanada ve ABD'de birçok konferans verdi, konuşmalar gerçekleştirdi. Bu dönem Kropotkin'in düşünsel anlamda büyük gelişimler gösterdiği, kitaplar yazdığı, dünyanın dört bir yanında değer gördüğü yıllar oldu.

Nasıl ki Kropotkin askerlik mesleğini bırakmış, Sibirya'dan dönmüş, orada edindiği deneyimler çerçevesinde kendisini geliştirdiği, bilimsel çalışmalar yaptığı esnada dünyada vuku bulan devrimci, büyük toplumsal dönüşümlerden etkin olarak hareketlere destek vermek için yaptığı çalışmalarını bıraktıysa; 1917'de de Rusya'da bir devrim olduğuna dair haberler aldığı da hiç düşünmeden yeteneğini, devrimin hizmetine sunmak için memleketinin yolunu tuttu. Fakat Rusya'ya büyük bir heyecanla gelen Kropotkin'in karşılaştığı devrim, umduğu gibi değildi. Gerçekleşen devrimin gidişatıyla ilgili olarak Lenin'le görüşmesine, defalarca ona taleplerini ve kaygılarını dile getirdiği mektuplar yazmasına rağmen görüşleri dikkate alınmadı.

Kropotkin Şubat 1921'de Rusya'da, -yaşlılığının da etkisiyle çabaları yetersiz kalınca bilimsel çalışmalarına devam ederken- Etik kitabını yazdığı süreçte yaşamını yitirdi. Kitabın ikinci cildi tamamlanamadan kaldı. Kropotkin'in cenaze töreni ise anarşistlerin Rusya'da kalabalık olarak yaptığı son eylem oldu. Bu tören sadece ünlü bir devrimci anarşiste son veda değil aynı zamanda devrimci dahi olsa tüm iktidarların yozlaşacağına ve devrime ihanet edeceğine yönelik büyük anarşist ilkenin bir kez daha haykırıldığı ve tüm iktidarlara karşı mücadelenin bitmeyeceğini gösteren büyük bir gövde gösterisiydi. Bu dönemden sonra da kimi anarşistler baskı altında tutuldu, hapishanelere gönderildi; kimileri de katledildi.

Kropotkin'in Önemli Eserleri

Yaşamını yitirse de yazdıklarıyla devrimci anarşist hareketler ve toplumsal eleştirel düşünceler tarihine nefes vermeye devam edecek olan Kropotkin'i, düşünceleriyle de anlamak gerekmektedir. Yaşamı boyunca farklı dillerde, yüzlerce makale ve birçok önemli kitap yazan Kropotkin'in temel düşüncelerini anlamada etkili olacak birkaç kitabından bahsetmek yeterli olacak diye düşünüyoruz.

Ekmeğin Fethi: Le Revolte dergi-

sinde yayınlanan makalelerden ortaya çıkan Ekmeğin Fethi kitabı, anarşist komünizm ilkeleri üzerine bir toplumsal devrimin nasıl gerçekleştirileceğinin taslağını çizmeye çalışmaktadır. Uzmanlaşmaya, emeğin ücretlendirilmesine, kafa ve kol emeği ayrımının yapılmasına karşı "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar" ilkesini anlatmaya çalışılmıştır.

Tarlalar Fabrikalar Atölyeler:

Bu kitapta Kropotkin üretim sürecinin desantralize edildiği bir biçim ve mekansallık kurgulamıştır. Ona göre merkezîyetçi üretimin sorunlarına karşı her bir birimin kendine yeter çeşitlenmiş üretimi, gereksiz pek çok harcamanın önüne geçecek ve herkes için gerçek "refah" ve "zenginlik" böyüleceği yaşam bulacaktır.

Karşılıklı Yardımlaşma:

Kropotkin'in ünlü bir evrimci ve bilim insanı olarak görülmesinde etkili olan Karşılıklı Yardımlaşma, eklem bacaklılardan modern insan toplumuna tüm topluluklar ve toplumlar içindeki ilişkinin doğasına inerek önemli tartışmalar açmıştır. Kropotkin'den önce hayvanlar arası karşılıklı yardımlaşma fikrini Goethe ve Kessler ileri sürse de bu fikrin tam ve detaylı bir şekilde ortaya çıkarılıp sistematikleştirilmesi Kropotkin ile olur. Kropotkin, Darwin'e karşı olarak değil evrim teorisinde bulunan "en güçlü şekilde adapte olan hayatta kalır" ilkesindeki güçlü olmayı "karşılıklı yardımlaşabilen türler" olarak yorumlamaktadır. Ayrıca bu teoride türlerin gelişimini sağlayan faktörün daha çok karşılıklı yardımlaşma olduğuna inanan Kropotkin, en toplumsal türün hayatta kalmasının daha mümkün olduğunu savunmaktadır. Evrimin en önemli faktörü olarak karşılıklı yardımlaşma teorisi, devletsizliği savunan anarşist düşüncelerin toplumsal yaşamın hangi ilkeler çerçevesinde ve nasıl örgütleneceğine dair en önemli dayanaklarından birisidir.

Etik: Karşılıklı yardımlaşma, toplumsallık ve adalet kavramlarından hareketle geliştirdiği gerçekçi, yeni bir ahlak felsefesi anlatımını yaptığı kitapta Kropotkin, evrimsel süreçte edindiğimiz toplumsal ilişki kurma yetimizi ahlaki davranışımızın kökeni olarak ilan etmektedir. Ve tümüyle bizi bu ilişki kurma biçimine iten doğanın, ilk etik öğretmemiz olduğunu söylemektedir. Toplumsal yaşamın bir türün fiziksel ve zihinsel gelişiminin yanı sıra etik alanında da gelişimine fırsat yaratacağını açıklamaktadır. Fakat bu anlayışıyla Kropotkin bundan önce yapılan toplumsal ahlak tanımlarının da dışına çıkmaktadır: "Ahlakçılardan hep uygulamak istedikleri o hakkı reddediyoruz, tek tek bireyleri bir ideal adına sakatlamayı."

Kropotkin'in Günümüzdeki Önemi

Anarşizmin bilimsel temellendirmelerle ilişkili bir toplumsal dönüşüm teorisi olarak görülmesinde katkıları olan Kropotkin'in, doğayı ve toplumları incelerken önemli bilgi sistemtikleri kurduğunu iddia etmek yerinde olacaktır. Doğanın ve toplumun gelişimini, evrimini ele alırken ve bilim yaparkenki determinist olmayan, bütünsel bakış açısı hala canlı ve ge-

çerliliği olan düşüncelerinin varlığının nedenidir.

Bugün Kropotkin'in düşüncelerinin yeniden önem kazanmasının ve özellikle sosyal bilimlerde yeniden canlanmasının nedeni de bahsettiğimiz yöntemsel özelliğinden kaynaklanmaktadır. Devletli komünizme dair öngörülerinde ortaya çıkan sonuçlar onun siyasi öngörülerini sağlamlaştırırken, karşılıklı yardımlaşmanın güçlü ilkeleri antropolojiden radikal coğrafyaya, davranışsal psikolojiden etiğe pek çok alandaki bilimsel öngörülerini ve tezlerinin de canlı ve geçerli olduğunu kanıtlamıştır.

Kısacası Kropotkin mekanı, doğayı, coğrafyayı ve insan toplumunu beraber incelerken dikkate alınması gereken bir konumdur.

Anarşist antropoloji ve arkeoloji geleneğinin "otorite uygulanmasıyla düşmüş olan toplumların ahlaki düzeyini yükseltmek için özgür komünizm kurumlarına olan inancımızı tarihten alıyoruz." şeklindeki söylemleri bu alanda Kropotkin'in ismini geçerli kılıyorsa, Tomasello'nun "*İnsan Ahlakının Doğal Tarihi*" ve Mat Ridley'in "*Erdemin Kökenleri*" kitaplarındaki Kropotkin referansları da günümüzdeki davranışsal psikoloji ve insan bilimlerindeki Kropotkin etkisini bizlere göstermektedir. Ayrıca Simon Springer gibi günümüz anarşist coğrafyacıların da radikal coğrafya alanında Kropotkin ve Reclus'e yönelik referansları bu alanda da Kropotkin'i hatırlatmakta, onu güncel tartışmalara cevap verir olduğunu göstermektedir.

Bu coğrafyacılar Kropotkin'in "*Coğrafya Nasıl Olmalıdır?*" makalesindeki öngörüyü, geçerli ve güçlü söylemlerle bize hatırlatmaktadır: "*Coğrafya, insanlık için değeri olan duyguları yaratma yollarını sağlayan bir bilim olmalı; ırkçılığa, savaşa ve baskılara karşı mücadele etmeli; cehalet, haddini bilmezlik ve egoizmden doğan yalanları dağıtabilmelidir*".

Metne Geçmeden Önce: "Çeviren İhanet Edendir" -

Kropotkin'in *Gençliğe Çağrı* metnini daha iyi anlayabilmek için metnin daha önce Türkçeye yapılan çevirisini ve metnin dilini ele almak istedik.

"Traduttore Traditore"

İtalyanca konuşulan coğrafyacılarca doğan bu söz, bugün bütün dillerde kendi anlamını var etmiştir.

Dil, en basit tabiriyle iletişimimizi sağlayan ve düşüncelerimizi, duygularımızı, hislerimizi karşı tarafa aktarmamızı sağlayan araçtır. Her düşünür, ideoloji, topluluk vs. dile ve içindeki kelimelere ayrı anlamlar yükler; haliyle kelimeleri ve dili dönüştürür. Bu sebeple çok fazla kavramı veya kavramları kendi anlamlarını aşarak kullanan düşünürlerin eserlerini çevirmek zahmetli ve zor bir süreçtir. Çünkü bu çevirileri yapabilmek için, çevirmenin kendi diline ve kaynağın diline hakim olmasının yanı sıra düşünürün dönüştürdüğü, yeniden anlam verdiği veya ürettiği kavramlara da aşina olması gerekir.

Yaşadığımız coğrafyada konuştuğumuz dile çevrilen çoğu anarşist eser, bu yetkinliklerden uzak bir şekilde çevrilmiştir. Kropotkin'in Gençliğe Çağrısı da ne yazık ki bir istisna değildir. Anarşist metinlere özgü ayrı bir çeviri sıkıntısı da şuradan gelmektedir; çoğunlukla eski otoriter sosyalizm destekçisi marksistlerin askeri darbe sonrası anarşizmi "keşfetmesi" ile başlatılan çeviri süreçlerinde, eski alışkanlıklarından ve kelime dağarcıklarından vazgeçmemeleridir. Bu hem anlamda kayma hem anarşistlerin kullandığı kavramları bilerek veya bilmeyerek tahrir etmeleri anlamına gelir.

Metnin çevirisinde gördüğümüz ve öne çıkan sıkıntıları iki ayrı kategoriye ayırabiliriz: Teknik ve içerik.

Teknik anlamda söylenecek şeylerin başında metnin dili geliyor. Çevirinin dili sürekli salınıyor, öz türkçe felsefi kavram kullanımından -bulunç bunun en öne çıkan örneklerindendi hemen sonra Osmanlıca sayılabilecek kavramlar gözü ve kulağı tırmalıyor -eşhaş kelimesi-. Metnin diliyle ilgili bir diğer sıkıntı ise Fransızca'nın uzun cümle kurmaya elverişli yapısını Türkçe'nin uzun cümle yapısına uyarlanmadan direkt olarak çevrilmesidir.

Orijinal metinde olan bir cümleden de Türkçe'ye çevrilirken "unutulduğunu" hatırlatmamız gerekiyor. Hem cümle yapısı hem kelime seçimleri tutarsız ve Türkçe'ye uyumsuz olduğundan, aslında çok sade ve heyecan dolu bir metin yerini okuması oldukça zor bir metne bırakmış.

Öncelikle metinde sıklıkla geçen "ruh" ve "yürek" sözcüklerinin iyi anlaşılabilmesi, metnin hakkıyla okunabilmesi için gerekli. Kropotkin'in kullandığı ruh kavramı, felsefede sıklıkla kullanılan, Hegelci bir "ruh" değildir. Kropotkin'in "ruh" kavramı, Aydınlanmacıların "akıl" kavramına benzer ve onu aşar. Her şeyi anlamlandırabilen "akıl", Kropotkin'de düşüncenin soluk ışığından kurtularak, taraf seçme özelliğini/zorunluluğunu da kendine katarak "ruh"a dönüşür. Yürek ise coğrafyamızda da hakim olan anlamıyla yani cesaret ve tutkuyla eşdeğer kullanılmıştır.

Metnin yazıldığı dönemde "sosyalizm" kavramı henüz Marksistler tarafından işgal edilmemişti. Devrimler tarihinde görülen, Kronştadt'ın insan onuruna sığmayacak şekilde bastırılması, Mahnovist Kara Ordu'nun Kızıl Ordu tarafından arkasından vurulması, İberya devriminde bütün dünya faşistlerinin desteklediği Franco karşısında SSCB'nin tutumu gibi olayların hiçbirini henüz yaşanmamıştı. O zamanlar sosyalizm, içindeki bütün hatlarıyla toplumcu mücadeleyi anlatmak için kullanılıyordu. Kropotkin de bu hatları kabaca otoriter ve özgürlükçü olarak ikiye ayırırsak, sosyalizmi "özgürlükçü sosyalizm"i anlatmak için kullanıyor. Özgürlükçü sosyalizm, bugün hâlâ özellikle Avrupa kıtasında anarşizm ile eş anlamlı kullanılıyor. Metindeki sosyalizm gördüğümüz her yerin üstünü çizip yerine anarşizm yazıp okuyabilirsiniz, herhangi bir anlam karmaşası olmayacaktır.

Metinde vurgusu yapılsa da önemli kavramlardan biri olan "adalet"i tekrar etmekte fayda var. Adalet, günümüzde sıkça kullanılan hatta partilerin isimlerinde yer alan "adalet"ten farklıdır. Kropotkin'in "adalet"i, yasal olanla alakalı değildir. Çoğu zaman yasallık, adaletin değil tam tersine adaletsizliğin temelini oluşturur. Buradaki adalet, yasal olan değil insanın doğasına uygun olarak meşru olandır. Metinden örneklerdirsek yasa aksini söylese de grev yapan işçilerin yanında durmak adalettir.

Bahsedeceğimiz en son kavram, Kropotkin'in en önemli eserlerinden biri olan Ekmeğin Fethi'nin merkezini oluşturacak kadar değerli olan "ekmek". Ekmek kavramını anlamak için tıpkı sosyalizm kavramı gibi o dönemin koşullarına hakim olmak gerekir. İş sahibi ve sağlıklı bir işçi kanını ve kemiğini verdiği işinden kazandığı parayla -ki çoğu zaman bu para ya geç gelir ya da gelmez- ailesini doyuramıyor. Ekmek o yüzden temel gıda malzemesi olarak bu aileleri hayatta tutmaya yarayan besinler. Temel anlamının yanında "ekmek" karnının doyması, barınabilmek, korkmadan ve gelecektekenden endişe etmeden yaşamayı sağlayacak nesnel koşullar bütünü için de kullanılıyor.

Gençliğe Çağrı

Kropotkin, Gençliğe Çağrı metnini 1880 yılında kaleme alır. Kropotkin'in çok da genç olmadığı bir yaşta bahsediyorsak da onun, çağrısında yaşlı bir kişinin kendinden gençlere nasihat edermişcesine konuşmadığını baştan söylemek gerekir. Aksine, metni okuyan herkesin anlayacağı üzere Kropotkin gençlere seslenirken kendisi de gençtir ve bir gencin yüreğinde taşıdığı heyecanla başlar sözlerine. Bunu, okuduğumuz her bir cümlede görebilir, hatta hissedebiliriz. Ancak "Gençliğe Çağrı" yalnızca bizlerde uyandırdığı hislerle de sınırlı kalmaz, aynı zamanda Kropotkin'in yaşadığı döneme dair gözlemleriyle bezenen ve yüzyılı aşkın süredir geçerliliğini koruyan teorik bir metindir; çağrıya kulak vermenin bir önemi de buradadır. İçinde bulunduğu yüzyılı sarsmış birçok teorinin bile çıktığı günümüzde "Gençliğe Çağrı" tespitlerdeki tutarlılığıyla ve sorun edindiği şeye ürettiği çözümlerle karşımızda durmaktadır.

Bu Çağrı Neden Gençliğe?

1800'lerin dünyasında "çağrı"nın önemli bir yeri vardır. Halkın ezildikçe ezildiği, ezenlerin ise ezilenlerin sırtından geçindiği bir yüzyılın sonunda devrimci mücadele dünyanın dört bir yanında yükselir ve devrimciler bütün ezilenleri, özellikle de işçileri, ezenler karşısında örgütlenmeye çağırır.

Kropotkin'in kaleme aldığı çağrı ise kendi yüzyılı içinde bile farklı bir karakter taşımaktadır. Kropotkin tüm ezilenlerin sesinden yükselen çağrıyı o dönem ezilmişliğiyle göz önünde olmayan, farklı bir kategori olarak pek görülmemiş gençlere yapmıştır. Çağrının neden gençlere yapıldığı ise metnin girişinde kendisini açık eder: "On sekiz ya da yirmi yaşında olduğunuzu, öğreniminizi ya da çıraklığınızı tamamladığınızı ve hayata henüz

başlayacağınızı farz ediyorum. Sizi bastırma için uydurulan batıl inançlardan arınmış bir aklınızın olduğunu, şeytandan korkmadığınızı, rahiplerin ve devlet adamlarının yalanlarını, boş laflarını dikkate almadığınızı varsayıyorum... Daha bu yaşta ne pahasına olursa olsun sadece kendi sefasını düşünen ve çürümekte olan toplumun yitip giden ürünleri olan züppelerden biri olmadığınızı, tersine yüreğinizi tam da olması gereken yere koyduğunuzu varsayıyorum; bu nedenle sizinle konuşuyorum."

Bu kısımda yer alan bir ifade önemlidir: "hayata henüz başlamak." Kropotkin'in çağrısı gençlerdir çünkü gençler devletin, patronların, dinin yalanlarıyla henüz çürütülmemiştir. Ancak aynı zamanda genç hayatın öyle bir noktada durmaktadır ki bu nokta bir yol ayrımı anlamına gelir; ya kendisinden önce çürüyenler gibi yalanların bir parçası olarak, kendi çıkarlarını korumak adına ahlaki olarak çürüyecek ya da ne olursa olsun yaşamı boyunca karşılaştığı bütün yol ayrımlarında şimdi yaptığı gibi "adaletli" olanı seçecektir.

Kropotkin, yine metnin girişinde, "...yaşlılar (yürekte ve ruhta yaşlılar elbette) kendilerine hiçbir şey söylemeyecek bu satırlarla boş yere gözlerini yormaksızın bu kitabı bir yana bırakınlar." dediğinde de kastettiği ayrım budur. Kropotkin'in çağrısı yol ayrımında çürümeyi seçmiş, seçtiği yolda yürürken umutsuzluğa kapılarak "böyle gelmiş böyle gider"cilere değildir; çünkü onlar adaletsizlikleri görmemek için kendilerini kandırdıkları yalanlarla bu çağrıya da bir kılıf bulur ve yaşamlarını sürdürürler. Ona göre bu sözlerin ancak, ruhta ve yürekte genç olanlar için bir anlamı olabilir.

Kropotkin'in Düşüncesinde Yol Ayrımı

Çağrı metninin dayandığı temel, Kropotkin'in birçok kitabında bahsettiği temel düşüncelerden ayrı değildir. Hatta onlarla bütünlüklü halde düşünülmünce esas anlamı ortaya çıkar.

Kropotkin, insanlık tarihinin iki farklı eğilimle şekillendiğini düşünür: Özgürlükçülük ve otoriteriyenlik. Bu eğilim, yalnızca şartları belirleyen iktidarlar tarafından değil, kendi şartlarını oluşturma etkisine sahip bireyler tarafından da belirlenir. Metinden hareketle, bir meslek özgürlükçü eğilimle de otoriter eğilimle de gerçekleştirilebilmektedir. Kişi, elinde bulunan bir aracı adaleti sağlamak için de kullanılabilir, adaletsizliği yol açmak için de... Kropotkin çağrı boyunca iyi bir edebiyatçı gibi betimlediği 1880'in sokaklarında ve evlerinde bu iki eğilim arasında bir karara varmak üzere şu soruyla karşımıza çıkar: "Pekâlâ, ne yapacaksınız?"

Pekala, Ne Yapacaksınız?

Gençliğe çağrı, iki farklı yaşamın içinde doğmuş çocukların gençlik dönemlerine dair varsayımlarla yazılır. İlk kendi ilgilerine, yeteneklerine yoğunlaşabileceği bir öğrenim görmüş, burjuva bir anne-babanın çocuğu olarak dünyaya gelmiş ve bulunduğu yol

ayrımında sistemde "kafa emeği"ni icra edecek gençler. İkincisiyse yaşamını sürdürebilme gayesi sebebiyle hiçbir zaman kendisinin ilgilerine ve yeteneklerine yoğunlaşamamış, çocukluğundan itibaren hep çalışmak zorunda kalmış, işçi anne-babanın çocuğu olarak dünyaya gelmiş ve bulunduğu yol ayrımında sistemde "kol emeği"ni icra edecek gençler. Kropotkin birbirinin zıt kutuplarında, birbirinden apayrı görünen iki yaşamı aynı soruda bir araya getirir.

Metin boyunca farklı sokaklarda, farklı üniformaların içinde, farklı uğraşlar arasında buluruz kendimizi. Kropotkin varsayımlar üzerine kurduğu örneklemeleri iyi bir betimlemeyle, dönemin toplumsal yapısına ve ruhuna ayna tutacak şekilde yazmıştır.

İlk varsayımı doktorlar üzerinedir. Diyelim ki doktorsunuz... "Günün birinde iş tulumlu bir adam, bir hastayı görmeniz için sizin yanınıza gelecek ve sizi -karşılıklı komşuların gelip gecenin başları üzerinden neredeyse ele değebildikleri- o daracık sokaklardan birine götürecektir. Işığın titrek bir lambayla aydınlanan boşucu bir ortama gireceksiniz. Oldukça pis haldeki iki, üç, dört, beş kat merdiven çıktıkdan sonra hasta kadını, soğuk ve karanlık bir odada, kirli bir paçavranın kapladığı bir paletin üstünde uzanmış halde bulacaksınız. Soluk, morarmış çocuklar ince giysilerinin içinde titreyerek oturuyor, gözlerini dört açmış bakıyorlar. Kadının eşi, hayatı boyunca ne olursa olsun günde on iki on üç saat çalışmış, son üç aydır işsiz."

Paragrafın devamında betimlenen ev karşımıza "Peki şimdi ne yapacaksınız?" sorusuyla çıkar. Bu sorunun nedeni ise açıktır. Hasta kadının hastalık sebebi yaşadığı yoksul hayattır ve muhtemelen yapılacak herhangi bir teşhis, önerilecek herhangi bir ilaç, yazılacak herhangi bir reçete onu sağlığına asla kavuşturamaz. Onu hasta eden şartlar var olduğu sürece, hastalık da var olacaktır. Üstelik bu ev, bir doktor için gittiği birçok evden yalnızca birisidir. Yoksulların hastalıklarına şahit olduğu gibi zenginlerin de "milyonda bir görülen" hastalıklarına şahit olacak ve bu iki yaşam arasındaki adaletsizliği gözlerini bağlamadıkça fark edecektir.

Bir başka varsayım, hukukçular içindir. Diyelim ki hukukçusunuz: "İşte bir diğer olay... Günün birinde adamın biri Paris'te bir kasabın çevresinde dolanıp durmakta. Derken bifteği kaptığı gibi kaçmaya koyulur. Lakin adam yakalanır, sorgulanır. İşsiz biri olduğu ve ailesinin dört gündür yiyecek hiçbir şeyinin olmadığı öğrenilir. Kasaptan adamı bırakması ve şikâyetçi olmaması istenir; ne var ki kasap ille de adaletin tecellisini ister. İşsiz hakkında dava açılır ve işsiz 6 ay hapse mahkûm edilir. Ne yaparsınız ki şu kör Themis bunu böyle istiyor işte. Ve bilinciniz -benzeri mahkumiyetlere her gün karar verildiğini görerek- bu topluma ve bu yasaya karşı isyan etmeyecek, öyle mi?!"

Bu örnek Kropotkin'in bu bölümde verdiği üç örnekten biridir. Örneklerin her birinde genç hukukçuya yasanın

adalet demek olmadığını göstermeye çalışır. Aksine devletin ve hukukun her zaman güçlü olanı koruduğunu, adaletsizlik demek olduğunu gözler önüne serer. Gerçekten de verdiği her bir örnekte yasanın suçlu ilan ettiği kimseler, ezilenler olur. Köylü ve toprak ağasının çatışmasında köylü, işçi ve patronun çatışmasında işçi, işsiz ve zengin çatışmasında işsiz olmuştur. Kropotkin'e göre bunlar bir tesadüf değildir elbette. Genç bir hukukçunun karşısındaki soru onun seçeceği yolu belirleyecektir: Peki şimdi ne yapacaksınız?

Yasanın adalet demek olmadığını görürken, yasaları çiğnemek pahasına -bu mesleği edinirken söylediğin gibi- "adaletin" peşinden mi gideceksin? Yoksa adaletsiz olduğunu bildiğin halde herkes gibi yasalara uyararak ezilenlere "suçlu" olduklarını mı anlatacaksın?

Benzer şekilde mühendislere de seslenir Kropotkin. Bir demiryolu yapımını örnek verir, kendimizi bütün enerjimizle o yol çalışmasının içinde bir parça olarak buluruz. Ancak yol çalışması bittiğinde demiryolundan geçen araçların devletin silahlarını taşıdığını, savaş araçlarının geçmesi için yolu yaptığımızı görmüş oluruz.

Kropotkin'in varsayımda bulunduğu bu üç alan diğer alanlardan bir yönüyle farklı denebilir. Çünkü tıp ve hukuk, ezilenlerin yaşamında doğrudan yeri olan iki alandır. Mühendislik ise ezilenlerin yaşam alanlarını yok ederek ezenler için yaşam alanı var edebilmektedir. Buraların içine girildiğinde ezen ile ezilen arasındaki adaletsizliğin nasıl da sürüp gittiği gözler önündedir. Ancak sonraki iki varsayımında durum farklılaşır. Ezilenlerin yaşamına doğrudan teması olmayan iki alandaki gençlere seslenir Kropotkin. Bu alanlardan ilki bilim, ikincisi sanattır. İlk olarak genç bilim insanına seslenerek, ustaca bir benzetmeyle, ona ne için bu alanda çalışmayı seçtiğini sorar: "Gökbilimci, fizikçi ve kimyacı gibi kendimizi saf bilime verelim. Bunlar sadece gelecek nesiller için verimli işlerdir. Bu, doğanın gizemlerinin incelenmesinin ve düşünsel yeteneklerimizin kullanılmasının bize verecekleri -kuşkusuz çok büyük- bir haz olmayacak mı düpedüz?.. O zaman ben de yaşamını hoşça geçirmek gayesiyle bilimi kendine iş edinme bilgini, bir ayyaştan, o da doğrudan hazı aramaktan başka bir şey yapmayan ve bunu şarap kadehinde bulan bir sarhoştan neyin ayırdığını soracağım size... Bilge, hazlarının kaynağını kuşkusuz daha iyi seçmiş, zira kaynağı ona daha yoğun ve uzun süreli hazlar sağlıyor, hepsi bu! Her ikisi de, bilge de ayyaş da, aynı bencil amacı, kişisel haz amacını güdüyorlar."

Bu benzetme, Kropotkin'in alaycı tavrını da ortaya koyar. Metni okurken onun genç birisi için fazlaca acımasız bir üslubu olduğunu düşünürüz. Öyle ki bilimi uğraş edinmiş bir gençle ayyaşı aynı kefeye koyması bizi rahatsız edebilir. Burada Kropotkin'in bunu özellikle tercih ettiğini söylemek yerindedir. Acımasız şekilde alaya aldığı, hatta küçümsediği, sivri biçimde eleştirdiği şey bencillik ve iki yüzlülüktür. Ona göre adaletsizliği yaratan-

lar yalnızca kendi çıkarları ve hayatı peşinde koşanlardır. Onlar, gördükleri adaletsizlikleri görmemek için kendilerini safsatalarla kandıranlardır. Benzetmenin hemen ardından konuşmayı farklı yönde sürdürür: "Fakat hayır, istediğiniz bu bencil yaşam değil. Bilim için çalışmaktan insanlık için çalışmayı anlıyorsunuz." der.

Bununla da kalmaz, Kropotkin'in düşüncesinde yalnızca kişinin "iyi" bir amaçla yola koyulmuş olması yetmemektedir. Aynı zamanda içinde bulunulan durumun da sorgulanması ve ondaki "kötü" yanların da ortaya konması gerekir. Kropotkin'e göre insanlığa hizmet etmek için bilimle uğraşmaya kalkışan her kimse, yalnızca kendisini kandırmakla yetinmiş olacaktır. Bilim insanının önünde sorular ardışık olarak sıralanır. Yüce bir istekle hizmet ettiğimiz "insanlık" nedir?

Kropotkin insanlığa hizmet için bilimle uğraşacak gençlere cevabı vermekte gecikmez. Bilim çevrelerinde pek kabul gören, meşhur "insanlık" dedikleri şey, gerçekte toplumun onda birinden başka bir şey değildir. Çünkü sistem öyle bir haldedir ki bilgiye ulaşmak, bilgi üretmek, bilgiyi işlemek yalnızca bir grup azınlığın eline kalmıştır. Üstelik bu azınlığın ürettiği hiçbir bilgi, ezilenlerin yaşamında daha fazla sömürü dışında bir anlam da taşımaz. Kropotkin bu bölümde çok fazla örnek verir ve dahası etrafına dikkatlice bakan herkes için örneklerin sınırsız olduğunu söyler. Bilginin herkes için erişilemez olduğunu görmemek için gözlerimizin bağlanmış olması gerekir.

"Peki öyleyse ne yapacaksınız?" sorusu tekrar karşımıza çıkmış olur. Bilgi üretmemekte midir çözüm? Kropotkin yine cevabı vermekte hızlı davranır: "Şu anda söz konusu olan, bilimsel gerçekleri ve keşifleri üst üste yığıp biriktirmek değil artık. Önemli olan, bilim tarafından kazandırılmış gerçekleri yaymak, onları hayata geçirmek ve onlardan ortak bir alan oluşturmaktır her şeyden önce. Önemli olan, bunu herkesin, bütün insanlığın onları özümsemeye ve uygulamaya yetenekli hale geleceği biçimde yapmaktır, bilim artık bir lüks olmaktan çıkmalı ve herkesin yaşamının bir temeli haline gelmelidir. Adalet bunu böyle gerektiriyor."

Bilim insanlarıyla benzer bir yerden ele aldığı "sanatçı" varsayımına geçelim. Diyelim ki sanatçısınız: Kropotkin sanatı ele alırken onda bulunan ruha dikkat çeker. Bu ruh, yaratıcı ruhtur ve özgürdür. Sanatçı ise bu özgür ve yaratıcı eylemi gerçekleştirme yönüyle ondaki özellikleri barındırır. Ancak sanat, bayağılaşmakta ve yozlaşmaktadır. Sadece kendisi değil, sanatçı da bu yozlaşmanın ve bayağılaşmanın kurbanı olur. Özgür olmayan bir toplumda, özgür olmayan bir sanatçının, sanatını özgürce gerçekleştirme de beklenemez. Kropotkin onlara da şöyle seslenir: "... Fakat yüreğiniz insanlığinkiyle beraber çarpıyorsa ve gerçek bir şair olarak yaşamı duymak için bir kulağınız varsa o zaman çevrenizde dalga dalga kabanar şu acılar okyanusunun karşısında ... duracak ve güzelin, soylunun kısacası yaşamın gelecek uğruna, insanlık ve adalet uğruna mücadele edenlerin yani ezilenlerin yanında saf tutacaksınız!"

Düşüncede ve Eylemde Tutarlı Olmak

Kropotkin doktorlara, hukukçulara, mühendislere, bilim insanlarına, sanatçılara seslenirken her bir uğraş için farklı örneklerle karşılaşmış olsak da hepsinin birbiriyle kurduğu teması görmek, çağırışı anlamak için faydalıdır. "Gençliğe Çağrı" daha çok toplumdan bireye doğru şekillenen, yönelen bir metindir. Toplumsal ilişki biçimleri, sistemler, adaletsizlikler, yozlaşma gözlemlenmiş ve bireyin tüm bunlar içinde nasıl bir konumda kendisini var edeceği tartışılıyordur. Ancak hem örneklerin birbiriyle temas kurduğu hem de Kropotkin'in dikkat çektiği bir nokta daha vardır: Düşüncede ve eylemde tutarlılık.

Kropotkin bu noktayı, bireyle alakalı bir mesele olarak karşımıza koyar. Dikkatle okunduğunda "Pekala, ne yapacaksınız?" sorusu da yalnızca toplum içinde bireyin nasıl konumlanacağına dair bir soru olmaktan çıkar. "Birey olarak kendini nasıl tamamlayacaksınız?" sorusuna yakınlaşır.

Kropotkin'in düşüncesinde birey bütünlüklü olmalıdır. Bu bütünlüğün sağlanması ise bireyin düşündüğü şekilde eylemesiyle mümkündür. Her bir örnekte Kropotkin gençlere adaletsizliğin açığı çıktığı yerleri işaret etmiştir, haliyle metni okuyan bir genç artık adaletsizlikleri fark eder durumdadır. Çünkü yaşanan bir durumu adaletsiz olarak nitelemek, onun adaletsiz olduğuna karar vermiş olmak, bu şekilde düşünmüş olmak demektir. Bu, bir tür lanetlenmedir denilebilir. Çünkü bireyin zihninde yer eden bu düşünce ona yönelik bir eylemde bulunmasını da gerektirir. Bu eylem hiç değilse, adaletsizliğin "kötü" olduğunu varsayan bir zihnin adaletsizlik yapmamasındadır, adaletli olmasındadır.

Bu tabi ki kolay değildir. Kropotkin'e göre safsatalarla kendisini kandırması, kendi çıkarları peşinde koşan hiç kimse bu bütünlüğe erişememektedir. Ancak bu, aynı zamanda, herkesin istediğinde gerçekleştirebileceği bir bütünlüktür. Yalnızca istemek ve göze almak gerekir. Bu yolun kolay olmadığını, düşünce ve eylemde tutarlı olanların devlet tarafından nasıl da tehlike olarak görüldüğünün o da farkındadır. Bunu en iyi şekilde, öğretmen varsayımıyla anlatabiliriz: "Herkes için yaygın, geniş ve insanca eğitim isteyecek, ama bunun bugünkü koşullarda ne okulda ne okul dışında olanaksız olduğunu görerek burjuva toplumun bizzat temellerine saldıracak, bu temelleri eleştireceksiniz. O zaman bakanlık tarafından açığa alınmış olacağınızdan, okulu terk edecek ve gelip aramıza katılacaksınız; bizimle birlikte bilginin çekiciliğini, insanlığın olması gereken halini ve ne olabileceğini, yetişkin ama sizden daha az bilgili insanlara anlatacaksınız. Bugünkü düzenin eşit, dayanışma ve özgürlük yönünde eksiksiz dönüşümünde sosyalistlerle birlikte çalışmaya başlayacaksınız."

Eylemin Düşünceyle Uyumlu Olduğu Bir İş

Kropotkin metnin bu kısmına kadar halen cevaplanmamış bir soru olduğunu bilir. Bu soru, çağırışı kulak vermekle beraber nasıl bir yol izleyeceğini

bilmeyen kişinin sorusudur. Haklı da bir sorudur. Çünkü Kropotkin buraya kadar, bugüne dek görmediğimiz, görsek dahi üzerine kafa yormadığımız, kendimizi bir parçası olarak görmediğimiz "adaletsizlik"i açıkça ortaya koymakla yetinir. Bireyin düşüncede ve eylemde bütünlüklü olması bile karşılaşacağı zorluklarla beraber düşünülürdüğünde bazılarımız için oldukça soyut kalabilir. Bu noktada Kropotkin lafı fazla uzatmaya niyeti olmadığını belirterek "eylemin düşünceyle uyumlu olduğu bir iş" önerir bizlere. Bu iş, tabi ki devrimci olmakla tamamlanamaz. Metnin devamında devrimci olmanın adaletsizlikler karşısında adaletin safını tutmak; iktidarın karşısına halk olarak dikilmek ve iktidarı yok etmek anlamına geldiğini görürüz.

Halkın Gençlerine

Kropotkin, "halk" üzerinde özelliklerle durur. "Bir avuç insansınız" diyerek göz korkutmaya, inanç kırmaya çalışanlara ve umutlarıyla yola çıkmış genç devrimcilere hatırlatır: "Bize, bir avuç olduğumuzu, hedeflediğimiz bu devasa amaca ulaşmak için haddinden fazla zayıf olduğumuzu söylemek için gelmeyin. Bizi, adaletsizlikler yüzünden acı çekenleri bir sayalım bakalım kaç kişiyiz... Başkaları için çalışan ve has buğdayı efendilere bırakmak için yulaf ekmeği yiyip yulaf çorbası içen biz köylüler milyonlarca canız; halk denen olguyu tek başımıza oluşturacak kadar kalabalığız. Yırtık pırtık kıyafet giyinmek için ipeki kumaşları ve yumuşacık kadifeleri dokuyan biz işçiler de çok kalabalığız, fabrika düdüklüleri kısa bir mola yapmamıza izin verdiklerinde uğuldayan bir deniz misali meydanları ve sokakları sel gibi istila edip dolduruyoruz. Sopa zoruyla güdülen biz askerlere; subaylarının göğüslerini nişanlarla süslemek, omuzlarına bir iki yıldız, bir iki apolet daha eklemek için mermilere hedef olan bizlere, bugüne kadar hep kardeşlerine kıymış olan biz şu zavallı aptallara da bize emreden birkaç omzu kalabalığın bet benizlerinin attığını görmek için onlardan yüzümüzü çevirmemiz, silahlarımızı da onlara çevirmemiz yetecektir. Acı çeken ve hakaret edilen bizler, hepimiz, çok büyük bir topluluğuz. Her şeyi yutacak, sularına gömecek bir iradeye sahip olduğumuz andan itibaren adaletin gerçekleşmesi için kısa bir zaman yeter bize."

Ve son bölümde halkın gençlerine seslenir. Halkın gençleri, "Gençliğe Çağrı"da seslenilen iki genç grubundan biridir. Kropotkin, diğer bölümün aksine bu bölümü çok uzatmaya gerek görmediğini belirtir. Çünkü halkın gençlerine -halkın gençleri, hayatı boyunca çalışmak zorunda kalmış ezilenlerdir- adaletsizlikleri göstermeye ihtiyacı yoktur. Onlar ki bu adaletsizlikler içinde çocukluğunu geçirmiş ve adaletsizliği yaşamışlardır. Çalıştığı işte, oynadığı oyunda, giydiği elbiselerde, insanlarla kurduğu ilişkilerde... Adaletsizliğin ne olduğunu iyi bilirler. Kropotkin onlara yalnız bir şey için seslenmek ister: Cesaret! Halkın gençlerinin ihtiyacı olan, ailesinin ve kendisinin katlanmak zorunda olduğu yoksulluk ve sömürü sisteminden kurtulmak için cesaret etmesidir. Bu cesaret ise ancak kendisi gibi milyonlarca ezilenin olduğunu görmeye mümkündür.

Anarşist Yayınlar (23)

Kore Anarşist Federasyonu 1928

Kore'de Anarşist Yayınlar

Meltem Çuhadar

Anarşizmin farklı coğrafyalarındaki mücadele tarihini, anarşist yayıncılık deneyimleri ekseninde anlattığımız yazı dizimizin bu bölümünde Kore'de anarşist yayınlara yoğunlaşacağız. Kore, otoriter yönetimlerin ve işgallerin gölge-

sinde pek bilinmese de uzun bir süre boyunca iki milyon insanının barındığı bir göçmen kampındaki deneyimle, anarşist devrim deneyimlerinden birinin gerçekleştiği bir coğrafya oldu. Yayınları çoğunlukla Korelilere anarşizmin ta-

nıtılması amacıyla çıkarılan bölgede, gazete/dergicilik çalışmaları toplumsal hareketin sesi olarak kurgulanmış ve sayıca az. Bu sebeple yazımız anarşist tarih ağırlıklı bir bölüm olacak.

Kore tarihi, en belirleyici unsurlarından biri olan iç savaş ve sonrasındaki otoriter yönetimlerin tarihi olarak bilinse de köklü bir anarşist geleneğe sahiptir. Aynı zamanda Peter Marshall'ın ifadesiyle "Çin ve Japonya'daki gibi, Kore'de de özellikle Taoist görüşlerden etkilenen antik bir özgürlükçü gelenek bulunmaktadır." Genellikle bu yazı dizisinde anarşizmin modern dönemdeki ideolojik karakterine yoğunlaşan bir anlatım gerçekleştirecek de bazı örneklerde bunun dışında kalan kısmı yorumlamak da faydalıdır. Çin örneğinde bu durum anarşistler arasındaki tartışmalara yol açarken Kore örneğinde ise işgal öncesi sosyal ve politik gerçeklikler toplumsal hareketlerin örgütlenip kök salmasının zeminini hazırlıyor.

Kore'de modern anlamıyla anarşizm, Japon yönetimi (1910-1945) altında Kore'de sürdürülen Kore bağımsızlık hareketine dayanır. Japonya İmparatorluğu'nun 1910'da Kore'yi işgal etmesi halkın büyük tepkilerine yol açmış ve özgürlük hareketinin filizlenmesini sağlamıştı. Daha öncesinde bağımsız çiftçiler tarafından ekilip biçilen ve denetimin sınırlı olduğu bir ekonomiye sahip Koreli halk için merkezi devlet otoritesi daha baştan büyük bir tehditti. Buna bir de başka bir devletin işgali eklenince halk doğal olarak tepkisini bir kurtuluş hareketiyle dışa vurdu. Özellikle radikal militanlarının anarşist olduğu bir hareket neredeyse 10 yıl boyunca şiddetli mücadelelerin gerçekleştiği bir deneyim üretti. 1 Mart Hareketi adı verilen hareket

tarafından örgütlenen ve ardından 7.500 kişinin katledildiği 1919 bağımsızlık mücadelesi gününden sonraki bağımsızlık hareketi içerisinde anarşizmin etkisi, hiç bitmeyecek bir tarihsel döneme evrildi.

Katliamın ardından, çok sayıda Koreli Mançurya'ya göç ederek orada bağımsız topluluklar oluşturdu. Göçmen kampı da denilebilecek bu yerlerde "Mançurya'daki Kore Halk Derneği" adında anarşist bir dernek faaliyet göstermeye başladı. 1929 ve 1931 yılları arasında Kore dışında yaşayan 2 milyon Koreli göçmenin paylaşma ve dayanışma ilişkileri çerçevesinde yaşadığı özgür bölgede örgütlenen bu dernek, etkisini Kore'de de hissettiriyordu. İşçi kooperatifleri ve demokratik okullar kuruldu. Bölgesel konseyler oluşturularak halkın karar alma süreçlerine katılımı sağlanmaya çalışılıyordu. Anarşist komünist bir ekonomi benimsenerek para ortadan kaldırıldı.

Kore'de ardı ardına bağımsızlık bildirimlerinin yayınlandığı ve hareketin radikalliğinden bir şey kaybetmediği 1920'li yıllar Çinli anarşistlerin de bölgedeki etkilerinin yoğun olduğu bir dönemdi. 20 Ocak 1930'da anarşist Kim Chwa-chin, bir piring fabrikasında onarım çalışmaları yaparken İmparatorluk ajanları tarafından katledildi. Ertesi yıl başka bir anarşist olan Kim Jong-jin'in de bir suikastle katledilmesinden sonra Mançurya ve Kore'deki anarşist hareket büyük bir baskıya maruz kaldı.

Kore'de anarşist tarihte iz bırakan

iki isim olan Park Yeol ve Fumiko Kaneko'dan da bahsetmek gerek. Birisi soylu bir aileden gelen bu iki anarşist, gençlik hareketi içerisinde aktif gruplarla faaliyetler yürütüyordu. Kaneko, Futei-sha adlı yayınıyla imparatorluğa karşı mücadelenin propagandasını yapıyordu. 1923 yılında gerçekleşen Büyük Kantō Depremi, bir isyandan korkan devlet görevlilerini harekete geçirmişti. Hızlı bir şekilde bağımsızlık hareketinden pek çok anarşisti tutuklayan devlet, çeşitli uydurma suçlarla onları yargıladı. Yeol ve Fumiko da imparatora yönelik bir suikast girişimiyle suçlanıyordu. Niyetlerini iktidarların karşısında da çekinmeden söylediler ve idama mahkum edildiler. Yeol ve Kaneko'nun cezaları daha sonra ömür boyu hapse çevrildi. Bu davanın duruşmasında mahkeme kararını yırttılar, imparatorun iktidarını tanımadıklarını söylediler.

Anarşist Yayıncılık

Kore'de anarşist yayıncılık, tıpkı mücadele geleneğinde olduğu gibi öncelikle belli bir oranda işgalcilere karşı direniş hareketinin bir parçası olarak gelişti. Koreli anarşistlerin çıkardığı ve direniş hareketinin sesi olduğu için kapatılan Adalet Gazetesi'ni yeniden canlandırma isteğinin bir sonucu olarak "Talwan" doğdu. Fetih anlamına gelen derginin ismi Kropotkin'in "Ekmeğin Fethi" adlı yapıtıdan ilhamla seçilmişti. İlk sayısı 1928 yılının Haziran ayında Shanghai'da yayınlandı. Toplamda yedi sayı yayınlanan derginin ilk sayısına bugün de erişmek mümkün.

Sonrasındaki yayın seyrine ilişkin ise tartışmalar mevcut.

Bilindiği kadarıyla Talwan'ın ilk sayısında, Kore Anarşist Komünist Federasyonu ismindeki "komünist" sıfatı kaldırıldı. Kore'de anarşizmin tarihine ilişkin "Kore'de Anarşizm: Bağımsızlık, Çok Ulusluluk ve Ulusal Kalkınma Sorunu" başlıklı önemli çalışmanın yazarı Dongyoun Hwang'a göre bu durum o sıralarda Koreli anarşistler ve sosyalistler arasındaki çatışmaların artmasıyla doğru orantılı olarak değerlendirilebilir.

Yayınlanan ilk sayısında Talwan "Kapitalizmin Her Biçimini Yok Edeyim" başlığıyla okuyucusunu selamlıyordu. İlk sayı yalnızca Kore'de anarşizmin tarihi için değil, Kore mücadelesi tarihi için de dikkate değer bir sayıydı. Kropotkin'in "Gençliğe Çağır"ı metni ve anarko-sendikalizme dair iki yazının Korece çevirisi yer alıyordu. Son sayfalarında ise Koreli anarşistlerin eylem ve etkinlikleri İngilizce olarak dünyaya tanıtılıyordu.

Talwan'ın yanı sıra 1920'lerin başında Shanghai'da "Mücadeleden Haberler" (Tubo) adında bir yayın daha çıkıyordu. Doğrudan eylem ve toplumsal devrim yoluyla ezilenlerin kurtuluşunu amaçlıyordu. İlk sayısının kapağında "İktidar hırsına boyun eğmek günahların en büyüğüdür!" yazıyordu.

Günümüzde de faaliyetlerini sürdüren federasyon bünyesinde yayıncılık ve örgütlenme çalışmaları devam etmektedir.

Sosyal Antropoloji ve İnsanın Kökeni

Alan Barnard

Antropolojide Kropotkin Etkisi

Zeynel Çuhadar
zcuhadar@meydan.org

İnsan bilimlerinin gelişiminde evrim düşüncesinin açtığı çatlak bugün bütün argümanların tartışıldığı bir zeminde ilerlerken Kropotkin'in Karşılıklı Yardımlaşma'da ifade ettiği görüşler, bu alanda çalışma yapanlarca geri dönülen bir kaynak olmaya başladı. Gazetemizin önceki sayılarında yer verdiğimiz Michael Tomasello, Matt Ridley gibi yazarların bazı eserlerinde olduğu gibi "Sosyal Antropoloji ve İnsanın Kökeni"nde de Alan Barnard, Kropotkin'in fikirlerinden ne denli etkilendiğini gösteriyor.

Güney Afrika antropolojisi üzerine yoğunlaşan, insanın ve dilin kökenine ilişkin çalışmalar üretmiş Alan Barnard'ın pek çok farklı çalışması olsa da şimdilik "Simgesel Düşüncenin Doğuşu" ve "Tarihöncesinde Dil" isimli eserleri Türkçe'ye kazandırıldı. Söz konusu araştırmalar bağlamında disiplinlerarası bir çalışmanın önemi vurgu yapan yazar, temelde insan kökeni araştırmalarında sosyal antropolojinin ne konularda işe yarayabileceğinden bahsediyor. Bunu yaparken de geçmişte insan kökenine ilişkin söz söylemiş yazarlardan teker teker bahsediyor ve söz konusu Kropotkin vurgusu tam da burada ortaya çıkıyor.

İnsan Bilimlerinde Anarşist Fikirlere Dönüş Nasıl Başladı?

Darwin'in bir bütün halinde şekillendirip bilimsel bir temele oturarak dünyaya armağan ettiği evrim düşüncesi gelişirken özellikle dini topluluklar tarafından yoğun bir şiddetle karşılaştı. İnsanların kuyruksuz maymunlardan türediği görüşünü ilk ifade edenlerden biri olan Lucilio Vanini bu görüşü 1616'da açıkça ileri sürdüğü için 1619'da idam edilmişti.

Evrim gerçekliği zaman içerisinde dinin değil belki ancak devletlerin karşı koyamayacağı bir gerçeklik haline geldi. Özellikle Darwin takipçilerinin bir kısmı tarafından ileri sürülen Sosyal Darwinist fikirler akademide "evrimciliğin" tek gerçek yorumu olarak sunuldu. Aslen Darwin'e ait olmayan, Herbert Spencer'a ait olan "güçlü olanın hayatta kalması" fikri, Darwinciliğe yedirilmeye çalışıldı. Ancak yıllar öncesinde, Darwin hayatını kaybettikten sonraki erken süreçte olduğu gibi anarşistler evrimin esas devindiricisinin mücadele değil karşılıklı yardımlaşma olduğunu vurguladı.

Takip eden yıllarda, liberal teorisyenler tarafından çokça benimsenen Sosyal Darwinist fikirlerin faşist ideoloji vb. ile bütünleşmesi neticesinde yavaş yavaş bir geriye dönüş yaşanmaya başlandı. Kökleşmiş önyargılar kırıldı ve insan bilimlerinde yüz çevrilmiş eski kaynaklara geri dönülmeye başlandı, bu geriye dönüşte en çok başvurulan isimlerse "Karşılıklı Yardımlaşma" teorisini geliştiren Peter Kropotkin ve Elisee Reclus gibi anarşistler oldu.

Sosyal Antropoloji ve İnsanın Kökeni

Belki de Kropotkin'in de çokça yoğunlaştığı Buşmanlara ilişkin gözlemleriyle ilişkili olarak olacak ki Alan Barnard da bu isimlere rastlayanlardan biri olmuş. Kitabında "Kamusal Mülkiyet Trajedisi" başlıklı bölümde ele aldığı fikirler, vahşilerin "mülkiyetle" kurdukları ilişkiye yönelik dikkate değer yorumlara sahip. Barnard, insan kökeni araştırmalarında mülkiyet meselesini sorgularken sıkça liberal addedilen

bir yazarın üstünde duruyor ve onun sosyalist olarak da anlaşılabilir bir okumasını yapıyor. Bizim açımızdan önemli olan kısım ise bütün bu bakış açısının tümünden hatalı olduğunu, sözkonusu arkaik toplulukları ya da vahşileri anlamak istiyorsak öncelikle yerel, komünal bir bakış açısı edinmemiz gerektiğini vurguladığı kısımda başlıyor.

İlkelerin ekonomisi hakkında düşünürken belli düşünme biçimlerimizi yeniden ele almamızı sağlayacak kavramlardan bahsediyor yazar. "Potlaç"a daha komünal bir alternatif olarak görebileceğimiz "hxano" denilen bir mekanizmayı değerlendiriyor ve onu bir "ilkel komünizm" düşüncesi olarak öne sürüyor. Barnard'ın anlatımıyla hxano, mülklerin yeniden dağıtımına uyarlanan etkin bir mekanizmadır ve bu mekanizmayı barındıran toplumu eşitlikçi kılar. Güney Afrika'daki kabilelerde gözlemlendiği bu geleneğe göre tüketim malı olmayan her malzeme hxano'ya teslim edilir ve herkes buradan faydalanır.

Barnard'a göre "hxano bir ilkel komünizm düşüncesiye potlaç da bir kök kapitalizm düşüncesidir."

İlkelerin Bilinçli Bir Şekilde İlkel Kalışı

"Bizzat avcı toplayıcılar dünyayı çoğunlukla şu şekilde görür: Çevre, hayatın gereklerini yeterli miktarda içerir, böylece kişinin yaşam tarzı, karşılıklı yardımlaşma ve müşterek iyi niyet ilkelerini temel alır."

Yakın zamanda çıkan kitabında James Scott'ın da üzerinde durduğu bir mesele daha Barnard'ın günde-

mine aldığı konulardan önemli bir tanesini oluşturuyor. İlkelerin avcı-toplayıcı yaşamda olan "bilinçli" ısrarı. Ünlü antropolog Sahlins'e gönderme yaparak ilkelerin yaşamında, pek çok anarşist tarafından üstünde durulan "boş zaman"a vurgu yapıyor. 1966'da Avcı İnsan Konferansı'nda Sahlins'ce dile getirilen "Eğer avcı toplayıcılar bir şeyi azamiye çıkaracaksa servetlerini değil boş zamanlarını azamiye çıkarır." alıntısını yapıyor.

Alan Barnard, ekoloji bilincinin de aslında ilkeller arasındaki dünya kavrayışında mitsel ve ilişkisel olduğunu söyleyerek, bir anlamda bu bilinçli ilkel kalışı ekolojik uyumun garantörlerinden olarak görmemize katkı sağlıyor. Tıpkı Scott'ın yaptığı gibi Neolitik Döneme geçişin, bugünkü problemlerin temelinde yatan şey olabileceğini düşünüyor.

Barnard, toplum ve akrabalık arasındaki öncelik-sonralık konusunda Kropotkin'le hem fikir olmadığını söylese de kitabın sonlarına doğru evrensel akıl, toplum bilinci ne zaman başladı sorusu üzerine düşünürken yapısalcı geleneği tam anlamıyla reddedemediğini gözlemliyoruz.

Sözün özü, güncel tartışmalar çerçevesinde Alan Barnard'ın kitabı tıpkı diğer örneklerde olduğu gibi besleyici örnekler vermesinin yanında üzerine düşünülecek yeni sorulara da kapı aralıyor. Sosyal antropolojinin disiplinlerarası insanın kökeni araştırmalarının bir parçası olması gerektiği savunusunu ikna edici bir biçimde savunurken, ana akım kavrayışların ötesine uzanan çıkarımlara gerektiği değeri veren bir çalışma olarak karşımıza çıkıyor.

"Örgütlü Bir Halkı Hiçbir Kuvvet Yenemez"

Furkan Çelik
fcelik@meydan.org

Damnation'u hızlıca izleyip bitirdikten sonra kafamda yazı yazma fikri hemen oluşmuştu. Ama biraz çekimsiz kalmıştım, amansız bir dizi övcülüğümü bitirip "sonuçta netflix çekmiş yahu" demeye başlamıştım. "2. sezon ne zaman çıkar?" diye biraz araştırdıktan sonra dizinin çok izlenmesine rağmen ikinci sezonunun iptal edildiğini öğrenince yazı yazma fikrim daha da netleşti. Çünkü Damnation tarihsel bir gerçeklikle devletin ve patronların çiftçilere karşı zorbalıklarını işlerken bir yandan da demokrasi eleştirisini bir sahneyle içeriğe çok iyi yerleştirmiş. Kısacası nereden tutarsak tutalım izlediğim en politik dizi olduğunu söyleyebilirim...

"Tüm muhteşem hikayeler iki şekilde başlar: Ya bir insan bir yolculuğa çıkar, ya da şehre bir yabancı gelir" der Tolstoy.

1930'larda Amerika'da Büyük Buhran sırasında, Kentucky Ohio kasabasına Seth adında bir vaiz geliyor ve hikayemiz başlıyor. Dizinin ilk sahnesinde evsiz, genç bir kadın çiftlikten yumurta çalmaya çalışırken yakalanıyor. "Hırsızlık" yapan kadını vurmaya çalışan çiftçiye, Vaiz Seth engel oluyor. Arabasıyla genç kadını bırakırken cebinden iki yumurta (kümeisten az önce çaldığı) çıkarıp kadına uzatıyor ve ekliyor: "Bir dahakine yumurta almaya çalışma direk tavuğu çal".

Muhtemelen herkes şaşırıyor bu sahnede, çünkü bir vaizin ağzından çıkamayacak bu sözler, seyirciye aslında Seth'in vaiz değil, vaizlik yaparak kamufle olan bir isyancı olduğunu gösteriyor.

Dizideki vaiz Seth'e aslında aşınayız. Çünkü Latin Amerika'da yapılan keşiflerle beraber birçok bölgeye sömürüyü kolaylaştırmak için rahipler de taşınıyordu. Orduların silahlı birliklerinin giremediği yerlere rahipler kolaylıkla girebiliyordu. Fakat bu rahiplerden bazıları, yerlilerin yaşam alanlarında onlarla dayanışma ilişkisi kurmuş, taraf değiştirerek sömürgecilere karşı devrimlerde yerel halk saflarında yer almıştı.

Dizide de Vaiz Seth geçmişteki yaşantısından (bu kısmı, diziyi izlemek isteyenlere spoiler vermemek adına detaylandırmıyorum) büyük bir utanç duyarak tarafını değiştirip halktan yana tavır alıyor.

Şimdi kasabamıza geri dönelim. Ohio'da tüm çiftçiler bankaya borçlanmış, üstüne bir de mısır alım fiyatları 2 dolardan 50 sente düşmüş. Çiftçiler mısırlarını 50 sente satmak zorunda kalınca greve gitmeleri tek seçenekleri olmuş...

Çiftçiler greve gidince, arazi sahipleri ve bankerler bu durumdan memnun kalır çünkü borçlarını ödeyemeyen her çiftçinin çiftliğine el koymak kaçınılmaz olacaktır. El koydukları araziler için bankerlerin planı şudur; çiftlikleri fabrika-çiftliklere dönüştürmek. Dizide bu sahne şöyle işlenir. Çiftlikte yaşayan yoksullardan Martha Riley tedirgin bir şekilde yola bakar. Siyah elbisesi ve siyah şapkasıyla oldukça gergin görünmektedir. Diğer taraftan bankerler birbirleri ile sohbet halindedir. Kasabanın genç gazetecisi bisiklet üstünde, kasketi ve takım elbisesi ile gelir. Martha Riley ve yanında kırmızı elbiseli, güleç kadına "Vaiz Seth ve çiftçiler, nerede geldi mi?" diye sorar. "Ayinde olduğunu, birazdan geleceğini" söyler kadınlar. Ve ekler: "Onlar gelene kadar gözün grev kırıncının(Pinkerton) üzerinde olsun".

Aslında o anda Vaiz Seth'i sadece çiftçiler değil herkes beklemektedir. Sahne bankerlerin konuşmalarıyla devam eder. Ne olursa olsun bu çiftliği almak gerektiğini konuşurlar ve Vaiz Seth gelir. Ardında onlarca çiftçi ve ellerinde İncil ile. Uzun namlulu bir silahla kasaba şerif yardımcısı tarafından yolu kesilir vaizin. Vaiz Seth, ellerinde sadece İncil olduğunu, yol vermezlerse dini inançları yüksek Hristiyanların tepkisini toplayacaklarını söyler. Sonra silah indirilir, Vaiz Seth ve çiftçilere yol verilir. O an açık arttırma şeklinde çiftliğin satışı gerçekleştirilecektir. Herkes yerini alır ve siyahlar giyinmiş Martha Riley 1 sentle oturumu başlatır. Vaiz Seth, herkesin yüzüne yayılan dalga geçer bir gülümsemenin ve

anlamsız bakışların içinden geçerek açık arttırmayı sunan adamın sırtına bir silah dayar ve açık arttırmaya devam etmesini rica eder. O anda, bütün inciller açılır ve içinden bıçaklar, silahlar çıkar ve her bir yoksul her bir zenginin yanına yaklaşarak bıçakları zenginlerin sırtına, koluna, bacağına yaslarlar. Eğer 1 centin üstüne bir rakam söylerlerse öldürüleceklerini bilen zenginler hiç bir şey diyemez ve açık arttırmaçı çiftliği 1 cente Martha Riley'ya satar. İlk defa orada Martha'nın yüzüne sıcak bir gülümseme yayılır ve planları başarılı olduğu için rahat bir nefes alır.

John Steinbenck, "Gece karanlıkta ortalıklarda olacağım. Bakabileceğin her yerde olacağım. Aç insanların karnını, sayesinde doyuracağı bir kavga varsa ben orada olacağım. Nerede polis birini dövse ben orada olacağım. İnsanların çığına dönüp haykırışında ben olacağım. Bebelelerin açken akşam yemeğinin hazır olduğunu bilip gülüşlerinde ben olacağım. Ve insanlar kendi yetiştirdiklerini yiyip, kendi yaptıkları evlerde yaşadığı zaman, ben orada da olacağım." der Gazap Üzümleri romanında. Damnation'u izlerken sık sık aklımıza gelir gazap üzümüleri.

Black Legion Devrede

Klu Klux Klan'ı birçok amerikan yapımı film/dizide görmüşsünüzdür. Siyahi karşıtı, ırkçı bir örgüttür. Black Legion ise Klu Klux Klan'ın bir kolu olarak çıkar. Sonrasında ayrılır ve artık Amerikalılığı savunan bir milis örgütlenmedir. Dizi boyunca sık sık gördüğümüz Black Legion ile çiftleri satın almak isteyen bankerler çiftçilere karşı birleşir. Dizide, bankerlerin, Black Legion'a yaptıkları silah yardımları, grevleri kırmak için yapılan saldırılar tarihsel olarak da gerçeklik barındırır. Black Legion'un en yükselişte olduğu yıllarda 30 bin üyesinin olduğu tarihi bir gerçeklik. Fakat o yıllarda sadece 30 Black Legion üyesinin ABD mahkemelerinde yargılandığı kaydedilmiş. Sebebi tabii ki bu silah kukuletalı örgütün içinde birçok savcı, şerif ve bunları finanse eden patronun bulunduğu gerçeği.

Pinkertonlar Grevleri Kırıyor

Pinkertonlar önce haklarını arayan işçilerin grevlerini izler, sonra grevin önde gelen isimlerinden bazılarını öldürür. Greve giden işçileri korkutmak için birkaç kişiyi daha öldürür ve böylece grevi sonlandırmak için yapılması gereken her şeyi yapmış olur. Eğer işçiler korkmaz da greve devam ederse, direnişe geçen tüm işçileri katleder. 1850'lerde kurulan Pinkerton Dedektif Ajansı yasal olarak bu işi yapar. Abraham Lincoln'un korumalılığını yaparak kendilerini devletin en üst kademesinde bir yere yerleştiren Pinkertonlar makineleşmenin çığ gibi büyüdüğü bir dönemde işçilerin karşısına ilk çıkanlar olur. Tarihte Pinkertonların yaptıklarına bakacak olursak: 1892 yılında Homestead Grevi sürerken fabrika patronu Henry Clay Frick, pinkertonları grevi bastırmak için çağırır. Pinkertonlar grevci işçileri kurşun yağmuruna tutarak 9 işçiyi öldürüp onlarca işçinin yaralanmasına neden olurlar. Sonrasında da fabrikadan grevci işçileri çıkartıp grev kırıcı işçilerin fabrikaya girişini organize ederler. Anarşist Alexander Berkman, bu olay sonrasında Henry Clay Frick'i ofisinde silahla vurarak öldürmeye çalışır, başarılı olamaz fakat 14 yıl bu eylemi için hapisshanedede tutsak olur.

Dizinin çoğu sahnesinde karşılaşıyoruz Pinkertonlarla. Pinkerton, dizide grev kırıcı olarak lanse edilse de grev kırıcı; greve giden işçilerin çağrısına karşı gelerek iş bırakmayan işçiye denir. Pinkertonlar ise patronların tetikçileridir. Dizinin önemli karakterlerinden biri de hapisshaneden, Pinkerton ajanı olması karşılığında çıkarılan Creeley Turner. Bu adamın kim olduğunu dizinin ilerleyen bölümlerinde öğrenecek ve çok şaşıracağız.

Son olarak belirtmem gerekirse; tarihte yaşanan direnişleri, katliamları hatırlatan Damnation dizisinin olay örgüsünü özellikle işlemedim ki, izlemek isteyenlerin hevesini kırmayayım. Evet şimdi yazıyı bitirdi iseniz Florence Reece ve Natalie Merchant'tan "Which Side Are You On" dinlemenizi ve 10 bölümlük Damnation yolculuğuna çıkmanızı tavsiye ederim.

Bu "Şeyler" Kapitalizm!

Üçlemesinin ilk filmi olan "Babamın Kanatları" ile şantiyelerde yaşayan iş cinayetlerine değinen yönetmen Kıvanç Sezer, bu kez de bu sitelerden krediyle ev alan ama sonrasında bunu ödeyemeyecek duruma gelen bir ailenin yaşamına doğrultuyor kamerasını. "Küçük Şey-

ler" kapitalizmin özellikle orta sınıfa yaşattığı yarınsamalara, insanları ittiği çaresizliğe odaklanıyor. İşten atıldığı gerçeği ile bir türlü yüzleşemeyen, çevresinde kimse kalmadığı için içine kapanan ve intiharın eşiğine kadar gelen Onur'un ve Onur'a göre daha gerçekçi olan ve

ondaki olumsuz dönüşümlere tahammülü kalmayarak evi terkeden Bahar'ın hikayesi anlatılıyor filmde. Küçük Şeyler filmi üzerine, filmin hem senaryo yazarı hem de yönetmeni olan Kıvanç Sezer'le kapitalizmin orta sınıfa sunduğu yarınsamalara dair bir söyleşi gerçekleştirdik.

Gürşat Özdamar

gozdamar@meydan.org

Meydan Gazetesi: Babamın Kanatları filminin ardından gelen Küçük Şeyler filmi ile bu kez orta sınıfa anlatımların dışında bir üslup öne çıkıyor. Senaryosundan oyuncu seçimine, motivasyonunu neyin üzerine kurmuşsun?

Kıvanç Sezer: İlk filmle ikinci film arasında bir üslup farkı var, doğru. Burada iki temel motivasyonum vardı: Birincisi işsizlik ve bunun sonucu psikolojik travmaları, bir ilişki üzerindeki travmaları anlatmak; ikincisi de günümüz orta sınıfının portresini çizmek. Yer yer eleştiriler barındıran, yer yer sınıfsal durumuna dair bilinç-bilinçsizlik halinin izdüşümlerine ilişkin gözlemler ve nasıl gördüğüme dair bir anlatım ortaya çıkmış oldu. Başta bunu bir ilişki draması olarak kurmuşum fakat sonra yavaş yavaş halüsinasyonlarla beraber o absürd, yer yer fantastik taraf girdi. Bu gözlemleri ne ölçüde yansıtılabiliyim, dört duvar arasındaki ilişki çıkmazlarını, evliliğin bazı patolojilerini nasıl gösterebilirim ve mülkiyet kavramı üzerinden nasıl bir tartışma açabilirim diye düşünerek yazdığım bir film oldu.

Geçen filmin için konuştuğumuzda filmin dağıtımı ve izleyiciye ulaşmasındaki sıkıntılardan konuşmuştuk. Bu kez de benzer bir sorun devam ediyor, az salonda gösterildi. Ama şimdi özel gösterimlerle filmini insanlarla buluşturmak çabası içinde-sin. Böylece izleyicinin değerlendirmelerini yakından görüyorsun. Ne tür etkileşimler alıyorsun filme dair?

Evet, dağıtım krizi devam ediyor. İlk filmimizde az kopyayla girmiştik. Fakat seyirciyle buluşturmak için aylarca uğraştık ve Babamın Kanatları'nı izleyiciyle buluşturduk. Bu filmde de benzer sorunları yaşıyoruz. Bağımsız sinemanın dağıtım sorunu, film yapma biçiminin ve buna dair yapım stratejilerinin genel bir sorunu. O yüzden ister istemez her iki filmde de maruz kalıyorum. Fakat bunu seyirciyle buluşarak, filmi toplu gösterimlerle farklı kentlerdeki sinema topluluklarına, yerelde örgütlenmiş insanlara, onların da desteğiyle ulaştırabiliyorum.

Filme dair çok iyi eleştiriler aldığımı söyleyebilirim. Tabii ki yer yer benim düşünmediğim eleştiriler ya da düşünceler de ortaya çıkabiliyor. Genellikle filmi gerçekçi buluyorlar, absürdlüğün içinde filmin gerçekçi tarafı seyirciye daha çok dokunuyor ve "biz bunları yaşadık" duygusunu seyirciden alıyorum. Burada tabii ki "yalnız değilsiniz" teması da var filmin

içinde. Seyirci filmdeki iki ana karakteri hem benimsiyor, hem de belki öfkelerini oradan çıkarıyor, Bundan kaynaklı, toplumsal cinsiyet rollerinden de kaynaklı eleştiriler ve yorumlar da geliyor hem Onur hem de Bahar karakterine. Bunlardan bir kısmı benim de düşündüğüm ve zaten bilinçli olarak yaptığım şeyler. Bazıları da izleyicinin farklı bir görüşü ya da değerlendirmesi olabiliyor. Bu buluşmalar, bir film yönetmeni ve bir yazar olarak farklı eleştirileri duymak açısından çok olumlu geçiyor.

Filmde sıkça karşımıza çıkan gerçeküstü ya da kara komedi diyebileceğimiz sahneler senaryonun en başından itibaren var mıydı? Bunları tasarlarken nasıl bir hazırlık yaptın? Oyuncuların bunu kavramaları ve canlandırılmaları ile ilgili bir zorluk yaşadın mı ya da bu sahnelere oyuncuların kendilerinden kattığı şeyler de oldu mu?

Filmin özellikle halüsinasyonlar ve kurumsal yaşantıya dair hatırlamalardan oluşan ilk kısımlarında absürd ve fantastik unsurlar var. Bu unsurların büyük bir kısmı senaryonun üçüncü taslağından beri vardı. Bazıları da sete yakın bir zamanda eklendi. Bunu tasarlarken bu kurumsal yaşamın absürdlüğü nasıl bir ton, nasıl bir yaklaşımla yansıtılabilir diye düşündüm. Mesela kafasında zebra maskesi olan bir patron bunu anlatan iyi bir imgeydi. Oyuncularla bunun üzerinde çalıştık fakat esas nokta şuydu: Oyuncuların gerçekçi oynamalarını istiyordum. Her zaman için, baştan sona. Gerçeğin içindeki, o doğalın içindeki komediyi araştırdık beraber. Provalar sırasında oyun üzerinde bazı öneriler de oldu. Bunlardan uygun olanlarını da senaryoya dahil ettim. Yer yer doğaçlama ya da ekstra, yani senaryoda olmayan sette eklenen şeyler de oldu. Bu benim öngördüğüm de bir şeydi. Hikayeye oyuncuları da katmak, her zaman sevdiğim bir şey zaten.

Hem yazmak hem de yönetmek işini kolaylaştırıyor mu yoksa ikisinin karşı karşıya kaldığı oluyor mu?

Truffaut şöyle der: "Senaryo yazdığım zaman daha çok yönetmen, sette de daha çok senaristimdir." Bu ikisi bence birbirini besleyen şeyler. Bir şeyi yazarken zaten o sahneyi kafamda hayal ediyorum. Bazen o imgeleri düşünerek, bazen senaryonun yapısı içindeki yönü düşünerek, bazen de süreyi düşünerek çalıştığım sahneler oluyor. Zaten sinema bir tasarım. Bir hikaye anlatma formu. Baştan beri böyle yapıyorum. Bu ikisinin

birbirini beslediği durumların çok olduğunu düşünüyorum, fakat ileride farklı projelerde, benim senaryomu başkasının çekmesini ya da başkasının senaryosunu da çekmeyi isterim. Bu da sinemanın bir güzelliği bence.

Zebra imgesini pek çok defa görüyorsunuz filmde. Çizgilerindeki siyah beyazın zıtlığını, filmde Onur'un işini kaybetmesi öncesi ve sonrası zıtlığına, karakterlerin süreç içindeki dönüşümlerine bir gönderme olarak da okuyabilir miyiz?

Zebra'yı çok farklı şekillerde okumak mümkün. Biraz da o farklı okumalara alan açsın istiyorum. O yüzden birebir şunu simgeliyor diye bir şey söylemiyorum. Ama ilk çıkış noktası patronun bir bölge müdürünü işten çıkarırken kafasında bir zebra maskesi olmasıydı. Zebbranın çizgileri ancak bir zebra'ya özgü olan şeyler. Onur biraz kendini patron yerine koymak istiyor. Yani zebra olmak istiyor, kendisini öyle görüyor ama değil. Ona uzak ve belki de hiçbir zaman olamayacağı bir imge. O özdeşimi absürd bir görsel üzerinden vermek istedim.

Kadınlara şiddet uygulayan pek çok erkeğin, ekonomik sıkıntıları da bahane ederek mahkemede alacakları cezayı hafifletmeye çalıştığı günümüzde, Onur böylesi bir şiddete yeltenmiyor. Ayrıca Onur'un eşi Bahar'ın güçlü duruşunun son sahnede dahi çok belirleyici olduğu gözlerden kaçmıyor. Bu karakterleri yaratırken hangi tercihlerin oldu?

Evet, Onur doğrudan fiziksel bir şiddet uygulamıyor Bahar'a fakat o da ciddi şekilde ve muhtemelen uzun yıllardır manipüle ediyor karısını. Belki hayatındaki diğer insanları da manipüle ediyor ya da etmeye çalışıyor. Bahar ise ekonomik sıkıntılar baş gösterene kadar bu sıkıntılara çok ses çıkarmıyor, belki bunları kabul ediyor diyebiliriz. Fakat işler ekonomik olarak da kötüye gitmeye başlayınca hem bunun farkına varıyor hem de kendi içindeki belki biraz da çıkarıcı olan taraflarıyla yüzleşmek durumunda kalıyor. Ayakları yere basan bir karakter olarak, gittikçe erkek karşısında kendi duruşunu oluşturmaya çalışan bir karakter olarak düşünüyorum Bahar'ı.

Onur ise biraz daha akli havada diyebiliriz. Olayı kendi görmek istediği gibi yansıtan biri diyebiliriz. Oportünist diyebiliriz. Aslında Onur da Bahar da çevremizde bolca görmeye alıştığımız insanlar-

dan. Ne sadece iyiler, ne de sadece kötü. İkisinden de var. Karakterlerimi yargılamadan, yer yer eleştirerek, yer yer anlamaya çalışarak anlatmaya ve değişimi bunun üzerinden kurmaya çalıştım. Ve belki de kadın karaktere biraz daha yakın durmak istedim. Daha çok anlamaya çalıştım. Elimden geldiğince bunu da yansıtmaya çalıştım.

Onur belki de konumu gereği kendini bir işçi olarak görmediğinden işten atıldığında da genç bir işsiz olduğu gerçeğiyle yüzleşemiyor. Kapitalizmin özellikle orta sınıfa yaşattığı bu yarınsama ile ilgili neler söylemek istersin. Sen "Küçük Şeyler"e dışardan bir dokunuş yapmak istesen ilk neyi değiştirdin?

Kapitalizmin üç sınıf üzerinde de farklı etkileri var elbette. İşçi sınıfı üzerinde belli etkileri var. Orta sınıf üzerinde sınıf atlama hayallerine yönelik oldukça farklı açılımları ve sunduğu imkanlar var. Dolayısıyla da orta sınıfı bedeni çemberin içinde, kafası da çemberin dışında olarak konumlandırıyor. Üst sınıfın da kapitalist sınıfın da tabii ki sahip olduğu sermayeyi sürekli arttırmakla ilgili bir durumu var. Orta sınıftaki bence biraz daha trajikomik duruyor. Çünkü bu karakterler ücretli çalışan yani emeklerini satarak geçinen insanlar. Kendilerini daha ziyade tükettikleri üzerinden tanımlamaya, var etmeye çalışıyor. Hangi tatile gittiği, hangi restoranda yemek yediği, hangi meyhanenin mezelerinin neden daha iyi olduğu gibi; organik yaşam gibi; kişisel gelişim, koçluk gibi bir sürü alternatifler sunuyor. Daha iyi bir yaşama ulaşması için birçok alternatif sunuyor diye düşünüyorum. Bunun karşılığında onlar da bir uzlaşmaya gidip kendi konumlarını ona göre belirliyorlar. Daha sermayenin tarafında, daha onun gözünden bakarak hayata. Sürekli kredilerle yaşamak, sürekli bankalara borçlanmak, sürekli bir geleceğe kaçmak halinde orta sınıf.

Ben Küçük Şeyler'e dışardan bir dokunuş yapaysaydım, sanıyorum Bahar'ı, Bahar'ın dönüşümünü biraz daha ayrıntılı anlatmak isterdim. Burada ilişkiye dair çektiğimiz sahneler de var ama bunu biraz daha derinleştirmek, var oluşuna yönelik noktaları da araştırmak isterdim, bir dokunuş yapmak isteseydim.

Röportajın için teşekkürler Kıvanç, başarılar...

Ben teşekkür ederim.

Direnışten Doğan Bir Kitap Kolektifi Het Fort van Sjakoo

Het Fort van Sjakoo, Amsterdam'daki ikinci el pazarlarının biraz ilerisinde 1977'de işgal edilen ve o zamandan günümüze kadar gelebilen bir kolektif. Endüstriyel kitapçılarda bulamayacağınız birçok alternatif ve özgür yayını hiyerarşisiz ve patronsuz işleyen bir kitap kolektifinde bulabilirsiniz. Meydan Gazetesi olarak 1977 yılından günümüze uzanan bir kolektif olan Het Fort van Sjakoo ile yaptığımız röportajı sizlerle paylaşıyoruz.

Meydan Gazetesi: Merhaba, Het Fort van Sjakoo'yu bize kısaca tanıtır mısınız, bir kitap kolektifi fikri nasıl doğdu? Öncelikli olarak bunu merak ediyoruz.

Het Fort van Sjakoo: Aslında bütün proje 1977'de otel yapılmak istenen bir binayı işgal etmekle başladı. O zamanlarda anarşist bir kitapçı kurma niyetiyle değil, yapılması planlanan otele karşı bir direniş olarak başladık. Zaman içerisinde yavaş yavaş anarşist kitapçıya evrildiğimizi söyleyebiliriz. Çok satılan ya da popüler kitapların değil alternatif yazınların, fanzinlerin ve dergilerin yer aldığı şu anki anarşist kitapçıya dönüştük.

Peki burayı anarşist kitapçı yapan nedir?

Aslında buranın kitapçıya evrilmesi süreç içerisinde oldu. "AVM'lerden ve büyük kapitalist kitapçılardan kitap almak istemiyoruz." diyenlere kitap satmak için ve bu boşluğu doldurmak için varız. Kendimizin okuduğu, okumak istediği ve satmak istediğimiz kitapları satıyoruz. İşgal mekanı olarak başlamanın en güzel taraflarından bir tanesi de istediğimiz şeyi istediğimiz şekilde yap-

bilmemiz, böylece yasaları da büküyoruz. Ama Amsterdam'da işgal olarak başlayan birçok yer gibi ticari işletmeye de dönüşebiliriz. Buna izin vermeyen yanımız ise barınma hakkı ve pek çok toplumsal hareketin içinden gelen gönüllülerden oluşan, devamlı değişen ve dönüşen kolektif yapımızın yarattığı tarihimiz, tam da bu sayede radikal bir yapı olarak devam ediyoruz.

Şu anda burası bir işgal evi değil. Peki yasallaşma süreci nasıl oldu?

Aslında 1980'lerde devlet "ev kooperatifleri" ile birlikte işgal kolektiflerine buldukları mekanları kiralamaya başladı. Bir anda pek çok işgalci kiracıya dönüştü ve kira kontratı yaptı ya da tahliye edilmeye karşı karşıya kaldı. Sürecin 2000'lerdeki kısmında ise devlet bu kiraya zam yapıp bizi kiraladığımız mekanlardan çıkarmakla tehdit etti. Mekanları satın almak için önerilen rakamlar çok yüksekti. Tabii ki süreç içerisinde çok fazla eylemlilik oldu, bu eylemlerin bir kısmı çatışmaya dönüştü. Eylemlerin yarattığı baskı sonucunda fiyatları o kadar aşağı çektiler ki satın alabileceğimiz miktarlar önerildi,

biz de dayanışma çağrısı yapıp para biriktirmeye başladık. Diğer işgal evlerinden örgütlenmelerden ve politik oluşumlardan destekler gelmeye başladı. En sonunda bir dernek oluşturup burayı satın aldık.

Derneğin yasal yapısının altında kolektif yapıyı sürdürebilecek şekilde kendi işleyişimizi oluşturduk. Bu sayede yıllarca devam edebilecek bir yapı oluşturduk. Şimdilerde biz de ekonomimizin bir kısmını diğer örgütlenmeler ve eylemliliklerle dayanışmaya ayırabiliyoruz ve bu dayanışmacı ekonomiye katkı sağlayabiliyoruz.

Ekonominizi nasıl idare ediyorsunuz, burayı detaylandırır mısınız?

Kitapçıya yeni kitaplar almaya, mekanın çekip çevrilmesi ve onarımına ayırdığımız kısım en büyük giderimiz aslında. Gelirimizin kalan kısmıyla diğer kitapçılarla ya da projelerle dayanışıyoruz. Yani bizim de bu kitapçıyı başlatabilmemizi sağlayan ekonomik dayanışma sistemine dayanışma gösteriyoruz. Kitapçıdaki gönüllüler içinse yemek organizasyonları düzenliyoruz ama bunun di-

şında kitaplarda indirim ve çalışma saatlerinde bedava çay ve kahvemiz var.

Biraz da kolektifin işleyişinden bahsedelim; neler yapıyorsunuz, kaç kişisiniz?

Bu rakam biraz değişiyor, Het Fort van Sjakoo'nun şu anda 15-20 kadar gönüllüsü var. Kendi belirledikleri günlerde o gün için inisiyatif alıyorlar. Gönüllülerle iletişim kurduğumuz bir mail listemiz var. Genelde toplantıda gündem edilmeden önce herkes tartışmaya açmak ya da konuşmak istediği konuyu önceden zaten bildirmiş oluyor. Sonrasında iki haftada bir konsensüs ile işlettığımız düzenli toplantılar yapmaya çalışıyoruz. Toplantı notlarını da aynı liste üzerinden paylaşıyoruz. Eğer toplantıya o hafta katılamayanlar olmuşsa itirazlarını da yine bu liste üzerinden paylaşabiliyorlar.

Son olarak Meydan Gazetesi okuyucularına bir şey söylemek ister misiniz?

Eğer gelebiliyorsanız anarşist kitapçımıza gelin. Baskıya ve sömürüye karşı dayanışmayla kalın.